

بروز قسم ہدیج تہید سے جو غریب و بھان ہفت زینت روئے خندانم چہ عفت ظہوری سے چہ تو صبح برز و
نحت زینت ہر کہ عفت و کہ ہر بخار چہ غریب و غریبہ و غریبان زینت از عالم اور سے و نہ تہان
کہ جوت آن بیز آموہ کسند و در آن کو ہر نیم و آویند و صاحب شیدی و شاخ خاقا کے غریب و غریبہ
بہین معنی نوشتہ و حسن تاثیر سے ز غریبان کہ بودش کو ہر اکین چہ باض سید ہش رالوح زرین چہ اثر
بجان ہشت ز لوج آن تن صاف چہ جو غریبان کسین خدات چہ کمال خجہ سے زین سان کہ مشک
زلف تر ہر ہنہ است چہ گردن کٹے چہ ہست جو غریبہ را چہ ہای ہایون سے کہی مجرا زرق برمی بود
گئے غریبہ ز برمی بود چہ ملاحظہ و در مات الفوج آوردہ لالہ غریبہ کہ پس انداز کردہ بود از مرقہ مہمت
بشکیش نمود و غریبہ بعضے گویند ار کہ از مردارید و ہر ہا سے غریبہ سازند شیخ شیراز سے کیسوت غریبہ
گردن تمام بود و دلنہ مشکو سے چہ محتاج لادنت چہ غریبہ نو سے از سبب دوعی از خربزہ تاثیر
در تعریف خربزہ سے ہر غریبہ شطرم مشک چہ بگرتہ خراج بوز غریبہ غریبہ سرور غریبہ خط و غریبہ حال
از اسکا محبوب است سے بر نشان میکنہ نورسیم صبح را صاحب چہ ز شو جنہای بہت غریبہ موسے
کہ من دارم چہ غریبہ شک سخن مبالغہ و تطیر کردن خواہہ نظامی سے دگر بار ہر شہر شد شاخ خشک ہفتہ
برایت غریبہ شک چہ عقرب نزدیک یعنی در معد و الا یام میلے سے تخمین پردہ بانہ از کہ اورا
دیدم چہ عقرب است کہ رسوائی جانم دارد چہ عقاب با لفتح سیرخ زیرا کہ گردن دراز و در دو ہضم جابجہ
شہرت دارد و خطاست عقابن غایب نامہ یہ شدن سے شاہ با طبع طلال ہر جا باز کردہ فکر
صائب را علاجی نیت بر عقاب شدن چہ حکوت زرین تار آفتاب باعتبار خطوط شعاعی حسین ثانی
سے دام این حکوت زرین تار چہ یارہ شہر ذباب ہست چہ عنوان و عنوان ہضم و مالک سر نامہ
و فارسیان یعنی سبیل و طریق و درجہ استمال نایہ چاکہ مکیونید فلا نے بچہ عنوان کہ در ان میکنہ با چہ عنوان
دارد با قرکاشے سے در شکت زلف او ہستہ در ستے ولم چہ کردہ ام خاطر نشان کو نہونے دست
صائب سے ز سنک کو دکان بر خود طرز و تحمل بار آور چہ ہونے کہ من زرین خلق نامہ ہر ہر ہرسم چہ عرے
ہین عطلہ ہر حال خوشدم دارد چہ ہر جہرت ہنران ہر محسوت چہ دہینی اول با لفظ کردن و بستن و
کشیدن مستل نظامی سے جو ہنورا قبائل او خوار پیش چہ در دست عنوان فرزند خویش چہ یعنی چون
پیش از قبضہ ملک گیرے حقیقت سکندر از وی نجوم دریافتہ بود فرزند خود را بر عنوان وزارت ہر ہر
او مقرر کردید ہر ہر ہر سے سید شاہان ملک شاہ ان جہا عاری کہ چرخ چہ نام او ہر نامہ دست
ہی عنوان کند چہ ہر جزو سے خواندہ ہر سے کہ آب چشم من چہ نامہ ہے در در ان عنوان کشیدہ
عنوان طراز در دیش والہ ہر سے ای شرف نام تو عنوان طراز چہ وی سخ زیبای تو ہنیش کہ از
مع الواد عوام مسک مسکنام قبیلہ و از بعضے نقات نینہ شدہ کہ کو ہر مسکنان
نام محلہ البت از صفایان شرف سے ہر با آب رود از زیب و زینی چہ عوام مسک و سادات

حینے ۴ عود با لضم نام ساز کے و آزا بر لظ نیز گویند و بالفظ زون و ساخن مستعمل جو بے معرفت خوشبو سے
 کہ در شب اگر خوشبو دین با لفظ سر سخن و نہادون کنا یہ از بخور کردن بود و محسن عود و شکر سر سخن دین ظاہر
 از بخت است کہ بر او عود با قند یعنی قند میبختد باشند و چون قند نیز در سوختن او سے مبد ہ عود قند
 مناسب تر است از چیز ہائے دیگر کہ لاصق و لاذب باشند و حید سے تیار کن بسیر جن فروہ دادہ است ۴ از ہائے
 لالہ عود بر نفس نہادہ است ۴ نظامی سے شکر ریزان عود فروختہ ۴ عود را جو عود و شکر سوختہ ۴
 کمال خجند سے کز ہر ہر آسمان زند عود ۴ سہلت تو بر زمین زن چنگ ۴ شیخ شیراز سے بنا ساید مشام از
 طبلہ عود ۴ بر نفس نہ کہ چون غیر جوید ۴ پیر مزن سے زہر عید بخار ہی چہ سوز سے عود ۴ بجز شہاب
 نہ پیائے و طکاری عود ۴ عود خام عود خالص مثل غیر خام دستوران گفت کہ عبارت است از عود کے
 کہ سبب حدت و تازگی و نیشی کہ در آن اوہ نظیر است موجود باشند نہ انکہ از کنگے و دیر سا جانیں برود سے
 غالب گوید کہ چون آن را اور آب بیند از غرق بشود عود گرہ چون از جو بہا جائے گرہ سنگین و جب میباید
 مراد از عود گرہ عود سنگین بود کہ در آب غرق شود آن را اہل منہ اگر وہ با خواہند ترجمہ عود غرقی و تہرین
 عود است خواہ نظامی سے ز عود گرہ بار ہستہ تک ۴ کہ ہر بار از او بود صد من سنگ ۴ عود سوز
 خرنے بود کہ در آن عود میوزند کلیم سے زری کہ شاہ است مجلس فروز ۴ فلک از تو بیت نہد عود سوز
 ملاحظہ سے چہ ساز و بخت سبب عود سوز ۴ کہ در چنگ اینست زینکوہ سوز ۴ عودی رکبت یابلیا
 است عود ملاحظہ سے پشت غربت جاہ عود بدوش زانع دلو ۴ تا جو مجرب عید نفس کے طرف ہون
 عود بالتمتہ بر بطران عود زبردان زمان رعایت ولایت زبردان خود بخور عود مضر بسیارند از زخم
 زبردان نیز گویند صاحب سے اگر کرد مرور ہوا کوس چون زہا ۴ کہ در عود زخمی زبردان
 ۴ ہر عوض کسرا دل رشح و دم بل جزئی بالفظ وادون کردن و طہیدن و گرفتن و در سخن مستعمل صاحب
 سے محبت تر زول داوچ و نا عیب ۴ زنت خاک سید و دشکنا ب عوض ۴ بنور عقل دینا سخن کے
 بناست ۴ کہ ز دست بیدار را خواب عوض ۴ مشہم خراب زہم خراج ازین غافل ۴ کہ کج سے طلہ
 از من خراب عوض ۴ ہشت نقد شود رزق خوش معاملہ ۴ کہ می فروشد و بگردن کتاب عوض ۴ ہر
 معنی دل خویش خوش کم صاحب ۴ و گرنہ عمر دارو ۴ ہر باب عوض ۴ عوض دارد و کلہ دارد یعنی
 ہر چند ارک پذیر ہشد و با فائت آن توان بر دخت شکوہ از ان بیجاست مع الحمار عہد بلفظ
 سنگند و بیان عود جمع و زمان و روز کار و دیرین و دست بست ملایمت اثر از صفات است و لفظ
 کردن و بشن و شکن ۴ کستن بستمل بہ ہمد نیک عہد بست عہد ۴ عہد شکن و عہد سل و عہد
 صاحب این حال را گویند ظہور کے سے ہمت ز عہد درستان خواہم ۴ کا را د لبر بیان شکن است
 چہ غم کہ عہد گسل ہارت کن کشن از ۴ کہ بر سخن صد بار پیوستہ است ۴ مفید بلخی سے لیک گویند ہون
 عہد گسل سے آید ۴ سو سے من قاصد بچارہ نخل سے آید ۴ خواہ شیراز سے مراد عہد شکن خواندہ

خوانده و میرسم که با نور و زقیامت همین خطاب رود + مزا صاحب سے چون نزلت همان حلقه
 بیرون درم + مگر چه بگویم از آن عهد شکن چنانے نیت + دواہ ام در ابد سننے دشمن و نیے و گر + بستیم
 عهد محبت با تو ایسے و گر + کرده ام عهد تو کا سے ازینم خبر عشق + بیکے قابل زودہ ام دست بیکار سے
 کہ بپرس + سنو کاشے سے بر توش ہر جا کہ افتد در تصرف آردت + کردہ است این عهد محبت
 مگر آفتاب + نطرت سے نہ جام از کتب دید این ستم نے تو باز ساقی + شکستے سخت بر جان شب
 عهد دیرین را + اسیر الہی سے فامی و موقوف چون شد عهد و پیمانم دست + عنایم نیک زہد و تو
 خود ہم شکست + فراج جمال الہین سلیمان سے کو باز لفت تو باد و در فلک روز ازل + بست خود سے
 کہ مراد دل سلطان نہ ہم + ہو طالب کلیم سے گستاخ عهد محبت سے از ہر کجا باران + آہ سے ہمیشہ
 برقی شنای باران + عهد نامہ شفیع اثر سے مذہب سو و عهد نامہ یار + روز دیگر جو لہجہای طیب +
مع الکتانی عیار بافتن بخیدن و جاشنے سیم و زر گرفتن دور کا و رعد و الافاضل بننے
 ناز و کے جو اہری پس بخرش بھنے برین شو حضرت شیخ سے چشم جلا درات جہان مسنگ می آید
 عیار عمل خارا را نید ام نید ام + کہ جو اہر مسنگ عیار نیما شد بلکہ سیم و زر را نیما شد صیغہ یا شد
 و بحق لفظ ہم مسنگ اقتضای ہمین منی میکند قائل یعنی جملہ ذرات عالم پیش چشم من مسنگ است
 ترازو کے عمل و سنگ نید ام کہ بان تریف مرد جد تو انم قائل و بالفظ پیدا شدن + دور نشن و گرفتن
 رکون + و بر تیک زون جو مسنگ زدن مستعمل و عیار رسیدن کامل عیار بر آمدن طلا لکھڑا + مختص
 بنماغل با براد و خود انواج لفتح گوید سے بر خاطر عا طرت عیار سے نرسد + از کف من ترانقار سے نرسد
 ہر چند طلا کے خاطر ترائش نیست + بے زحمت تیش بیار کرسد + نغای سے ز سر تا قدم
 دید در شہر یار + زر بخند ابر یک زو عیار + بر خسرو سے من اینجا تم نقد خود را عیار + خود اینجا بیام زد
 آرزو کار + صاحب سے رنگ نہ امت است کہ روزم سیاہ از دست + از دست من ز نقوہ کامل عیار بخر
 توان ز زخم گرفتن عیار جو ہر رخ + ز جوئی شیر بود حال کو کین روشن + بیزوں کہ درین بوتہ اگہ اختہ ام +
 عیار شرم و جیا بچکس نید اند + و یعنی ترازو کے زر کران حکیم الملک شہرت سے عزم جولان نقد جان
 بر کف کند در ہر معاف + ہر کہ کسبید است خود اور عیار بزم و رزم + بیج کاشے سے ز دست رو سے
 عاشق و سرخ است رو کے عشق + اسے عیار محبت بہت گیر + تمام عیار + کامل عیار + خوش عیار
 ز عیار + عبادت بالکسر مایا برسی و بالفظ کردن مستعمل جانکہ در لفظ بر سنس گذشت عیار و عیارہ
 بالتشبیہ در اصل نہیں شخصے کہ جامہ و صلاح مخصوص در خاک ہمراہ و سخته شد و مخفی کا رہا بکند مثل عر
 عیار و غیرہ و یہ ازان بجا زینے ذوق نون دستا و کار استعمال یافتہ صاحب سے دل زردم بدون خود را
 جواب انداختن + شیوہ فرکان عیار و شمار چشم نت + کمال مخند سے سوی ز نقش رستم و ویدم
 کہ در خند دل است + خبر من شہر و کہ دانہ مکر آن عیار را + جاتے گیلانی سے با این دل ہو وہ سارم

که درین شهر ۴۰۰ نفر شاگرد شوقی و در چهاره ششک ۴۰۰ فیضی و بسی دل بر روی کس را خیریت ۴۰۰ جراح
 مشهوره چهاره بودی ۴۰۰ عیال مند صاحب عیال و قبیله دار محمد طاهر نصیر آبادی در احوال بر محمد حسین شوقی
 نوشته که او عیال مند بود عیال استخوانی و بالفظ کردن استملی بر سنی جبراد قاسمی و غنمش عیال نکتہ ترسم از
 زبان خلایق ۴۰۰ جو مفلسی که بود گنج شایگان نش و لرزد ۴۰۰ عیب و عاب مقابل نیر عیوب جمع و بخش پا از
 صفات اوست و بالفظ ویدن و کفین و درون و پوشیدن استمل نظامی سے رہن محمد زین العابدین
 است ۴۰۰ زحمتن و عیب پوشیدن است ۴۰۰ صاحب سے سوزنے کرکشد سر بر پیش و چشم ۴۰۰ تون
 عیب نمودن نفس عیسی را ۴۰۰ خواجہ بشیر از سے موس عشق و درون عشاق سے برند ۴۰۰ عیب جان و سوزنش
 بر میکنند ۴۰۰ بختسم عیب گویند که او نیز ۴۰۰ بر ستم جوین و طلب عیش دلم است ۴۰۰ عیب بین و عیب کوش
 و عیب جوی و عیب ناک و عیب شوی و عیب پوشش ام عونی سے چه با عیب تراشم که حسد کم با دا ۴۰۰
 مشور عیب زوده ہی ارسیم و غل ۴۰۰ میر خسرو سے برین سو شده عیب کوش ۴۰۰ عیب تو پوشی که تو سے
 عیب پوشش ۴۰۰ دین بمنی مصدر نیز آید و نظامی سے بختسم که خام است جوش همه ۴۰۰ زخم دست و عیب
 پوشش همه ۴۰۰ جو در باشد م دشمن عیب شوی ۴۰۰ نه چون آینه دست عیب جوی ۴۰۰ ظوری سے بر و عیب
 بین چشمی کشاید ۴۰۰ چشمش خیز برینے نیاید ۴۰۰ طائر اللاح سے به بین بناوک کج تا ترا شود روشن ۴۰۰
 که عیب ناک شود هر که عیب بین باشد ۴۰۰ عیب برون ظاهر کردن عیب صاحب سے برده مردم درین
 برون عیب خود است ۴۰۰ عیب خود میوشد از چشم خلایق عیب پوشش ۴۰۰ عیب آوردن مشک بر که
 عیب در آن پیش تو آورد و شمرد ۴۰۰ بگمان عیب تو پیش در آن خواهد بود ۴۰۰ عید با کسر در جشن عید و جمع
 مدخ از صفات اوست و یعنی جشن بالفظ کردن استمل این مجاز است ملا نشی تها نسیری سے شد تمام
 ندیم رخ او آه ندیم ۴۰۰ فردا نکتہ عید که شب ما ندیم ۴۰۰ میر محمد علی راج سے روز وصل از بیم حیران تو ام
 گریان گذشت ۴۰۰ آه عید آمد بس از عمر سے دور باران گذشت ۴۰۰ عید احمی و عید قربان روز کوسفند
 کشان عید فطر عید رمضان و فطر یعنی روزه کشادن است عید سیح روز مخصوص نهار کے که در آن روز
 مایه بر عیسی ۴۰۰ از آسمان نازل شد عید کلابی در عهد حضرت عرش آبنانی اگر پادشاه در آغاز بسیار
 عید سے بود که امر آشنه های کلاب در آن روز پیشکش میگردند و در او وسط عهد محمد او رنگ زیب عالمگیر پادشاه
 این رسم برافنا و نیز سے ز خلقش تا جاد و رفیق است ۴۰۰ بکشن هر عید کلاب است ۴۰۰ به بزم عرش
 از نثار یابی ۴۰۰ کند در شیشه سے عید کلابی ۴۰۰ در خلیل سے نغمه مستی مطرب شرامیت ۴۰۰ مگر
 مشب شب عید کلاب است ۴۰۰ عید غدیر خم و عید غدیر غدیر خم وضعیت میان که در نیکه که نزد هم ذی حجه
 حدیث من گنت مولا ه فضل مولا ه در اینجا صادر شده و ای یومنا روز نور نور تا میره جشنی بزرگ است
 و از آن عید غدیر خم و عید غدیر نیز گویند فطرت سے مستی بیاد ساقی کوثر جادقت ۴۰۰ جوش خم است
 خطبه عید غدیر ما ۴۰۰ سلیم سے نشاط سبیل ز ز شام از دم با هم ۴۰۰ بزلف بلوچ که عید غدیر سے آید

۴۰۰ عیب نصیری ایضا عیب آینه ۱۲

سے آید + عید گاہ نماز گاہ عید زلالی سے دو کیتی عید گاہ آفاشش ہمشہید غمرہ حاضر خویش
 طالب آملی سے بادوست بختان برہ عید کہ شدیم + در سر خار روزہ در لب شراب عید ہمدردی
 انجہ در روزہ ای جیاد کبسی و ہند علی خراسانی سے بیفر حلقہ جوشن جو عیدی اطفال + نذیرہ اند خلیق بہ
 خویش درم + عید فقر برین از مخلوق دقر بہ حسن بخالی عید روی کنایہ از محبوب ظہوری سے از در دہما
 ہمہ در روزہ جان میکم + عید رویان ہرزمان خواہند قربان نوی + عیسی ہرورد و عیسی دستقان کنایہ
 شراب انکور عیسی نہاہہ مثلہ دینر خوشہ انکور عیسی خرد مثلہ عیسی شنس ماہہ کنایہ از میوہ ہا کہ ہشتشاہ
 تجرہ میشود در سہ غم ما در انکور خصوصاً عیسی رہنشن کنایہ از شماع آفتاب و آفتاب طیب کہ بر سر راہ
 نشیند عیش بافتخ زندگانی کردن در زندگانی و فارسیان بنیے خوشی با لفظ کردن تراویدن
 استعمال نمایند و با لفظ تار یک کردن یعنی منقض کردن دنگ کو ارام صفا فریہ دو بالا و پسند از صفات
 دست صائب سے سخن چین میکنند تار یک عیش صاف طہانرا + مدہ در خلوت آئینہ از ہمار
 طوطے را + ناقص از کامل برداشت زدینا بیشتر + دیدہ ہول کند عین دو بالا بیشتر + ظہوری سے
 تر بودہ عیش ہمہ از جام شان + عیش پہلودار کنایہ از عیش ثابت دباہد از طورے سے غم بسے
 کردہ صاحب دستگاہ + بہشت کس برین پہلودار نیست + عیش خانہ و عیشتان و عیش گاہ خراب
 بنی ہمہ و عیش گاہ بگاہ تازی از عالم جائگاہ است طالب سے سے من عشق تر شاخ در برگ یک حکیم
 در معنی + علی خویشی بودا غم فراہان عیش کا ان را + نعمت خان عالی سے درون تیرہ دان عیش
 گاہ شیطان است + چرا کہ در وقت تار میشود مخطوط + ظہورے سے اگر دم است رکین از حمال
 اگر بزم است عیشتان ز جاشس + صائب سے دینا برے بخران عیش خانہ است + مرغ در صفا
 گزہ دام دانہ است + عین الہر کبر او شدید را جو سے معرفت قیمتی کہ بصورت چشم کہ بہ میباشند
 و در عرف نہ آن را ہسینا گویند و فارسیان تخفیف استعمال نمایند سید اشرف سے عین الہر سپرد
 در شب جوان ماہ + حکم ترا بر رکین باد استوار + عینہ ظاہر مخفف عینہ است کہ در شبہات مستعمل
 میشود آفاشا پور ظہورے سے کل چشم عینہ پیرا بن یوسف نمود + گلستان بیت الخزن کردید مقبول
 عین علی و عین مخیر بغیر ہم دستخ جا ہلکہ و تشدید تھانے در سے ہلکہ ہر مطلق خوشنویسان نوعیت
 از عین اشرف سے طنز کنان قطبہ یا قوت حسن او + عشق بر این مخیر نوشتہ اند + عینک چری
 بود کہ از طور و شبہت سازند و پیش چشم کہ از نہ و چشم بل مان از شبہات دست و با لفظ پیش نظر
 سرفتن در اشیدان مستعمل ماطفرا سے تراشیدہ خراط نامیدہ چہرہ ز بہر فلک فنک ماہ و چہرہ +
 نعمت خان عالی سے صحبت صافی ضمیر ان پیش افزودن میکند + چشم ہا سے عینکی پیش نظر باید
 کزف + سید حسین خالص سے کریدہ در پریم ز بس جوانی آمد + بے بل عینک ازین آب تکہ ہسم
 کند شت + کج نہاد ان با کمال حسن ظاہر ناقص اند + چشم عینک ہر کجا دید ہم یک ترکان شت

عینک دور نما دور بین نوعی از عینک که چیزی دور از قریب نماید صاحب سبب عینک کن که زمین دور توانی از قریب
 عینک صاف فلان دور نما میباشند و دور اشیا را حاجی مسلم عینک کثرت بین نیز واقع شده بین
 کلشن نام چشمه نزدیک طوس عینک هزار نما هزار بین نوسه از شیشه که در آن کجی بر متعدد نمایان شود و خان
 بزور و دل خراب و حدت کثرت انجامد شکست آینه عینک هزار نماست و عینک نه بزرگ
 کنایه از خشنده عینک داله برو که چشم سپهر از تو روشن و عینک نه دید که بوزن و پاسب
 لغین المعجم مع الالف عارث تاج و عار تیدین مصدر فارسی است باللفظ خوردن
 و اکلیدن و افقادن و کرون و زون مستعمل در عارث رفیق درون و نهادن نیز مستعمل پس در عار
 نهادن گذشت شیخ نظامی سے عارث مبر کج عار کجین و در اندیشی نختی زکار سے جنین و حافظ
 سے بیا که ترک فلک خوان روزه عارث کرد و حال عید به ورق قدح اشارت کرد و ملا نظیری شایب
 سے محتاجی با عارث آسایش شد و عارث خورد هر که بنمید خدما شد و طے فراسانی سے عارث سے هر خط
 بر کالاک خود خواهم زد و همیشه از دست دل بر پا خود خواهم زد و ظهور سے بیرون نقد بال شاع
 کسے مباد و سر دست عارثے کہ بکان در شکم و یر خسرو سے کبره بمن زغره غوغا اشارتی و
 کافته ز فتنه در همه آفاق عارثے و عارث نامک عارث گز مقابل عارث زده و عارث خورده
 است و عارث نگاه جا تاجت تاراج محمد زمان راسخ سے مدیم از خویش تا عارث که داد و بدر گاش
 بے فسریاد و زیاد و حید سے صیبت در عقل نهادن تشل آسوده و صیبت در فهم جا بل از عار
 خورده و صاحب سے یوسف از قافلہ حسن تو عارث زده الیت و کسے مرز ز خوان سبر انجام
 تو نیت و سالک زدی سے صیاد و کلغوش دو عارث نگارمن و این یک سبد گرفته و این یک نفس و شش
 کلیم سے خانه دها اگر چه کج است و امین از آن چشم فایز نگر نمود و یر حسن دلموی سے کے خال مند
 بیکت از ترک عارث نامک تر و نامر زندهستان گیسے تر کے از دجالاک تر و عارثا بر کے عمل
 آو از روی کلانغ فیاض از بر کے حیفة عو عو تا کبی تخمین کلایب بر سر مدار تا کی چون کلاغان عارثا
 غازه بر کے تاری سستی که زمان بهد پسند و از انکلونہ نیز گویند و بالقطا مالیدن و کشیدن و زردن
 مستعمل فیضے فیاضی سے تو غازه کشته بھر و گل و تو نشانه زینے زلف کبیل و طے فراسانی سے
 کل درین طرف چین نیت ز خون بد دل و عارض غیبیل آسوده و مکر غازه کتم و طهر سے سے حسن باله غازه
 بر رخسار خرابان چین و عشق ریز و نغمه در سقا مرغ صبح خوان و طهر سے یکی غازه بر صبره گل زند
 یکے شانہ بر روی سنبل زند و غازی اسپ قسمی از ماکولات اہلی تو ان غازه کردن بز کے فار سے
 دانہ از پیر بر آوردن برے رسیدن و چشم را جہای سخن کردن کہانی اسروری غاشبہ زین پوشش
 غواشی جمع غاشبہ با فان ریش کنایه از مردم در ز ریش چه کو یا این ار شیبے دارند کہ از ان غاشبہ
 ہانوان بافت و بعضے کنایه از خام و زرد ریش گفته اند از بخت کہ اکثر اوقات بار ریش و پر ریش

در پایش ریش منقوش می باشند و سندان در لفظ بختی سرشت گذشت غاشبه در زیر بل کشیدن و غاشبه
 بردوش کشیدن کنایه در اطاعت و امثال نمودن و بر تیناس غاشبه بردوش انوری سهر کجا غاشبه منقوش
 امر تو بر نه به بار بردوش کشنده غاشبه کنگ و حمام به میرنوسه سے غاشبه کنده که از زنده شود و جاهلی
 پیش آب تو کشنده غاشبه در زیر بل به عالی تر نسبت که حضرت ولایت بناه و با عقاد خود خدا
 می دهند سندان در محبت یک نیت کار و مانده نیا به دور عربی گران را گویند غایب بر کبی معروف
 خوشبوی و غار سیان یعنی مطلق خوشبو با لفظ باریدن و کشیدن و زودن استعمال نمایند میر ابو الحسن
 فراموشی در شرح تصاید انوری از شرح الاحراز خوشتری آورده که عبد الله بن جعفر شمشیر از غایت پیش معادیه
 تحفه آورده معادیه گفت نه غایت یعنی این گران است و این نام بردمانه است نه میر خسرو سه رفته ازین
 روضه نفوس کوه به غایت نوزده حوران لمبوی به میر مزی سے بر کن از مورچه دور که نشان به بر کسر غایب
 در کس اثر به مورچه راجه نمی بر کن به غایت راجه کشته بر کسر به خواج صنفی سے در زلف او بود
 بهار کے در آمد به شب تا سحر نباله است در آمد مع البهار التمازی غبار به بضم زود و بال لفظ
 رختن بزودن و نشستن و خاستن و گرفتن و افتادن و در فن نشستن و زود و دان بوسترون
 دو نشستن و در در نشستن و در با دو دان و بلند نشستن و نشستن استعمال پس استیاره کنایه است
 چرا که غبار چربی نیت که از آن شکست نر از بیدل سے عشق جیرانم غبارم را کجا خواهد شکست به یقلم
 بر و از م و در چغل بازم هنوز به حتم است در آغوش ترک مصلحت به این غبار رسم را در دامن
 صحرا زیند به غبارم زحمت آن استمان داد او را کرا خیال به بکر تا ناله اش بر او دو جا ذکر زید و صاحب
 سے خواج جنین بلند نشدن که غبار خط به آخر بیان ما تو دیوار میکشد چاکسار کے من نیت بکس و عشق
 چشم آینه عکس غبار بریزد به ساحلی آماده گشته است هر خوشتر موج به کرا غبار از دامن بحر بکینار
 افتاده ام که می شود غبار کلفت از دل غنایان را به دران گلشن که از کل خون خرد در نسا می شود به
 از نشستن جهت آینه پیش رود ارم به زینت برده چشم غبار میگردد و کلیم سے از من غبار بیکه بد ما
 نشسته است به برود عکس من در آینه بسته است به تنها سے خیزد از جلوه گشیش شب جو غبار چشمت
 نور چشمم چراغم بر پروانه شود به خواج شیراز سے ریحان ترکجا و خط سبزش به او تازده در غبار
 در کے به ظفر الدین فارسی سے که چشم من ز جهان آزان بود روشن به کز استانه نشسته ام بچهره
 غبار و حسین ثنائی سے هر که غبار دور آینه جان زود و در دل بهت وصل صورت حران شکست
 غبار بر آوردن از چری کنایه از خراب دوران کردن و نیت و با بود نمودن است و سندان آن در دو خان
 از خاک بر آوردن گذشت غبار آوردن چشم کنایه از خیر کے بسم رساندن چشم سلیم سے تا یکی
 آن آبرو که وحشی کرد درام ما به ز نظر او غبار آورد چشم دام ما محمد سید شرف سے دیده آینه
 بشاری غبار آورده است به لکه در دو خیالت از کباب روی اوست به غبار استیا کرد که از استیا

در
 غبار
 چشم
 غبار
 چشم
 غبار
 چشم

غیب
غیب
غیب
غیب
غیب

خیزد در وقت است کردن بر مژگی سے نادل من اس شد و اس کا عشق او بہ نسبت بنداری غبار سیاہ سر مر
 غبار تھی کہ در نے کسب قیمتی برود طفل بدید صاحب سے از گوہر نفس غبار تھی نیرودہ آنرا کہ چون
 صدف لب خویش فرازند و بجا کمال حوادث صبورش کہ نیت مذہب از غبار تھی لباس گوہر را
 غیب گوشت آدینتہ زیر زنج کہ از طرق کلو گوشتہ غیب محقق آن مثل عفت و عفت رود کے
 سے از بے آفت ہر چیز یہ است سبب سبب آفت من وقت لکیم غیب ہ ہر حاجی سے حیرت شاہ من
 کشت گرفتارند ہ جمع کلرزوزن کے سمین غیب ہ آب گرہ بستہ آب معلق روغن ترنج بلو سبب خورشید
 باقی غرہ الہ سہیل طوق از تشبہا دست صاحب سے الہ غیب کہ پہلو یزید با ماہ عید ہ ہوج دور افتادہ
 از چشمہ جوان دست ہ از لکھا گرم خون میوشد از عمل لبش ہ از اشارت آب میگردو ہلال غیبش ہ
 سبب غیب اگر دست افتد ہ ہمزاد صد نار یا سین است ہ زرد روی میکشد ہر از ترنج غیب ہ ہوسہ
 در بردارے آید از تحریک لب ہ ہیر خسرو کے کفتم شب کفتم طرہ چون شب من ہ کفتم کفتم غیب من
 کفتم کفتم کفتم شیرین است ہ کفتم شکرت کفتم خال لب من ہ چاہے کفتمش ذوق دماہ عارض ہ طوق
 غیب بیز ذوق اہ دیگرش ہ انیر الدین حسین سے آب گرہ بستہ بین غیبش ہا کو سے از ان جاہ بر دن
 آمد است ہ صوفی شیراز سے صوفی ہوائی زکس جادوی ہ ہمارہ بجاک بحر دار دروی ہ ہر دل من
 ترنج غیب کافیت ہ صفر سے مر اینکندہ لموی ہ کمال خجندہ سے در باب معلق نسیم ان غیب ہ جو رہن
 است کہ روغن آب بجز بد ہ تا نیر سے کنا سے زلف در یک خطا و متن بیز ہ ہما سہیل غیب خون
 من بیز ہ غبن بافتح زبان در مال ہ با لفظ کشیدن ستم نظری میثا بوی سے شادی کہ غبن میگوشی دوم نیر سے
 در شہر انبیا لہ باہر کہارود ہ مع اشار المثلثہ غث و سمین بافتح گناہ از در چیز نفیض کہ یک
 چون اندک و بسیار دیک بہ دقوی و ضعیف ذوق در در دیش و منے حقیقی آن لاغور فر بہ است ملا غنیمت سے
 وجود رحمت بزوان محمد عربی ہ بناہ ملک ملک انما غنم سمین ہ مع الحیم الفارسی عجبک و
 غزک کہ اول و فتح دریم مردن غزکی و غزک نواز یعنی ابو نصر نصیر ہ ہ ختانی سے عجب اگر خاہ
 زین شوم بروج ہ عجبک نواز زب عجبک کمانچہ خویش ہ مولانا جامی سے صدای من غزک کشتہ
 شکل آن غزکی ہ کہ شور مجلس عاشق شود ز برنگی مع الدالی المہملہ غدود ہوزن کہ بود چیزت ہ
 گوشت کہ در میان گوشت میباشد اما گوشت نیت از آن میخورد و در سے اندازد و عربی عدہ بالضم
 دانشید درم و آخر است و عد و لغت اول و فتح دریم جمع آن ابو نصر نصیر ہ ہ ختانی سے خذک
 عقدہ کنشای تو با دیدم کہ غمت ہ در دن سینہ کہ کشتہ چون غدود مرا ہ غدیر تم همان غدیر تم کہ کشتہ
 مع الدالی المہملہ خذک ہا لکسر خوردے کہ نشود مانے تن و توام تمام بدن بہ نسبت اغذیہ مع و لفظ
 چہ بن کردن مستعمل واد ہر کے سے تم تو کردہ بدل خوردن مجاہد خوی ہ نذیرہ ایم کہ نش غزک کشتہ
 طالب آئی سے سفر کستروی غزک ہ جدی زک رک ہ بہمانت ہشتا سوز است ہمانی چہ سود ہ

چه سرد مع الرار المهل عرمت بافتح تاوان و آنچه ادای او لازم باشد و با لفظ کشیدن بسته و کهن
 استغنی بر خرد و خون بایزد و بیرون بردار خنده لبست به کس بتنگ شکرش تر غرمت کند به کمال جنب
 سے کر عرمت تان از انصاف به سرد و دیده نهاده در نظرم + انکه زبینه کشته نسبت دمی نه پیش +
 بیگهی که او کشد من بکشم غرمتش + غراره بافتح آب گردنیدن در گلو و با لفظ کردن عمل بوسه غراره
 بوزن فوزه است نصیری به خانی سے برے انکه نوشتم شراب عشق ترا + باب زفرم دکو شود و صد غراره کم
 حافظ سے اگر کسے بزبانم حدیث تو برود + زبے طهارتے آن را بی غراره کم + غران باضم و تشدید
 دوم بانک و زیادگان ظهور سے جو تخیل کند کار بر حرکت تک + در آید بهم لایه غران پلنگ +
 ظاهر وجه در تعریف اشعار سے شب از ترخشش نستان شود + نیش لیک غران جو شیران بود
 عربال بالکسیر غربال بافتح بر وزن و با لفظ شکستن مستعمل غربال کردن کنایه از تقصیر و حست و چو
 بسیار ظهور سے فلک خاک ایام غربال کرد + نشاندگار پیمان کرد + ماکه از آه نه است خرمن
 خود سوختم + میت صاحب بیخ غم کر بشکند غربال + رایج سے ناز خون بر د زردی تشنید نقاب
 مشرم خوبان را به برقع آب در غربال کرد + اگر کند غربال صوره دور کردن خاک را + میت ممکن
 بچو من بجای کسے پیدا شود + غرطه حرکات و مکانات خواتین و معانیل در وقت خاص غرمت باضم
 دور شدن از وطن و شهر خود و غرمت زده غرمت دیده انکه از وطن و شهر خود دور میجو باشد صاحب
 سے رنگ و بو پرده بیانی بلبل شده است + یک نفس ششم غرمت زده همان کل است + جای غربرا
 کعب بنیوز ترا نگرفت + شام غرمت دیده راجح وطن بمیازه است + غرود بودن چرخے را
 و بر چیزی با لفتح و تشدید مغرور بودن سے آبی مایش غره فان و فوسس را + بر گردان تو زهر گیا
 اصلکس را + فود سے سے مشوره زاب نرسک خویش + کلمه دار بر جای که پاک خویش + غریب
 مسافر و مقابل آن یومی است یعنی مقیم دناور و قمانی است بسیار نفیس و ستان در لفظ تا به ار که نشست
 و دیگر در شهر دم بی چیز دیگر را گویند معطل نیست غرود طهوری سے خرمیه در شهر کام فصل فرودین
 دیده از شام غره شوال + غریب زاده در محاوره یعنی لولی زاده چه اکثر مسافران بلولی و کاد سے
 و خلاط کنند ناظم هر که سے غریب زاده که بخش سعید از عالم + میشود که نباشد گزیده و در ذرات
 با وصف این قبا عت یعنی مسافر زاده نیز آید علی قلغان اعظم ابن حسین خان شاملو سے همچون بیاض چشم
 سیان خوش نگاه + مندر غریب زاده ایران سعید دست + بیض اثر سے ترانه که ز سوسے
 نذیم مصلحت + غریب زاده مندر ترا در خار ماست + غرض بوزن مرض خواسته و مقصود
 جمع غرمتند حاجت مند باقر کاشی سے عاشق کنه مال بیسے + کس عقل بخوبی از غرمتند حقوق
 بالتحریک ابرس که شق آب و کسیر و دیم مرد آب از سر که شند و فارسیان بسکون یعنی در سب فرودین ستمال
 کنند و یعنی دوم مجاز است کمال ستمیل سے ترے که چشمه خورشید با بر کشته است + ز نزم خاطر

بخت غرق میان عرق و غرق دغرقی یعنی دخول اصطلاح لوطیاست یکی از انجاء گوید که گاهی میتوان
 کردن که از غرقته تبر باشد و دست دوم در میان با جویا به دماغ غرقته یعنی التماسل یا به غرقه در آب
 فرو شده قبل از رو بروم به نماند از غرقته از غرقه جمل مرکب جعفر چون قلم به غرقه گاه جاکه
 عمیق از آب که امکان حاکم از ان مشهور باشد در رویش و اله هر وی سے سفیدن رادی کے نقطہ در تمام
 آویزه و اگر بیرون بنسب زین غرقه که چون حدت پارا و غروب با بضم فرور فن باه آفتاب و با لفظ کردن
 مستعمل در اله هر وی سے غروب کرده سپهر کمال را خوشید و با اس شیلے از ان بچو آسمان در دم و
 غریک بهر دو کاف شور و غوغا دور جها کبری خرخره که در کل وقت بسبب گریه یا فشردن گلو مبی
 جرد ز کین بسیار زمین بر این دامان و شور زمین در ان تکساز غریو غریک و غور با بضم زمین
 در فریب و با لفظ خوردن و شکستن و در ان استن بسنل بسن در از زو استن که نشت و آن کنایه از خیال
 فاسد کردن است بهر خسرو سے سنو اگر خورد و زو نوبت غور و نوبت اد بانک دلی بد ز دور که سنجر
 کاشی سے غور در کان ز شکر عطا کنسے زود و سنو انکه زبرگے بسیم مند و دور و غریو شور و فریاد
 غیو محض آن ملا عبد الله و تقی سے در ان بسنل رسید آن حدیو که از بیم شان دیو کرد و غریو
 عربین با بضم تشدید دوم و تحیف آن و غریو بدین بضم اول و غریو بدین با لکس و بفتح و با سنے
 بجمول آواز بلند کردن رعد و حیوانات درنده و آواز کبوتر و بیدین آمدن آواز کوس غریو کوس
 نظامی سے بغول سب بانک پر زو خروس و در آمد بیدین آواز کوس و مسیح کاشی سے چون کبوتر
 که غرور نشاط ای شبیه و قفل ماده ز کین ز کولیت پید است و نظامی سے تیره بیدین آمد
 جوارب و غریو بر سو جوارب زبر و جوارب تیز باشد در دیدن و جوارب تیز باشد در غریو بدین و جوارب
 سے تا مصیبت است انکه بز قش بجه پشوهای و تا مصاب است انکه بز قش بجه غور غراب
 بے حکم تو غرور شیر بے بمر غوزی و بے امر غوزی پر دمنے ایشیالی و استاد عفری سے لنگرنا
 بهر کین جنید و نای رویی در کس غریو و استاد زخی سے در بنسب کوش تو غریو بدین شیران و خوشتر
 بود از رود غرش و نمته تو ال و غوش و غرشت و غریو و غریو و غریو و غریو و غریو
 و غو بانک و فریاد و غرند و غران و غریو و غریو بدین و غریو ان بانک کنان سندان
 و زوادر المصادر است مع الزار التما ز می غزال بفتح آه بره دماغ سیان یعنی استعمل
 نمایند مغزی است از اعمال طرس از انجاست حجه الاسلام ابو حامد محمد غزالی و گویند غزال سیان
 غرش واد بفرموده مادر خود رسته در بازار میفرخت غزال با ترمک حدیث زمان و حدیث
 عشق ایشان کردن و سنخ که در وصف زمان و عشق ایشان گفته اند در عرف شرا چند بیت شعر
 که پیش قدم ما زباده کور ازده نیست و ما غران مفر در ان نماند و با لفظ خواندن و سردن و زدن
 و بر داشتن و طرح کردن و از قلم زمین مستعمل عاصب است تازه غزل گو قلمت رنجی است و حاجت است که

کتاج حسد دیوان باشد • حافظ شیراز سے غزل کئی دور سکتے ہیں خوش بخوان حافظ • کہ بظلم تو افشا
 ملک عقد ثریا را • مطرب اردو محبت غزلے خوش برداشت • کہ حکیمان جهان را اثره خون بالا بود •
 میر خسرو سے ساتی بیا کہ شب بیاں کرد زہد و درفت • زان کنیز کی کہ محمد آن را زہن رو است • میر
 سے بریا سمن دسترن دارغوان و گل • ہر شب ہزار داستان ساز دہی تھا • بر گل زہ ترا نہ برابر غوان غزل
 بر دسترن شبیانی و بریا سمن نوا • غزل طسرا ز غزل بود از غزل بافت شاعر شفیق از سے کمال نازہ
 خیالیت کی غزل ہفتے • کہ شاعر است ہر وہ زیادہ از شاع جعفری سے غزل بردازم ایک
 از وہ بیت خود و مصراع را • کہ کم مطلع کہ حسن آفتاب از فردان بینی • غزل سر سے غزل گوی
 و غزل خوان مرد و زن کنایا از مطرب خواجہ شیراز سے زلف استغفہ و غزلے کردہ و غزلہ ان
 سب دست • پیر بن جاگ دگر نخوان دہرے در دست • میر غزی سے کہ نہ بدیل کشت بلبل چون کند
 جہین خروش • در نہ عاشق کشت تر سے چون کند جہین فغان • بوستان اکنون جو زہم خردوان
 آرزو بہت • دہرہ بدیل غزل گو بہت دقمری مرغ خوان • غزال کہہ در کتب سیرتہ کورست کہ در زہن
 جاہلیت آسورہ طلا در چاہ زہم یافتہ ازا نجا در کہہ آریختہ چون بدنیے اوختہ مانہ اہل کہہ ہاشم غزال
 کہہ کردند غزوی منسوب تیرہ عمر ما و سلطان محمود حضرت ما شائے لکھو سے ناز و نیاز کارایا زہت
 غزلے • کان نہہ نیاز شدہ این سلام ناز • زلالی سے جو این زارے کہوش غزوی خود جا
 سس خوش غوطہ بخون دل فرورد • طور سے سے پیش از ان کر شاہ غروردشت فرورد کے طبع • محبت
 گوہر بر طور سے ڈرتہ نہ داستان • مع اسین اہل غسل بافتہ شستن و بختین و سکون شستن
 شوے تمام بدن کردن و شستن و بالفظ زدن • و بر آوردن • و کردن • و دادن • غسل و سبیل کتر شستن
 و طلاق کنند ملاحظہ خطاب منہی سے جو سانی دہ غسل از جو می • کفن دہ توام لیکن از برگ سے •
 مرزا مقیم جوہر سے در تعریف شمشیر سے جو سازد کہے کشتہ از تاب خود • رویش دہ غسل در آب
 خود • غسل دادہ شش از کلاب عمیر • نازہ کردہ کہو سے جو جوہر • خسرو سے دیدہ ہر ہذاخت
 نقاب دو چشم • غسل صفا کردم از آب دو چشم • کمال اسنیل سے سخت غسل از چشمہ جات برد
 بزیر برین بوی مے از ان برسان • خواجہ شیراز سے غسل در اشک زدم کابل طریقت گرنیدہ •
 پاک شود دل دس دیدہ بران پاک انداز • غسل نماز گرنیدہ شیر شاہ در عہد سلطنت خود در قلعہ
 حضرت دہلے مکان مقرر کردہ بود کہ بعد فواج از غسل در ان می نشست کہ سیاں خود را در میان
 خشک می کردہ چون نوبت سلطنت بجلال الدین محمد اکبر شاہ رسیدہ آن را دیوان خاص نام گذار
 و جناب سراج المحققین میفرمایند کہ فقیر آرزو چنین شنیدہ کہ در ایام سابق در عہد سلاطین دیگر اور در
 مجلس نشستند چون نوبت سلطنت اکبر شاہ رسیدہ اور این وضع خوش نیامدہ چون مطلق بر چہر
 کردن را مناسب طاعت خانہ ساخت برہے غسل کہ در انجا غسل می نمودہ جو سے زشتی کے کرد

چون امر او را بجای آوردند ناچار پستاده مطالب بعضی میرسایند از آن بار رسم پستاده مانند بجای آوردن مکان را
عسلی نه میگفتند بر چند رسم غسل نیز بر طرف شده و کمان غالب من این است که عام و خاص عبارت است
از دیوان عام که آنجا همه عام و خاص را بار است و دیوان خاص همان است که سابق آن را عسلی نه می گفتند
و عام و خاص را عالمگیر پادشاه امارت بر آنه مطلق بر دیوان عام کرده چنانچه شریعت شریف که در عسلی
عام و خاص گذشت و لایحه صریح بر نمینی دارد و غسل چیزی است که برود و مانند از برهه زیادت صفای
رنگ و سندان در دست جری گذشت مع الشیشین المجمع عسلی بافتن چیزی که با فریب کسی
در چیزی دخل کنند مثلاً در طلا و نقره و کافور و مشک و شراب و مانند آن وجهی است که است که صافند
سنبه و بجموری زغش و سنگ تراز و سازی و دیوشی و بر نمینی در اصل غش بوده که فارسیان
یا از آن انداخته با لفظ کردن استعمال نمایند اثره حبه یا فوج را از بس منوش میکند به تازر
بیش بستش به غش میکند و خود جمال الدین سلمان سه زان شراب ناب بخش ده که اندر
مصر و صوفی حافی بوی جری غش میکند مع الصا و المصلح بضم و التندی و اندوه کلوگر
خصم بضم اول و فتح دوم جمع و با لفظ فر خوردن مستعمل و ازین مصرع ظهوری نمیشود خوردن مستفاد
می شود و فر خوردن غصه سینه در عصه کسار از عالم اندوه گسار کمال اسمیل در سینه براس
گوشه نشین و صبر غصه گسار مع الصا و المصلح غصه با تحریک چشم گرفتن و با لفظ کردن
و غصاک و غصبان بافتن خشکی فارسیان بسین یعنی بخیق استعمال نمایند خود نظامی سه بزنگ
غصبان خرابش کنند بسیلاب خون غرق اشک مع الفاع غصلت بافتن ناگاه بودن
از چیزه و سرشار از صفات اوست غصلت زده و غصلت پیشه و غصلت کار مردن مجرک
سه حذر سه عاقلان جا بل دار و حذر سه جا بلان غصلت کار و مانشانے نکلوسه شک
حسرت نمک نمانسته در چشم امید و بخت غصلت زده در خواب گریست نوز جمع اللام غلام
بضم کو که که خطش دیده باشد و بعضی گویند از زمان ولادت تا حد بلوغ فارسیان بسین مطلق
نیده و سپر استعمال نمایند خواه کودک باشد و خواه جوان و خواه پیر لیکن بزنگ اطلاق کنند بزنگ
خواج حسن سه محمود غزنوی که در اشع غلام بود و عشقش جان گرفت غلام غلام شد و از خطاب
بسی مشرق معلوم میشود و مذکور بود مع الفاع غصلت غصلت بر غصلی است بر غصلی سه می چه داری در هر ای غلام
جام بر کن تا کعبت کبریم جام و شیخ شیراز سه کس ازین مک نزار و که نو غلام داری و دل ریش
عاشقازانکے تمام داری و غلاف نشین بیان ناصر علی سه بے نوزده جزایع دل از طمست وجود
این سخن غلاف نشین رزق رنگ بود و عکس جنم مع التندی سه که برگردن نهند و تحیف مغرب است
غلام بابه اندر درست و شام باز مقابل و قرابه و تحقیق است که بسین غلام و علی برود آده میگردد ملائی
غلام بابه غلافیت از اهل زبان تحقیق برسته سوزنی سه سه آنکه نوی جاریه پیاریم و از تو صله خواستن

خوبستن بود یا کیم + کیم سبک جاکی و با کیم + آخزنی سیم غلام با کیم + شرف سے برود اور نخل
 غلامان بود حصار + زین رو غلام بار تو ان گفتت خواجه را + بار دورند و می معنی حلقه مردم و درین شعر
 طرف لطف همان است غلام فلکم محکوم فلکم چون کی ری خلافت توقع پیش آمدین عبارت گویند ظهیری
 سے مست می خون دل ز جام فلکم + گشتنیم نکر لکام فلکم + در ساخته ام بخواجه تاشی غیر چنانسانه او بین
 غلام فلکم + غلام گردش دیوار شد حاصل میان حرک سر او دیوار کا نه دور باطی و لایت پیش مجربا
 بر آند اشرف سے کیوان غلام بار که کبرے نست + گردون غلام گردش دست سراسر است + میر خرد
 سے از گردش سپهر غلام تو آخرت است + جا بیت غلام گردش ان طابق حضرت است + غلط با تحریک خطا
 کردن در سخن و حساب و خزان و بعضی گویند غلط بطل خطی خطا در سخن علت است در شت خطا در حساب
 ا غلط و ا غلط جمع از فضل است اخرن شیخ عبد العزیز غریب برویت صحیح رسید که غلط بود گویند غلط
 عام و غلط عوام اول چنانکه لفظ منصب که کسبے باید و بفتح شمشیرت دارد و عامه شعر اهل بیت و غریب قافیه
 کرده اند و دوم چنانکه لفظ تعینات یعنی شخصی که تعین گردید و شش بطرفی یا کی درین محاوره عوام کلام
 است و بهر تقدیر با لفظ کردن شدن خوردن . واقفان . و گرفتار . و خواندن . و گفتن مستعمل کمال محبت
 سے چه سان خورشید خوانم روی اورا + که مصحف از غلط خواندن گناه است + میر خرد سے برویت
 خواهم احمدی بخوانم + غلط رسم که در رسم الله افتد + ظهوری سے تا بیم باش غلط نشود + کلم اول
 نشان بنداش + ملاستی تها میری سے از عهد من ترا پسند بدم + درین غلط وقت استیافت +
 نام گسبانی سے ہر زمان از شوخ و شنگیها رنگے دیگر است + در غلط افتد کہ شمشیر است یا دلدار است + مسیح
 کاشی سے بسوی قبلہ بروی تبا کن ایل + مجوزا ہر غلط اقبالی غور سے + ولم سلیم بیت ز کفر
 افتاد + ہمیشہ راہ شود بر سر دورا غلط + نظیری پیشاپوری سے آفران حال فریستے دلیل ساز +
 دل کرده رہ در ان سر زلف دوتا غلط + میرزا صاحب سے توان گرفت روزی بسم از دہن بسم +
 مرغان نے کتسنہ غلط ہشیان ہم + نفس غلط کرد کہ کار پسند ساخت + تا کے بنامہ در دوسرا سخن دہم +
 چسپدہ در بجز تو بر یکد گرام + شاید غلط بنامہ کند نامہ بر مراد + بعضی گویند غلط کردن در مقام نرسے
 خواستن از درجہ پیشین مستعمل است ز دست من بصد اعزاز بردشت + غلط کردم بخندین نماز برداشت
 جلال اسیر سے زیر کار کے غلط برفت وقت بر جی کیر دے کہ راہ بر خوشی کتہ بر مد عالیرد + غلط قسم
 و غلط بینام مرزا صاحب سے جا کرم است بران چشم غلط بین ز جمل + خوب با چند دیدہ از نمای خود را
 غلط انداز جب از درویش دالہ ہر دے سے در باغ سو خانہ بلبیل شد دارا + نہخت ز با بخرک
 غلط انداز + صاحب سے دل مطلب زنگاہ غلط انداز رسید + این بہت ظالمی از تیر سوکے دارد
 دیر سے کہ بر نشانہ نرسد این مجاز است جلال اسیر سے نماز دیا زرد و کمانہ حیرت اند + بر نظارہ بر غلط
 انداز میشود + طالع سے از غلط انداز سے دوران مشوامین کو چرخ + می شمار در خرتابان جریغ دورا +

غلط سیرانکه در سیر غلط کنده عرفی سے اسے غلط سیر کوزہ قدسم به سیر قفا و ستادی به تا اخر غلط کار کی
 و غلط داون در مغلط انداختن خواجہ شیراز سے جو کل کوزہ دار کے خدا امرت عشرت کن کہ قاریان
 غلط ادا و سودا کے زرا اندوز سے به نظامی سے ترس از غلط کار سے روزگار به کہ چون باسی در غلط
 کردگار به غلط بالفتح در از کشیدن و این رسم خط و در اصل بنیاد فو قانے و باللفظ زدن مستعمل طاقو
 یزد سے من آن بنکے رند صوفی دشمن به کہ دوزخ زند غلط در ایشم به غلطین و دو غلطین
 و غلط و غلط زدن ازین پہلو بان پہلو غلطین از نیجاست کہ میگویند در خاک خون مینلط محمد اسلم
 سالم سے شب چهارم مینلط و دو غلطین شیخ به روز در مسجد چه با تکین نشست و دو نشست به
 وجه در تریفت کبابی سے بر آتش گذارم جو پہلو بخواب به زم غلط و غلط مجون کباب به غلطین
 در از کشیدن و منی رخن نشدن مجازت طابو حید سے نمان در غبار دلم گشت دریا به جو اشکے
 کہ بر خاک غلطیدہ بشد به غلط ایسا گردیدن ایسا تاثیر سے ماکام تر ز چشمت کردیم به غلطیاب
 خود جو گہر ایسا مانه غلطین دیوار فدا فادون دیوار صاحب سے ز خون فاقه دیوار بوستان
 غلطیدہ از جا کے خوشین اسنو پایا ز رفت به غلط و غلط بضم برود غین شور و غوغا و باللفظ
 زدن و افکندن و انداختن و افادون مستعمل وجه در مواج سے غلط و فوج ملاک فتاد به
 جرح کسم اسیمه ز رفتن ساد به میر خسرو سے اوله در عالم بالا فاد و غلطه در گنبد و اوقات و حیمه
 ازین دایره بیرون فکن به غلطه در عالم مجون فکن به ملاطفر سے بہار است و از شوق بر طیلے به
 بشاخ طرب نیزه غلطی به علمان بالکسر جمع غلام و فارسیان منی مفرد استعمال نمایند مثل جو غوغا
 میرجات سے ہر کہ قربان تو علمان نشود آدم نیت به صدقت میثوم انشل تو در عالم نیت به میثوا
 صاحب سے آجا کہ ساعد تو برابر استین به علمان رو در دست گزد جو نیت دست به غلطی غمتمین
 و نشدید و او از حد و رکہ شتن و فارسیان بخصیف استعمال نمایند طور سے سے ر کے جان کہ کشد
 غنم و قصد قصد شش کو به فرد نشاندیم اینجوش خون غلو دار و به اسبح کاشنے سے ہر صباح از
 غلو گریہ شوق به مردہ بر و آب سے ایم به مردہ ایم از نجوم غصہ و لے به زند کار از جواب سے ایم به
 طالب آملی سے لعل کہ آلودہ می شد کہ باز به بر غلو لب بمان کرد به جلال اسیر سے ز شک است
 ایک بلے رو کے تو در چشم غلو دار و به لگا ہ از شوق دیدارت و لے پر آرزو دار و به علمان بالفتح
 جو کشیدن دور فارسی کبر منی حقہ تبا کو در نیجا ز است و قلیان بقاف لہ اہل ایران تاثیر سے
 بز دست خویش چون علمان کہوت میکنم به ہد سے کوتا ز خود و دود لے خالے کم به وجه
 سے جگویم ز قلیان و قلیان فروشن به نزد بچ قلیان دلم راست جوشن به برضے سے بجان برگ
 کا ہی گرفتہ آتش ز دیو سوزی به جو قلیان بر لیم سے نفس زبیرتہ دود آید به غلو کہان گانے کہند
 غلیل کو پید شش مع الیم کسم بالفتح و کشیدیم اندوہ عموم جمع و فارسیان به تحفیف خوانند

نوهند خان جمع مثل انہ من شیخ فرید الدین عطار سے کفرم کہ از خان نو آہے بر اورم + آن آہ در درون
 و نام بسوختے + بیغم اگر غم نہ ہشتہ باشد و بہانہ اگہ وضع بہانہ دہشتہ باشد حافظ شیرازی سے ز بس
 خان کہ بیدم چنان شدم کہ مرا نہ نیم صبح بکیم ز جا کے بریایہ + کمال اسمیل سے تہا دل منت گرفتار
 در خان + یا خود درین زمانہ دل شاوان کم است + جانگاہ + جانسوز + فریبگیں + لذت مرشت
 از صفات دوست و بالقطر افتادہ + و آمدن + و رفتن + و نشستن + و دوختن + و زودون + و نہاد
 و خوردن + و کشیدن + و گفتن مستل سدی سے اگر گوئے غم دل با کسی گوئے + کہ از روش نبغہ آسودہ
 کردی + استاد فرقی سے کہے کہ او غم بجران کشیدہ منت جو من + نہ ہر برگ در خان جبراً خورد تیار +
 میر غم سے از دولت و سعادت او شاوان شد + ہر دل گزار خوست ایام غم کشیدہ + و الہ ہر
 سے رحمت کجا خورد غم این بایہ مصیبت + گرا بختی مذہبشت دشورا + و در وقت بر آمدن میرزا فصیحی از
 ہرات گفتہ سے جان کا نذر دل غم نہاد از بد نش کردون + باز آوردن او آورد ز نجایا بیرون +
 صاحب سے غم از دل می زداید چون صباح عید رخسارت + نماز عید و جب سے کند بر خلق دیدار
 غمے ہر دم بلی از سینہ صد جاگ میرزد + ز سقف خانہ درویش ہر دم خاک میرزد + دل عاشق جہ غم
 از سوزش دران دارد + کشتے لوح جہ از پیشہ طوفان دارد + ہر جاچی سے زان بستہ در جان بخش
 در شور مشکو کا فتہ + در جان ترا صد غم از دیدن آن در جان کجا چاکند آب قاتلہ و گرد بر خرد + جو غم
 نشست کہ دورت ز خاطر م بر فاست + ہلے سے غمی کرد در عشقش بر دل نا شاو سے آید + اگر با کوہ
 گویم کہ در فریاد سے آید + دینے ماند کی دکھال کہ مقدمہ خواست مجازت نظامی سے جو شب
 خواست از غم سپاہ آورد + نش سوسو خواگاہ آورد + غم خوار و غم کسل و غم گسار و غم شام
 و غم کش + غم بست و غم سنج و غم آلودہ و غمناک و غمگین و غمین و غمی و غم سرد و غم پردہ
 و غم ترا و غمکہ و غمستان و غمناہ مورد طالب کسے سے + شب ہم شب دل غم آشام +
 لب بر لب آہ نشین داشت + پس انج بعضے از محققین برین بیت حضرت شیخ ابراہیم آردہ اند کہ لفظ غم
 آستانان تازہ است غیر از عدم اعتنا جہ توان گفت دہرہ از سے ز خون دیدہ شاہ ایہ در شک غم
 آستانان + باب خویش کرد آسے گوہر سلطان + طہوری سے غم آستانان ہسم چون جام خشند
 دو عالم را بر شمی کام خشند + طہر سے کہ تشقہ چون آن بت غم کسل + جراحی کہ از و بحر آب دل +
 صاحب سے من غمش را عکسار خود کنم + کرنسا ز عکسار من من + اگر جہ از زبرد ز بر کردن غم نماز
 سا بہارت جان کرد و رون می آید + کلیم سے خاکش با سیل مرشت از پلے شکون + روز سے
 کہ در غمکہ ام را نبنا کنداشت + طالب آمل سے تیر کے می جہش از غمناہ افلاک با شمع بزم خوش
 را درخت مرصہ سوختم + نظامی سے بیاساتی آن سے کہ فرخ لی است + ہمن وہ کہ وارو مردان
 سے است + می کوست ملوے ہر غمگشی + ہندیہ بخرا صاحب قشے + شاوانم کہ دل من غمیت +

آردن غم سبب فرمیت * پیر خسرو سے جو در بیدار و شاد کے بود رخ * چو ہند حال بیداران غم سبب
 علی قلیخان عظم سے غم پرستان تر با پیش و عشرت کاریت * در شراب غم با مید غار افتادہ است
 قاسم مشہدی سے قطرہ اشکے کہ از نرکان غم آلودہ ریخت * چنگو سے گشت در چاک گریبانم تینہ
 اسیر لاجی سے عشق می خواہد دل آزادہ را * جان غم پروردگار افتادہ را * غمہ با نفع اشارت
 کردن چشم دبا بردن نرکان منیر کفہ اند و شوخ * بیباک * بے ز تبار * مست بہت * ز کین * در کفن
 ستم انگیز * فوزیز * فرخوار * جان سوز * جہان سوز * جاودہ * جاود فریب * کافر سلام * رحمت کہ از
 دشمن قتال * زہرن * فتنہ گرفتار * خواہی نخواہی * غازہ * غازہ * مردم ستازہ * بیہ فکین زہر
 نشتر زن * نسان * خنجر فکین * خنجر گدازہ * نادرک اندازہ * برفن * برکارہ * حاضر جواب * مسلول * در جو
 سحر آفرین * خار استکفان * جامک غمان * جالاک * خفتہ * نیم خواب * زود آستانہ * از صفات
 دشاہ بازہ * تیر خدنگ * نادرک * بیگان کیش بنش * نشتر تیغ * بنشین از تشبیہات اوست
 و بالفظ زدن * و کردن * بہتہل میر خسرو سے چندین جو غمہ میزنے از بہر گشتم * صید تویت زندہ
 کن بچہ شست را * فیض سے چشم تو چون غمہ نہانے کند * پسر دران چشم گرانے کند *
 میر خوسے سے چون نگدے * دور کن غمہ ز تبار * کہ غمہ تو جان مرا ز بہاریت * پھر سے
 سے بہر حکم کہ ز کس او تیغ غمہ راند * تا ز در حشر ز غم لب از مر جاہ است * طالب سے سے
 خون نیازورک دل بافسردہ گشت * در جنبش آتش سرتیز غمہ * صاحب سے از تیر غمہ اش
 دل دیوانہ بر شدت * بیرون مردم کہ از پر سے ایجاہ بر شدت * غمہ اختر و غمہ ستارہ
 کنایہ از تو ہم رزہ ستارہ ز محو کردین آن از نظر او از چشمک زدن تارہ * نینر گویند کہ آنے
 رکنہ غمہ سسین و غمہ کل کنایہ از شگفتن سسین و کل غمہ لاجوردی باز خنک بجل ظہور سے
 افتاد اگر کہو چشم توجہ پاک * از غمہ لاجوردیم زوقی بہت * مع المون عجمار و عجمارہ و عجم
 و غمہ با نفع ستر کہ زمان برود مانند در زان غازہ نیز گویند و بالفظ دادن و یادہ شدن مستعمل ہو گئے
 غمہ سے پیش تو افتاد و ماہ برہ سودا سے عشق * ریختہ کلکونہ پیش یادہ شدہ غمہ * استاد
 فرخی سے و در خرد و دانش را فرد کشیدہ پیل * بخون لشکر او داد خاک را عجمارہ * غمہ با لضم کل شگفتہ
 داین مجیم فارسی شہرت دارد اما چون در ذات او کجیدکی بہت تیوان گفت کہ بہ دل کجہ بکانت مار سے
 زیادہ کجیدن است * غمیش غمہ کجہ آمدہ نیت * بعضے اخوذ از عجم کفہ اند کہ بھی نازد کہ شہت * درین
 تامل است * غمہ اسانی سے ز شیان تن زاجون بر لبیل * بود تیغ دلم و گلے بصر فرغ * اما تیر سے
 کہ صبح و بیم مار کے ہند قافیہ آن با جم ہار سے زہت قرب بخرج خواہد بود از عالم تب و لب و شک و سنگ
 شیخ شہباز سے دانش گر جہ در حال زور فہ شد * و در کرد خوشہوی چون غمہ شد * و دشوار دان محبوب
 دل عشاق را بہ ان تشبیہ و نہد از جہت تکی مدیکر بہدہ * غمہ خندان شگفتہ رہتہ خاموش بیدار با کیزہ

پاکیزه دامان . نوکیسه . نوخیزه تنگ . خوش . از صفات . و حباب . نواره . سبوی . نگره . کلاه . طلسم
 بقیل . عروس . مہدبانوس . طفل . گره . انگڑ . مجر . شیشہ . مینا . ناخن . دست . نامہ . کوچہ . نادرک
 از تشبیہات اوست ہر دو پسین گذشت لالی سے بکند ار کے کہ کل کسہ جو شس خون بود . حباب
 غنچہ اشک رنگون بود . فیضے فیاضی سے بکیر کہ بچا ندہ چشمہ نوش . نوارہ غنچہ تشین جوش . بیدل
 سے صاحبہ غنچہ در می کند . گریبان صبرم قبا می کند . وحید سے زبان نجاشے از حرف یا رتوان بست
 بقیل غنچہ در زبیا رتوان بست . فطرت سے خامہ ام بے کل خسار تو خون میگرد . نادر غنچہ کشودم
 بہین مضمون بود . صاحب سے از تنگے دل است کہ گریہ می کند . مینا سے غنچہ زرد بریزد کلاب سے
 یارب چه تشی کہ کلاب چکیدہ شد . در شیشہ ای غنچہ کل از انفصال تو . اہل دل چون نامہ سیر
 و امن بطلب شدند . محمود است غنچہ صاحب با گریبان ساختہ . ہر جام بخورد . چون لاله دست از خاک
 بر خیزم . نادر غنچہ بران گرا بادل صد جا کہ بر خیزم . میان ناصر علی سے ز خون گرم بود در ششائے
 و لتناک . میرزا آقاسی بقانوس غنچہ غیر از رنگ . حکیم سے بر رخ پر فلک کنگ حسد کل می کند . دہمن
 چون رخت طفل غنچہ کلگون شود . بردم ایمنہ بجان ستم بار بود . کرد غنچہ تران ہواں کلد از خود . جلال
 عصفہ سے عروس غنچہ سوی جملہ میردو گوئے . کہ فرشی جملہ حیرت و راہ . نادر . نادر سے
 مجر غنچہ بر از خود تمام است سوز . دارن لاله بر از سہ سار است بسا . طہور سے در کلتان من
 شہد ششم . از فکر غنچہ در صبا سوزے . کمال ہمیل سے بفسر دور . نین غنچہ خون . کہ بود از شگنہ
 متشس در غنچہ . غنچہ آب کناہ از باب غنچہ ارخوان کناہ از شرارہ اش غنچہ قالی صورت غنچہ ہا کہ در
 قالمین یافتہ خان آرزو سے کبیر قاشش سستی مار ک غفلت است . نویت مجموعہ غنچہ قالی بہا و
 غنچہ تر باک غنچہ کل کو کنار دستندان در رسیدن تر باک گذشت غنچہ مقدار صاحب سے ستم چون بیجان
 قانع غفلت و کوی کل . باغ را در غنچہ مقدار خواهد دم . غنچہ خاطر غنچہ دل تکلیف منقبض سنجہ کاستے
 سے غیر از شکفہ در شتر من سنجہ . غنچہ نادر شوم کان کل باغ حسد است . عالی سے جان زن
 بردن شدن پیش نیل سناکل . بہت مشکل . قدر گذشت زایہ بردن . غنچہ دہان و غنچہ کلب
 از اسما محبوب است یہ خسرو سے غنچہ دہان با تکتہ سے من . بین . بہتر جگونہ زذہ ام سنگلی
 من . بین . صاحب سے نوہار خط آن غنچہ رہن در پیش است . دل مجروح مرا سیر ضن در پیش است
 عنوان بود نک حبش مکتوب سہرہ . زان غنچہ لب و طیفہ من یک سخن بس است . اسحق شوکت سے
 مینا سے غنچہ بر شہر است . مشب کلام غنچہ لب از کلتان گذشت . غنچہ تیرد غنچہ بجان
 میرزا صاحب سے در دل با غنچہ بجان او کلکل شکفت . ہشتاد گرد میمان شد جو صاحبانہ کرم
 ز لالے سے من کستم آن ذرہ خرد شہد نظرم . بر طرف کلفندہ کند غنچہ ترم . غنچہ خواب
 و غنچہ خب کناہ از کسے کہ از جنت بے پوشش دست و پای خود را جمع کردہ خوا کسہ چنانچہ این

حالت در مغلستان و تہستان بر ظاہر است و بعضی از فنکاران کتایہ از کجہ لوند نوشتہ اند زلالی سے
 در ان گلزار غنچہ تراب فوزیزہ ہمہ بالین دستبر خواب و فوزیزہ عبد اللطیف خان تہا سے فکر رسم نیرینہ
 جمیتہ ایام ماہ غنچہ خرابہای من آخر شب خون کل کند + تا نیر سے سرکوی توجہ حاجت بکشان دارد
 غنچہ خسیان نور سارہ دیوار تو بس + صاحب سے در خوش کلم از غنچہ خسیان بیرون در + نباشد
 این سخن را شنیم از من با کہ امان تر + غنچہ زار و غنچہ رستن و غنچہ رو میدان و میدان و غنچہ خندی و سن
 غنچہ خند نیز گشت و غنچہ شکفتن و غنچہ کشودن و کشادن حرف طہوری سے زبر برگ کل غنچہ خندی کم
 بخشیش کلمہ ستمندی کم + دالہ پر سے غنچہ زار سیمہ از کت عبد فر کلام + تا جہ امن کل قدر آن
 کل سوار بار + ظاہر وحید سے پس از کبسال عمون غنچہ زار شاخ بکشاید + شد از لب خندہ بد آن دہن
 آہستہ آہستہ + میرزا جیل سے سمت اگر سوت کش کہ بسیر سرد کن در + تو ز غنچہ کم نیریدہ در دل
 کشید من در + ملاحظہ این قاری سے خندک خصم رسم تو فقیر سے بر کت + بد جا غنچہ بیکان دیش
 از کل فاق + غنچہ پیشانی کتایہ از میدان داغ و صائب سے در کاب برق در دو پاک حسن نو بہار +
 ہا کلمے در باغ و از کے غنچہ پیشانیے مباح + تازہ در بیان گلستان غنچہ پیشانیے شدہ + در ب طلال
 کل رو خندانے نامہ + غنچہ بسن کتایہ از غنچہ سریدن خواجہ شیراز سے جانفہ سے دنت باد کہ در
 وجود + چمن آرا جہان خوشتر ازین غنچہ زبت + میرزا صاحب سے بکلیف بہار ان شا خارم غنچہ
 سے سبہ و + اگر در دست من می بود اول بار سے بستم + غنچہ شکست و غنچہ کردن ریح و عطاسے
 بے سبب در شبان صد بیضہ بل شکست + غنچہ فاضل مگر گلچین ز شاخ کل شکست + غنچہ جیدن
 زلالے سے دل کو بیغم عشق است زندہ + بود جرن غنچہ از شاخ کندہ + سالک سیر سے بیای
 اہل محبت جہر اطلہ خاکے + غنچہ شکستہ دہ کے خستہ + و کل کندن نیز بایہ غنچہ خسیان و غنچہ
 خوابیدن و غنچہ شکستن دست و پا خود را جمع کردہ شکستن و نقصن درین در وقت نامل و تفکر باشد
 صاحب سے فضل کل مکتور دینے قدح و جام مباحش + غنچہ منشین کہ خاطر ایام مباحش + رخت
 دنیا حجاب ویدہ بیدار نیت + بر بساط کل جو ششم غنچہ سحر ایام ماہ آہ میدزد نفس دینہ افکارن
 غنچہ می خسیان سیم صبح در کلمہ امن + غنچہ شدن و غنچہ بودن کتایہ از خوشین را فراسم آوردن
 در بنحو شامل شدن و با لفظ و ہن و کف مشتمل صاحب سے عنایہ کہ در خیال کلت + ہر کجا غنچہ میشود
 جہر بہت + اثر سے تقدیر جرن زر کل در طبق خلاص است + کف ما غنچہ کردہ جو شود صاحب مال +
 طور سے سے کف غنچہ کنے بر از کل نمہ شود + از بس ہوا غنچہ برایتی است + غنا با لفق و تشبہ
 در قوسے خوش و خرم یقال روضہ غنا فقیر مولف را ازہ سے در محبت و در لفظ کے حدیقہ علیا
 عین معلوم و دیگر روضہ رغا بار معلوم کہ در دیباچہ گلستان در قیام مشہدہ تردد تمام بودہ لکن اللہ کہ تحقیق بہت
 بول از صراح کہ تصنیف حدیقہ علیا بضم طین مجملہ ماہ ہجرت است یعنی ہائے کہ در خان آن باہم طغیہ بہت

و پیراسته باشند حدیث غلب جمع آن کمانی التزیل و دریم روضه قنایا نجد در مانع فیست غنودن با
 آسودن و در کشیدن طالب آملی سے کرید می خواب کدی آملی خواب و عمری جو دیده بر سر نشتر
 غنودمی و غنمتین آرمیدن در منی مانده شدن مجاز است شیخ نظامی سے غنوده ن مردم از رخ و تاب
 نظر زمانی در آرزو خواب و غنمت کثان عبارت از کسانے که مال و غنمت بر دارند و لگا ہارند نظامی
 سے جہاندار چون دیگر کبچہ زہر غنمت کثان را ازان کثاسر و در ان پیش بیٹے خود پیشہ کرد کہ نمی چشم
 بر اندیشہ کرد و غیر مویشہ غنمت کثان و دہندار شمار غنمت نشان و غنمت مالی کہ از کفار
 بزور دست آرد غنایم جمع و فارسیان بمنے معنی چیزی کہ بے پنج و قب دست آید بالفظ غنودن
 و دانستن و گرفتن استعمال نمایند ملاحظہ سے با ساتی از مالہ بیانہ کیر و جن غنمت جو بخاند کیر و خواجہ شیراز
 سے غنمت دان دیخورد در کلستان و کہ کل خبر ہفتہ دیگر باشد و شیخ شیراز سے خبری کن ایفان
 غنمت شمار عمر و زان پیشتر کہ بانک براید فلان ماند **مع الواد عور** بفتح قویک
 بر چیزی صاحب سے در مقامی کہ غور باید کرد و قطرہ دیگر بیکانہ کیفیت و عورہ بر بھول انکور باریدہ
 عورہ زار معروف زلالے سے ایاز نو شخہ اور اسپر بود و کہ در د غورہ زار او شکر بود و عورہ در چشم
 کے کردن عیش کے متضر ساختن سالک بزوی سے سالک از چشم کو در صبح میدارم صذر و کابین نش
 رو عورہ در چشم ایانم میکند و عورہ فشردن کباب از گریبان ساختن در شک بدون دشمنانت کردن
 و غالب شدن نوشتہ اند عورہ میوز شد عبارت است از آنکہ بحال زبیدہ ضایع کشت و صبح طفلی
 کہ بسبب ضعف فراج حالت پیران بسم رساند باقر کاشے سے از زبیدہ کے دور روزہ و لکیر شدیم و
 شد عورہ ما میوز بر پیر شدیم و طفلیم جو برہ کہ بودیم دو مو و اسوس کہ باغ نشدہ پیر شدیم و
 عورہ بہاے محمد در جہا کیر سے بہتہ ناشگفتہ کہ در خلاف ہشد طفر سے دازہ بند اگر در رخ مرایا و کنہ
 دشت لب ریز فغان جس عورہ شود و در جو یوچی سے عورہ خصیہ نش در بندہ زار سہمین شیخ غنود است
 غوطہ بود معروف سر باب زور بردن و فارسیان بود بھول غنود بالفظ زون و غنودن و خوردن
 و دادن و زور بردن بستل بسین در بحث گویش خوردن کہ نشت و بعضے قید تاکر فاکردن و تا قدم
 نیز کردہ اند حضرت شیخ سے غوطہ در خون خود از فزق زند تا بقدم و بشہید تو ترید کفے بہر ازین پ
 طالب آملی سے بخون دل زودہ ام غوطہ تا گردن و طلق و گمان برند کہ دارم زہ گریبان سخ و تا گریبان غرق
 آتش بودم از اندیشہ و دشس و غوطہ در کل دادنا کہ یاد آن خسارہ ام و ثنای سے تاج کتہ منمان
 قلم منی کہ خورد و نہ فلک بوجہ صدف غوطہ بر برای دلم و در حد سے سفید و حالش جو بود در نظر و
 غوطہ زندنی جان در شکر و صاحب سے چشم بر ابلہ با کیر ہویتہ است و غوطہ در کج زو کس کہ بے
 ابرو دشت و بر خرد سے انکہ خورد غوطہ تاب اندرون و کے رود آن کھٹہ بہ خواب اندرون
 زدوسی سے بے غوطہ در بحر خاطر نمود و در فکرا اندیشہ بردل کشود و غوطہ خوار و غوطہ در غوطہ

غوطہ در غوطہ
 غوطہ در غوطہ

کجا سودن حکیم زهرا نه کشید از غوطه نگاه از دایخ + جوهر برق نامت سوزاز سینه منج + طاهره حسیه
 تزلیف قصاب سے دران کو بخون غوطه دشت نگاه + زخون بخون بسته کردید راه + طاهره و تزلیف
 خود انفقار سے نہ کشتے بلغم اگر غوطه خوار + خود سے زطوفان برین شہت باز + غوغا بالفصح مردم آمیختہ
 زیر حبس و کردہ منج رفا بسیار بنی نمیت و برہ استمال نماید بالفظ کردن + شکستن + دینی بانک فریاد
 بالفظ و اشق + در بدن + و شستن + و بر خاستن + و افقادن و در بخار است زیرا کہ کثرت اشخاص حسب
 بانک فریاد بود فرجہ جمال الدین سلمان سے افقادی ہر جلقہ از زلف تو آشوب + بر خاست ہر گوشہ
 از چشم ز غوغا + خاست غوغا کہ شش اند میان عاشقان + در میان ما نخواہد ہرگز ان غوغا نشست
 در آن جگہ سے ہر زبان کو بر عزم خواہ بر باد + دعوے عشق کند کہ د غوغا برود + صاحب سے ہر ذرہ از
 دامن دور کردار + ہر قطرہ از دور دل غوغا کے کردار + عملہ خرابی سے سونگائی میلک
 ہر آن جلد فرخستن + در میان غوغای آن سوی میان افقادی است + سدی سے شہری در ز شام غوغا
 فساد + گزشتہ پیر سے مبارک آباد + حکیم سوزی سے شش غوغا + غوغا مشکن از حکم تیرا و چنانست
 اشش بر کردن زہر دین لشکر کفر + جمال الدین سلمان سے ہر شب سے چشمت کہرم غوغا کند +
 غرہ است صد قسم از ہر گوشہ پدید آید + سوز و شامی سے سبائی بوز ہر ہاشتر + ز غوغای زہر
 ہم بیشتر + مع الحشا + عیب است + بالفصح نہا کا ظاہر جدید سے جو شمع ز فانون در
 بجلی بود + فرود حسرت و از عیب نماند + عیبت بکسر گفتن از پس مردم اگر است ہش
 در کرد مرغ ہشہ بہان بود و بالفظ کردن مستعمل غیرت بالفصح رشک بردن + بالکسر رشک بالفظ
 بردن + کشیدن + بستن + در بدن + کسر شام + ز صفات زست شاہ شرف پانی پتے سے غیرت
 از چشم ہم رو تیورین زہم + کوشش را نیز حدیث تو نیندین زہم + دایمی سے زخون خوشی
 بران قطرہ میبرم غیرت + کہ گاہ قتل بدمان قاتل افکار است + ہم کس کی در ذات جا کہ دل زہم
 سندان + غیرت ز خجستہ قائم گرفت + زخون خوشی غیرت میبرم بردن باقی + برسان
 ہم کہ در آن دورین را خاکیر + صاحب سے خیال یا محبت ز شمع خوشی در غیرت + میبرم
 غیرت بران عاشق کہ تمہا مینود + بکسر غیرت خداداد دولت صاحب + ہر کہ برین از خراب است
 ز خوش مشرب است + بالکسر مع الالف + ششہ چہرہ در صفات شوقان مستعمل
 سوزے سے نافعہ چہری تو طاس کشید + عشق توجہ باز است در بدن جو کہ تر + بچارہ
 کہ توجہ بود و چک زند باز + ہم سوزہ شود باشنہم نسبتہ شود بر + بخارغ برداختہ از چہری فریاد
 صاحب سے از لب رشک ہمالی نام کردہ + فارغ از زمت اوران جہانم کردہ + فادہ و فادہ
 دفاجم ہم تازے در اسکے فارسی زبان درہ کہ از اد عرف بندہ جہائی خوانندہ در آن عبارت از ہر
 شدن تجارت است لوزا ہرین دبا لفظ کردن در بدن مستعمل دفاژین صدر آن میر خسروے نویار

عبرت پس از چمنی غنچه را نه فائزه می آید مگر خالصت عبرت گرفت به طیان سے میکنه چون زبید باغی فائز
 برداشش نهاد و بایه تراژ به نصیر سے بدخانی سے ساتی نشیبت زبید باغی شراب تاب به خصم نشانی فائز
 خیمه زده شد مرا به فاروق یعنی تریاق فاروق مسیح کاشی سے خورده فاروق خمر بنیمن حذر انم از آسمان
 گزیده نیست به فاضلات آبی که بسبب شاری زیاده از نهر بارود فاضل زیر میگرد آس آب تیخ او به
 من باره گذشته ام این آب تا گلوت به ظهوری سے صد چشم گرفته بایه از چشمیم به مویه نشانی است
 در چشمیم به از نیل و شکر است فاضلاتش فاضل به در گریه ماند باقی بر چشمیم به فاق سو فایر در اصل
 بود است فراق و فوق جمع کما فی الصراح وحید در تعریف بنجید و وز سے زفرکان نشوخ چون فاق تیر به
 نباش لب زخم من بنجید گیر به دور تعریف بهار سے شاخ کلین به به بلبل به بر شاخ شکل غنچه و کل به
 بود آن گاه تیر و گاه کمان به بود آن که فاق و کپیکان به و با کل نشیبه دهنه ملا محمد امین قاری سے خدیگ
 خصم زبیدم تو قهری بر گشت به جانکه غنچه پیکان دیدش از کل فاق به فال مطلق شکون افزون جمع و با
 برخاستن و دیدن و کشودن و خشن و زدن و در گرفتن و بر آوردن و در داشتن و نهادن و کشتن
 و بستن مستعمل علی یک علی خراسانی سے زیاد که فال طالع من به از هر ورق کتاب برخاست به نقطه
 سے یکے را نشان کرد بنام خویش به بر دست فال سر انجام خویش به فرن فال به کار و حال به
 بیاد آنکسے کو زند فال به عرفی سے تا کے دم دست تا شا ز نام چشم به فالی زرم که گریه بایه بنام چشم
 مزار بیدل سے فال آسودن نذر و خود کند ز بهای من به جمله پرواز است آن اش که خاکستر شود به ظهوری
 سے زودیت و ادکل ترتیب فقر به که فال بلبان زکین بر آورد به فال دیدار جو گرفت کلیم به قرعه از
 گنجهای طور افکنده به خواجه شیراز سے هر کس به ثنای فال از رخ او گیرد به بر تخته فرود سے تا قرعه کرانده
 انوری سے بنامت نیر فال در خنده حسته به بیادت خرد جام صها گرفته به طالب آملی سے ثانیست
 دو تهنیم ز دعای جمع به تخم و د فال سعد کشتا و از کتاب عمید به نصاب چه کنای که از طره دلدار
 کشفوده کے فال ز دیوان قیامت به به اصطلاح میود فر نشان ولایت انت که در وقت و فرد از زانی
 میوه نرود کانهای در جا معتقد در کانهای سیر بالا کیسے کترده تا میوه مثل غاب و هلو و شقالو بر روی
 هم کوارند و برخی را فال گویند و فال که کشتن و فال نهادن این عمل به گویند و فال فال هم خوانند و چون خریدار
 گوید فالی بنجید مخلص کاشی سے بر دستیم و در غاب لب او به بر رویه در دستان خوب فالیت به فضل
 ثابت سے با وجود خاکساری و تباری با دل است به فال کمدارند مصحت قیمتش کرازل است به محمد سید
 اشرف سے شعرا این زمان اگر همه دیوان حافظ است به از سه روز چشم بر کان فال می نهند فال نشانی
 فالیت که از خانه برگیرند تنها سے کشتا و عقده خگر بود در طالع سوزم به که فال نشانی شب از خیال زلف
 او دیدم به صاحب سے خواجه قارود من لفتش برست ما به این فال راز نشانی بشمشاد و پید و ایم
 فال گوش و فال کلند با و از مردم گوش که نشاندار سخن آنها فال گرفتگی که از ابر این میگفت که شخصی

بیت

سرد روی خود پوشیده نهانند بر در خانه بیکانه رود و خوابی با کتفه سے ہمراہ دار و دروغ بال را به کتفه می نوازند
صاحب خانه جبرشده چیزی از ناگول یا مشروب دروغ بال کند و از اینجور نیک و بد کار تقاضا کند و بعد از علم
ساک شیر و سبزی دارم که یکدم گریه بزم بر سر کوشش به بر آه ناله طبل بجا کوشش نشسته به طهور سے
نه شبال کوشش نشسته ضیاء بریم به نفس عمیق در پرده خورشید ششم به تاثیر سے رخت حسن سفر کرده
تا نشان گیرد به از خط کتفه فلک در بقال کوشش است به و ظاهر کتفه کتفه درین حال رسم بر آن است
و تنها مخصوص کلمات مردم نیست بلکه از صوت سایر حیوانات و حرکات و سکات ایشان تفویض میکنند
فانوس در قوسه قوسه نندی که آن را با گانیا یا جامه نجات بار یک گیرند در آن نقشها کنند و شمع یا چراغ
درون آن افروخته نهند و جهان نمیکند که زود و شمع فانوس مذکور بخرج باشد فانوس خیال فانوس
خیالی فانوسه باشد که صورتها و پیکر در آن تعبیه کنند و گاهی آن صورتها زود و در فیکله کردند و فانوس
بجای آن مثل خمیر شب مازی در آن فانوس گردانند هم گویند کافی الفریخ ملاحظه ضابطه سے فانوس آه
گرم عشق بازان مضطرب دارد به جو فانوس خیالی بسیار زود میگردد به صائب سے بر تن با در صبا
پیرین یوسف مصر به از شب شک تو فانوس خیالی شده است به شیخ کاشی سے بهر محفل که شمع میت
او جلوه گر گردد به جو فانوس خیالی آن خانه پیش بر کرد و سرگرد و شمع فانوس خیالی استمان بید است
کبیت به شعله جوال این در دمان بید است کبیت به ملاحظه هر سخن سے شب از بس بید در هزار جل اند
نویان همه چون صورت فانوس خیالی اند پیشرفت سے بچونقا سے صورت سے فانوس خیالی به
انتی شش مردم دنیا هم بجهت به فانوس خیالی فانوسه بود که مار پنج را چاک کرده و نقشها در آن کنند
چراغ در آن افروخته در تخمین فانوس در هندوستان از کل کار کرد و شیخ از هندوستان نیز سازند طریقه
در تعریف رنگریزه عیان از خم نبل این عکس لب به جو فانوس نازنج در تیره شب به نام مشک فام
شش فام نمل فام فایده آنچه از دانش مال گرفته با دوه شود فواید جمع در بلفظ برون و وادون
مستعمل افوری سے اسے ملک ستانی که بجز ملک سبازی به با توند فایده یک ملک ستانرا به ایسے
شیرازی سے بید مجنون جو مردمان شده دانش من به تا برد فایده از عطسه بهار عطار به مع
الفوقانی فتح بافتش کنان و کنایش فتوح جمع فتوحات جمع الجمع و نمایان و منها از صفات است
یرعزی سے ماد صیام بود که آن فتح کرد شاه به بے انکه رنج برد و فزاد آن مقام کرد و نام فتحی از کشته
و آنحضرت راز پس در میان کرد ستان اخته بالاکشیدت میرنجات سے مشت رطنه فولا و زنده جادار
فتح بر فله فید او زنده جادار و مراد از فله فید او شکم است فنجاب کنایه از نظر دو کوب که با یکدیگر خاشاک
مقابل باشد چون عطار که خانه او جز است نظر باشد بیشتری که خانه اش قوس است و درگاه جنین واقع شود
مادران بسیار و نیز کنایه از کنایش کار فتوح میر خسرو سے در سنے تبر بزم جمه به هرگز تان فوعم
ده به فزاک با کسر و دانه در است و جب زین نمیکند جمله لیکن چیزی در کان آن را بقیه گویند فانی

حاجی محمد خان قدس کے بسمل کن ویر مارم از خاک ہر صید کجا و قرب قراک فتنہ بالکرا زائش
 و از مویں و بلا کشر و ہکامہ و فساد قطن جمع و بنیے مفتون مجاز است در نمینی و معنی بسین العظا کردن
 و شدن و تنہا بجنس لفظ فتنہ و زردن و داند فتنہ و در کندن و در قادن و در فتن و در بار کن
 و طبع شدن و بارین مستعمل و بیدار خوابیدہ و خواب آلود و حاضر خواب و آشوبیدہ بر ہم بدل فتنہ
 کنش از صفات اوست ظہوری و تریف تیغ سے کچ است از کار فہم است و جنین فتنہ فتنہ کنش
 خود کجاست و صاحب سے نکاہ کرکس نیلوز سے کشتہ تر است ہر کشتہ از فلک لا جورد و بیار و
 رخصی دانش سے فتنہ از بزم بخواران نشہ مشتبہ ہر کشتہ کاشت کا کلمے را اور میان سے فتنہ
 تو فتنہ کہ زنیے بہ کنویت خسرو حکمت آن نہ تو بلکہ در سپہر قلاب است و شیخ شیراز سے وقتی قادی
 فتنہ و شام و ہر کس از گوشہ فرار فتنہ بہ باقر کاشی سے خطا تو پیرا من باہ رخت فتنہ و دستہ
 افکنده است و گردن فتنہ فلک از پیرین است کہ باز فتنہ در گوشہ چشم سید اندازند و خواجہ شیراز
 سے حال اور دن بردہ سے فتنہ بردہ و تا از زمان کہ بردہ رفتہ چہا کشتہ و گوشہ گیری و کشتہ
 ہوسم بردہ ملی و فتنہ میکند آن کرکس قتان کہ میرس و طالب سٹے سے ہوس فتنہ شدہ و نہ طبع مرا و
 کہ لائش شش یا کم جکار و خدایا بر سر نازر با جگلا آن را و بسحر فتنہ کن جادو نگار و در نیکیاں
فتنہ بندہ فتنہ نشان و فتنہ جوی و فتنہ سکال و فتنہ قدر فتنہ خرام و فتنہ گرو فتنہ زای
و فتنہ ایکہ و فتنہ خیز و فتنہ کسج غرض قائلہ سے رہتے فتنہ ایکہ است مرد قاتل ہستے باخورد رخ
مصلحت آئینہ نیت و بد معنی کہ در رخ مصلحت آئینہ بازار سے فتنہ ایکہ بس کیفیت شو در کون نشہ ظہور سے
سے بر سر راہ او نشانید است و جلوہ قد فتنہ خیرا و صاحب سے جہشیت خواب فتنہ کردون و ہانوی
چشم فتنہ زائش و انکا کہ زلف فتنہ گرت دام گنرد ہر خان قدس را ز بریدن بر آورد و کمال فتنہ
سے از بس چندین طلب آشوخ را و کینہوری فتنہ کڑ سے یا فتم و خان آرزو سے جعفر فتنہ خرام
است بلا بالائش و ہر تنظیم کے شور قیامت برخواست و مسجد فتنہ قد سے عربہ و بارخواست
شور مشہر سر راہش تماشا برخواست و ہر خسرو سے چہ خسی درین خانہ فتنہ بیخ و کہ دزد اسکار از دستہ
بیخ و رفت در پیش جنت فتنہ سکال و اہکے دانش از مجاہری حال و خواجہ صفی سے جان بلا آورد
زور سے آن بلای جان کجاست و بہت دوران فتنہ جہان فتنہ دوران کجاست و او صد الدین اور سے
سے ہر مشہر جم بخش و عذر بد بزر و فتنہ فتنہ بندہ فلوک شای و عربی سے بر خیز کہ شور مشہر برخواست و اہکے
فتنہ نشان آفرینش و ہر جا کہ کبدرم طلبہ نقش سے غم و کان فتنہ جو سے براثرین کشتہ است
فتنہ خوابیدہ فتنہ پوشیدہ و کشتہ صاحب سے ہر فتنہ خوابیدہ جو ان شراب کین و ہفتہ
است در انوش آرمید نہا و فتنہ را از جای بجای بردن کنا بہ از نماز سے دینی چینی کردن فتنہ ذریعہ
سردون و دانش و فتنہ در سر بودن و در زیر کلاہ بودن و دست فتنہ بر سر ہفت فتنہ بودن و

ز بر سر و پشتن منگ صائب سے گرجہ زلف کس کس او سر کتنے لہر سے کہ پشت + کا کل او فہتا در زیر مردار و ہنوز
 محمود بیک قشونے سے قشونے کرد بلال با عشقت نیکفتم کہ این دزدیہ دیدن ابا سے زیر مردار +
 غم سے بالمش خوبان دگر از برست + شوخ مرا فتنہ زیر سنہ است + غمی سے تاج زر گرجہ شش فتنہ از بہر
 خود است + فتنہ نیست کہ در زیر کلاہ نہ + اوج نظری سے فتنہ بسیار است در سر چرخ تنور انیزرا + میشود
 بر جنبہ گردن پیر جاہل میشود + شیخ عارف سے جانان ہمہ من جفا در سنہ است + آرزو دل اہل وفا
 در سنہ است + ہر تراز کا کلت حد فتنہ ہر است + حاصل کہ تمام فتنہ ہا در سنہ است + دست فتنہ زیر
 تنہ فتنور لا بجانی سے جو خرسے از غلاب آشوب خیزد + کہ دست فتنہ در زیر برست + فتویٰ بافتخ پنج
 بہ ان حکم کنہ فقیر مسند فتاویٰ مجمع و بالفظ کردن . و دادن . و در آشتن مستعمل شیخ نیراز سے اگر شرح
 فتویٰ دہر ہر ہاک + الامانہ کے زکشتش ہاک + ہر معنی سے ہر کس کہ در قوت فتوے کند زودت
 از جود شاہ عالم یا بہ جواب فتوے + فتنیہ بے مغتول یا خود از قتل کہ بے نمانہ رسیاست قتل و قائل
 جمع و فارسیان نیز تا فتنہ را گویند کہ در جرایع اندازند و آزا بلیتہ نیز خواہند و غنچاز نشہات اوست
 مبالغہ تا فتنہ . در کردن . و نہادن . در سخن مستعمل مفید سے تا بہ قبیلہ زلف تراز ہر داغ ما + رویت
 ز تاب ہر فرزند جرایع ما + ہر حسرو سے بید کہ شد بوشش تن را فراغ + جہ فتنیہ کہش در جرایع
 شانے نگو سے در شش بستہ از غمت است جنون عشق تر + خواہست فتنیہ ہند سوخت تمام خویش را +
 از سے داغ غمت زینہ اند کہش شکفت + از غمچہ فتنیہ کل تین شکفت + در ہر تھماس فتنیہ برداغ
 کہ آشتن در برداغ نہادن و فتنیہ خوردن رحم و جرایع حکیم عروج در ہر سراج الدین عارف سے عاقبت
 خوردے بلیتہ تا رحمت شد لقب + نامیر کے دوع ریزم ہر شبے چون روخت + نظرت سے عیب
 کہ تیر غمترہ از ان دستان خورد + ز بخش فتنیہ در خوردگان خورد + باقر کا شے سے کہ کہ ہر دل
 تہمت فراغ نہاد + فتنیہ و گرم بر جرایع داغ نہاد + تاثیر سے علاج درد خود از اہل عیار مجوی +
 کسے فتنیہ غمزداغ نکد ارد + فتنیہ غمزداغ ذک آن فتنیہ کہ از غیر ساندہ بوی خوشی دہد مجہ فر
 سے کہ عطر طرہ ز مہیر شود ما + رک در بدن فتنیہ غمزدوغما + فتنیہ شدن موبہم بستہ شدن موازی شاکی
 دے جفا طی نمل سے بعض فتنے ہند دانش سے دہ کل کہ ز خون کہن ہمار کہ + ز شوق داغ شود
 سرفتنیہ ہر ما + مع انخار المعجمہ **سرفتنیہ** بافتخ نازیدن یعنی ماہ الا فحار مجاز است و بالفظ
 دشتن . در کردن . در کردن . مستعمل اسیر لابی سے ہر کو فقیر بست خود ادرست کرد و تنک ایش
 دگر کہ کتہ فخر رتب + ہر فتویٰ تہسرت شراب و شمشیر سے نزد آیین دو گہر زدم زرم فخر کینہ +
 کہ قدر ہر دو بغیر و دست شاہ جهان + اندران وقت کہ بر لوح قلم رفت ہی + فخر کردہ بہ ہر دور
 اولوح قلم + با یہ نیز فخر ارد بر با یہ عرض + چون بروام تو در خطبہ خطب از سر + فضل دار در زبان
 چون سے او بینہ ہر + فخر دار در ہر جہنم مع او خواہد بان + سزوار عقل نیا کردی من فخر کند +

فوکنہ + قاسم امروز کہ صاحب بود استاد مرا + فخرخانہ جاسے نازیدن فخری تخلص شاعری معروف
 شمس نام کہ کتاب میاں رحمانی در لغات و کلمات نظم کرده و نوے از انکو خوب تاثیر سے فخری سیل
 صد افتخار شمس + بقدر اسے فخر جان نثارش + عوسنے سے عرش در فخر خانہ قدش + آستان را
 سزیدہ بر افلاک + مخلص کاشنے سے آن سادہ دل کہ فخر با ولاد میکند + از مہر و شمنان دل جو دشاہ
 میکند + مع الدال مہلہ قدار + بالکسر و تہجیر خود را بہ ان باز خزند و خلاص نمائید + آرزو ہوا
 سر بہا خواہند و خلاص گردن + و باز خریدن خوشین را ببال بچین فدی با فتح با لکسر و بعضی مہی قربان
 شدن کفایتہ با لفظ کردن مثل و بعد کردن ایضا میرسد + من برضای خوشین جان عذاب
 میکنم + ہست دلت کہ در دہے تن برضا چون منے + شریفیای فارغ سے تا اگر از موقت دوستان
 شدیم + جاہانہ سے دشمنی آستان کنیم + و قربان شونہ را فدوی بکسر اول و فتح دوم را ہر دو سے
 سے اگر یار زبانی دلت خوش است جان پر + مباد آئید از ایشان شماری بخدوی را + بہر تو سکروج
 فدا کردن ما جان + مخر شدہ از بہر کراہی نے یاب + صاحب سے جمن پیرا اگر امید بدو کے چون
 بہارش را بہ بکچینان فدا کے کہ خون لالہ زارش را + فدک با تحریک نام و بے بجز و ظاہر ہے
 کہ حضرت + حضرت زہرا علیہا التحیات شبیہہ بود و قصہ آن در کتب تواریخ مسطور است در ان دور
 بودہ باشد عدل تقدیری و تقدیرہ دلت غلط است + تا کہ این سبیل تحقیق شد از باغ فدک + چنان
 کہ کرکزان بر ان جا جہای زمین بر سے ہوا دادن آویز نہ وجید و تہوہیت او سے فدک کہاں کان استوخ
 سنگ + کشیدہ جو توس زخ زنگنک + مع الدال المعجم فدک بوزن تائبک اصطلاح
 اہل حساب جمع بعد از تفصیل + گویند و این مثل مفردہ بود کمال آہیل سے در زہرست بزرگی بر خیز چون فدک
 در اخر زمانی در مرتبہ حسنی + میروزے سے بزرگ بار شدہ اگر رسم عادت دست + فدک فرود اندر
 خریدہ آداب + ایضا میروزی سے در شمار کند زہر دور یک سال + قد نکش توان ہست شہور
 سین + مع الراء المہلہ کسر بفتح و تشدید ہست مشکوہہ بلفظ و نشتن در کفن مستل
 ما حضرت شیخ با لفظ اہل آستان سردہ اگر بجای سے امید می کجہی فرود کجائش دشت ہونہ سے
 سینہ جاک چہ سازد شکوہ دل + فرسیرغ کجا و قفسی سے آید + میروزی سے حسود اسلام فراتر
 گیرد ہی + جو بجز کہ قال از طلعت حیدر گرفت + فرحفر در دلیکن ہست شمس + زہر رفت ہون
 مانند حیدر گرفت + فرافراوز بلند باہاست آہ ازای و نیز از عالم شبان شبان تیر و جکا جاک
 تیخ صادقی بیک صاف در زہر شاہ عباس ماضی سے در بخشگاہ قیامت اثر + ز فرافراوی زر +
 میرفت کوی زمین سیل + جو جز از دم باد فرطوم قبل + عبد اللہ ہتفی سے ز فرافراوی بکین نظیر +
 سہ اسیر شد غیرہ کش مرغ پر + ز فرافراوی ترا کند + بہر گوش کرد بیان کشت کہ + فراسر مہی بر سر
 نصیر سے ہفتانی سے نیک از زکس نوقتہ فرود است دواج + دوزن فتنہ جو دستار فراسر ہم

فراگرفتن کس کردن و امون حق و مطالبه نمودن سایر سے نبی دارم که ندین آور و بیرون فرستے را و دیگر
 از چشمش غزالان شوح و شنگے را کرده زانو پے تعلیم دوتہ مد زلال و که فراگیر دزان چہرہ خود را
 سے تاثیر شد دل شہر گلین از دیدہ کستاخ میں و صاحب نظر کرد چنین از بے ادب آداب و فراخ
 بافتخ کشاوه که مقابل تک است و بجا زبانی بسیار و کثیر و بزرگ و کلان چون چشم فراخ و خوان فراخ
 مدد و فراخ ظهوری سے شہر اسی بر داز این طرف کاغ و علاج دل تک در و فراخ و نظامی سے
 که پھر غور غریغ بود سے فراخ و نماز سے یک بجز برج شاخ و زبلور تا بندہ خواہے سراخ و
 جو شہرین تر بر کسر شاخ و جو قلم بوی بر جہ کلان باشد قدرت دارد و کلانے طرف نیست
 بر و فراخ و در فراخ و فراخ و فراخ و فراخ و فراخ و فراخ و فراخ و فراخ و فراخ و فراخ و فراخ
 یا کو چه فراخ مقابل تک است و یعنی فراخی نسبت آدہ مثل در از نای سنبه و رازی و طاهر از خا مخفف
 فراخت جانچه فراخ مخفف فراخ شیخ شیراز سے سود کند و فراخ نای برودش و کرا و سے
 عقل و سہر باید و روش و کا درین و تو فرخ در و چشم و بیل ازین و نوزر کرد و کوش و فراخ
 نشست بفرانگے کام دل و ماری ز تکنا سے کجا با دماوری و شمس فخری سے بود چشم سوزن
 چشم اعدایت و ز بس بلا و من عا لمے برین فرخا و فراخی کاہ کنایہ از سبب کہ دران ماکولات و شربیات
 بسیار و باسانی توان یافت نظامی سے فراخے ہی دید نزدیک آب و فرو آمد آنجا بہ کام خواب
 فراخ استین کنایہ از جو فرو و خشنده نظامی سے فراخ استین شوکازین شہر شاخ و قد میوه در استین
 سراخ و فراخ دست شد و بعضے صاحب ثروت و در تمدن نوشتند اند فراخ دهن کند لک
 عاقا سم مشہدی سے در جیب دل نچہ عشق فراخ دهن و آینه سگند آینه دان دارد و کلیم سے
 شناسد انکہ بر شد بر بندہ بای را و کہ نفع آہلای فراخ دهن حیث و فراخ قدم حقیقت است
 میر خرد سے هیچ جائزہ بر و فراخ قدم و خزان فراخ قدم کش دو عالم است و دکام و فراخ رد
 بفتخ را انکہ بسیار راہ بود ظهوری و کف دشتے بے فراخ روش و ہن صحرے عالم امکان و وقت
 کہ بر پا بوس بندھے و در طرف وقت کوش بر بندھے و در طے زبان فراخ رد چون تو کہ دید و
 با ہر سال ماہ تا چند نھے و دینی سرف و فضل باز است شیخ شیراز سے کن فراخ روی عمل
 اگر خواہے و کہ وقت رخ تو باشد مجال دشمن تک و تر باک ہنس برادر عمار از کس باک و زنتہ جامعہ
 نایاک کہ دران برسنگ و فراخ بروی شہرت کجہ را ازین و شکھلے با مردم بر خردون نظامی سے جو خود
 شاہ از سرنکوی ہمان تکچشمان فراخ بروی و فراخ حوصلہ کنایہ از بربار و با وقار فراخ ماہ بہیم کنایہ
 از مردکا ردان وطن حوصلہ فراخ دهن معراج کن کنایہ از بزرگی و بصیرتہ کو شیخ شیراز سے مذہم مرد
 ہوشینہ جواب و کرا کہ کرد سوال کنندہ کہ جہ برحق بود فراخ سخن و علاج عینیں بر محالی کنند و
 فراخ نعتین و فراخ بین کنایہ از کسے کہ ہر را یکسان عینہ دالہ بروی سے عشق فراخ زانہ زم کہ بی تفاوت و

تفاوت است از آب و خاک جسم ریختگی در بنای سنج و فراز با لغت بستن و کشادن و نیز بنی بنسب در مقابل
 نشیب است چون فراز کردن کردن یعنی فراهم و جمع چون فراز آوردن لشکر نظامی سے دو ساله بر دوستان
 بنگ نه فراز آوریدند لشکر بنگ به نهنگان شمشیر جوشن گزاره بگردن کتبه کرده کردن فراز و خواجه
 جمال الدین سلمان سے حور کردید و برین روضه کند دور بنای کنگه از شرم در روضه فرودس فراز و امیر
 شاه سپهر دار سے از نقش کاینات بسین خرمیال دوست و بینی ز فرودید غیرت فرار دار و فرست
 بانگر بے بردن از امارات تحیف کار و از ظاہر سرباطن رسیدن در نیل را قیافه دو منسبہ آن را قیافه
 شناس و فرست شناس گویند نظامی سے چنین دو پاسخ فرست شناس و کہ زمان شمشیر پذیرم کیا
 فراغ و فراغت با لغت برداخته شدن از کار سے و ایضا یعنی فراغ اسیر لاجبی سے ماما وجود و
 عرفان و کج فقر و از ملک کیتباد و فریدون فراغیم و بریز خون سلیم در و فراغت باش و کسی بهیچ
 تو کے این کمان ندارد هیچ و با لفظ درشتن و افادون و کردن و دادن و رسیدن و آوردن
 ستمل خواجہ شیراز سے و لمن به در رویت زمین فراغ دارد و کہ جو سر و پانہ است بوجہ لہ
 و انغ دارد و اسیر سے زنگنگوے تو حیرت فراغی دارد و جواب خواب کند گریست سوالی اند و
 قسم فراغتہا ز پہلو سے دل می کند و در طوف کبر و سوی دل می کند و ملا دهنے سے فراغت
 مابیت جابر بر کوسے قناعت کن و سہ کو سے قناعت گیر و ماباشی فراغت کن و اسیری لاجبی
 سے با چشم ساتے رب میگون جان فرانس و دارم بر و دست فراغت ز جام جسم و تاثیر سے
 عرضجہ پیر لاف ملت از دنیا است و دولت بہر کہ داد فراغت نمیدہد و میر خسرو سے کہ بود
 اش در داغ سے رفت و ز زکا نے خویشش فراغ می رفت و صاحب سے حریف سنگ
 حوادث پیشوی صاحب و در عالم بیجا صلی فراغت کن و بر پیش کسی فراغت درشتن کایا از
 نور نادین و سیاحت سے بہر کہ از مابودت برتابہ و بارشیش فراغی داریم و فراغت خانہ خلوت خانہ
 پانی سے کثیر شمشیر از جا برفت است و فراغت خانہ دیگر بیارت و فراغت کہہ از عالم عزت
 کہہ والد ہر سے میرد جلوه آسائیت ندرہ والد و بفرنگدہ روستہ سیاب بر و فراغ عالی
 فراغ ابالی سے تشویش مانش کردن وبال در تہ عرب بنی دل است رسہ حسن تا پادریان دارد
 شقای عاشقیم و آسمان از عہد فارغیالی بیا دینیت و فراق بالگر و باغ از بہر کہ شدن در جدی سے
 و جانگزا جان فرسا از صفات است فراغش مقابل یاد فراغت فریاد علیہ فراموش و فراموش
 محفت آن باقر کاشی سے نو خود کی میکنی زمین فراموش و کجا جان میکنہ از تن فراموش و نقلی
 سے شراب بخوردی را زوش کردے و زمین یکبارگے فراموش کردی و بہر نفس ملقہ در گوش
 کرد و جو برفت مانش فراموش کرد و تلخی در اندیشہ را جوش دہ و در افادگی تن فراموش دہ و
 در اند کہ فراموش نمی فراموشی بود و جانجہ طاق فراموش نمی طاق فراموشی فرودسی سے فراموش

تراویگان چون کنند + بگرند دل پاک بیرون کنند + حکیم بود کی سے من آن کشیدم آن دیدم از غم
 بجان + کہ یسبح آدمی نیست دید، از بحران + کنون وصال همه بر دلم زایش کرد + خوش احوال بیان
 خاص از بس بحران + حسن رفیع سے یخ تو داد فراوشی از بهار مرا + تبسم تو بر آورد از خار مرا + در
 تیاس فراموش کرد و فراوان کاری دزدی و دزدانستی حکیم سنائی سے ہمہ بود کہ فرستتے ہمہ ازو سے
 معرفت بستے + نظامی سے مبادا بسیار سے و پیشی + کسے راز فرمان لود فرستے + ای حسود سے
 خداوند اورین فرموشی کار سے + تر بخشی غافلان را و شیاد سے + جوان دشواری فراموش کرد و یاد
 زمان زمان زمین خستہ اش کہ یاد ہم + فراموش پیشہ آنکہ فراموشی پیشاد باشد سے مذموم یا از پیش
 پیشہ ام در بند + امید نیت کہ نیرستہ از دکن کاغذ + طوف لطف آنکہ امید از اہل عدالت دکن است +
 در میان اورند ہم رطلے ہم بست + چنانچہ ازین شعر ہم در شرح سے گزود ز اوان بسیار از ہر چیز
 رہنمی عمیق مجاز است شیخ سفیر از سے در پیک فرادان نشود تیرہ سنگ + عارف کہ بر بندگی است
 ہنوز + فراوانی بسیار و بسیار بر تیاس نقصانی فوجی زیدی سے جواب دادم گر جان برت ندارد
 ترا دم زدیم و گہر داد آئے + جہدار قاضیہ این قصیدہ بطولانے دہانی در مثال انت زمان در
 تذکرہ دولت شاہ نصیبت از اعمال تم در میان ولایت بہان و دیلم در نوامی آن روزنگاری خوب
 بست می آید از انجا بر سے سلطانین تحفمی بر بند از انجا است فخر الافاضل مولانا جلال الدین جوہر فرمایانے
 فرید دزدلی مقابل لاغر دین نیمی نو سے دستگیرین چون کہ فرید ز غم فرید فریغ فریغ تو خورد آبادان
 چون ملک فریغ فریغ فریغ بسیار دزدان دکنہ دستبند از آمد ۵۰ دینیمہ کا از است طھوری سے
 باخسب ابروی حسرت بسک فرید با + تناس سے میان تو بہان لاغر است مجاہد فرید و فریغ لاغر باز کی دارد
 با ہمہ لاغریم از د فریغ فریغ + در کینم کہ سنگار غم فرید کتم + زخم فرید دارم و درخت لاغر بستم + ہی
 خصم فرید صیادم بہین احوال صیت + کج سنگار لاغوم گوشش فریغ ہم بہین + صید کنہ کردہ ام
 سر نہ ہم سے را + بید ما کرد از تنک اشک غم فرید برد + لاغری چند عالی از طریق
 عشق کس کے کاشش تن کند + ارشتہ چون فریغ شود از چشم سوزن گزند + صائب سے ہی یک
 فرحت سے گزود از جان سیرت برور + ز گوہر سے فریغ ارشتہ لاغر زود میگردد + بزوغ ازین برستے
 شدہ باریک مرگ + ارشتہ فریغ چشم تک سوزن دشمن است + مہنت دولت ہانکہ زمان
 علوم نیت + لغتہ چون اقاد فریغ استخوان معلوم نیت + خصم برشتے کریم ہر زجر نفس ازین
 غافل + کہ تش فریغ از ہر بن خاناک می گردد عیش سے فریغ ز پہلو سے لاغری سے کتم +
 ز بچکے تر کام سے شود فریغ + ز صید لاغوم دام سے شود فریغ + ز قند بستہ باد لم بنزد
 فریغ + کہ کریم ز پیش خوب نفس سے بالہ + ز سے سے جو شد این جام سے شود فریغ + اگر تو بہ غفلت
 بر ادوی از گوش + ہزار بستہ آرام مینور فریغ + در بہین دیرہ است غزل محمد سید اشرف

نیت
 مہنت
 دولت
 ہانکہ
 زمان

اشتهاف کاین بیت از دست ساجد ساز که از صفت صاحب آواز است + بن صیف چوشت نام سے نمود
 قسریه + بیت منم را خدا سے از خاکے آسمان + دانه فرب سیر سبیلے بر وزیرن است + اور سے
 سے کنه نسیم اضا کے تو کاه را فرب + کنه سوم خلاف تو کو در الا فر + حواش محفلت باگران رکابے
 سنگ + ذبول کاه دہ کوہ اسے فربی را + مد تریف تسلیم مدوح سے زو موج قسریہ ساکن اور وزیر
 شب روان + زو ملک شاہ فرب و او سال و در تزار + میر مزی سے ہمیشہ کج بود فرب است و ملک تریکے
 اگر چه است دل او ضعیف شخص تزار + جمال الدین عبدالرزاق سے توشہ جان از حد تشنیں نیکے فرب شدہ
 و یک + کبہ کان تر نکالیش سخت لاغوسے شود + و برین تیاس فرب عمل و فرب انصاف مرز صاحب
 سے از ضعیفان گوشت چشم مروت رکب + فسرہ انصافان کفار صید لاغور کردہ اند + دالہ بود در تریف
 تیغ مدوح سے جیت در دست توان لاغورن فرب عمل + انکہ فرب فوجہارا انکہ در لاغوسے + فرب
 فربت بکسر برود فاجلہ و شتاب داین را در عرف ہندرت بضم فوقانے و پیرت بضم ہا فار سے
 مخلوط اباجہ اجہاد معانی ز خوانند فوقی زیدی سے در ان محیط جان عرف خوشدے کشتم + کہ موج بزم
 از لب نوبے فرج جانے + جو فربت فربت ز جہانم آب شہوت حبت + ہم جنین شدہ چشم جان ز جہان
 فرجام و کام دیان کار بفرجام + فرجام کما کنایہ از قبر فردسی سے بے دشمن و دست کردے تباہ
 کنون بار کشتت بفرجام گاہ + فرج با ترمک شادی خوشے انواع صبح و بالقطہ دادن مستعمل غیب علی
 سے کلکت کہ فرج در دل باشد اوہ + در عشوہ زاہر سے تباہ یا دودہ + بر طرف چمن ز فرج طہارت
 کل فرح حسن خویش بر باد وہ + فرج کفار کس کفار گویند کہ فرج کفار بود دار دہمائی دم تشنیں
 مایل شود حکیم شفا سے سے مندے خویش با دودہ مہربان بدشش + بر سے گرمی بازار ادا کس کفار +
 سے کریدہ عزیز نار بودہ + از خواہر خویش فرج کفار + و بجا ک کردن فرج کفار زوال محبت آری سلیم
 در تخطیہ سے ز خصمے کشت و کد این صبح غدار + محبت رکب فرج کفار + فرج الما و نام سیر گامی در این
 ہائیر سے فرج تباہ کلستان بطرینا طلب است + موج سے مال تدر و چین ارای می است + فرج تشنیں
 نام باغی از ردن قلمہ شہر ہنپاہ در رکلافہ شاہیمان آباد و غیر مولف سینے کفہ بطر زہام کہ در ان نام
 چار باغ مذکور است و ہنوز سے جات بخش فرج بخش عاشقان زبردست + کہ بہت خط و لب عمل باغ
 طوطی باغ + فرج و فرخندہ مبارک عبتہ و بعضی از ایدہ نشہ کفہ اند کہ فرج در اصل فرخ بودہ
 کہ بعد ترکیب حکم کلمہ مفرد پیدا کردہ و بہر تقدیر در دجایہ جملہ برستمل میشود فرج بے و فرخندہ بی فرخ
 قدم و فرخندہ طالع فرخ آخر فرخ فال و فرخندہ فال و فرخ بزود فرخ مال فرخ ہنسا و
 و فرخ مرشت و فرخندہ فرجام و فرخ لقا و فرخندہ لظ و فرخ لظ و فرخندہ لظ سے و فرخندہ بوم
 و فرخ تبار و فرخندہ کشین و فرخ کشین و فرخندہ غمی و فرخ غم سرورن میر خسرو سے زہی در
 مرد و فرخندہ غم + کہ نصرت بیدار آمدند نرم + بیز صاحب سے ہر در عالم یک قدم ہنسا

پانچویں ہے ہمارا خضر فرخ پے فدای بخودی + میر مغزی سے ہر روز نوبت است یکی بزم ساختن
 و امروز نوبت ملک سرخ آخر است + ایاز فرخ قدم شاہی کہ دولت بر تیر دمر + ز خط حکم آنکوز خط حکم تو
 سر وارد + نظرت تو دولت دین رام دست + کہ تو سے کشاہ کونیت و فرخندہ نظر + زبان
 زہرہ و بر حسین ناظر بخش بر جا + کہ شاد کے اور است از ان فرخ نظر خرد + مولانا محمد نصیر خلیف حکیم
 صدر الدین نکاسی سے بکنا سے دیدہ بر رخ فرخ نقاسے دل + بنگر برون زدینے و عقبنی نقاسے دل +
 نظامی سے جہنہ ارے ہے خضر فرخندہ پے + کہ از می ہر است مقصودے + بفرخندگی فال زن
 پاپیل + کہ فرخ بود فال فرخندہ فال + بزودہ جهان را کہ فرخ نبرد + خبردہ کہ با نور فوران چہ کرد
 بایے کہ بویا تراز مشک بود + نہایت ہر خشک بود + فرخندگی یک زبان دو فرخ مال + و افکار
 ماہی باب زلال + سعد سے سے شینیم کہ دارا فرخ تبار + ز شکار جدا اندر روز سکار + دون
 پیش گلہ ہنے پیش + بہر کفایت و فرخندگی کیش + شینیم کہ جنبید فرخ نوبت + بسر
 چشمہ آہ نینگے نوشت + برین چشمہ جون با بے دم زوند + برقندہ جون چشم بر ہم آوند + بہر کفایت
 سے یاز فرخندہ فرے + چہ در اندکے بیشت + کہو سے بر شیخ آن روز کار + ز نوبت سگر
 رستہ ناز + کہ ہے پروانا سے فرخندہ رای + کہو این جوان را برس از حد سے + سہر افراز دین
 خاک فرخندہ بوم + ز عدالت بر تسلیم زبان در دم + جزوی خرد منہ فرخ نہاد + نثار دہان با جہان
 است یاد + ہر نوبت فرخندہ فرجام تست + کہ تاریخ سدی در ایام تست + فرم آن فرخندہ
 طالع را کہ چشم + اقدش بر تو بر باد او + ملاحظہ سے سپہریت این کاخ فرخندہ پے +
 بر و چشم مرتب ز غمہای می + فرخار دولت شاہ در تذکرہ خود در احوال استاد فرخاری شاعر
 نوشتہ کہ فرخار موصیبت و بہر نشان فوق طالعخان و موصیبت دیگر است در خلاق در لایبت در میان
 خطا دکاشغور غالباً فرخار کے کہ شرا او صا ہوا در خوابان آنجا کردہ اند فرخار ترکستان است معلوم نیست
 کہ این فرخار کے از کدام فرخار بودہ فرد با بفتح نہاد طاق مقابل زوج افرادہ فراد کے جمع و با بفتح شدن
 مستعمل و با صطلح ارباب و فاکر کاغذ سے مستعمل جاہر گوشہ کہ قضایا و معاملات بران نویسنہ
 و باطل و بیرون کردہ از صفات او و نوسے از بیت کہ زیادہ از مصرع نثار در دین صطلح شہر است
 و موزون صفت ان و بنسے اول است فرد و فرد نو اینے کے کہ تہا رود و محتاج بر قہ با مشہ
 د کے کہ تہا نواز دور حیا ج و کیش نثار طالب سے سے نویل لظہر ہم جا فرد نو بود + این
 شوخ زبان رشک ہم آواز نہ است + صائب سے من و متابعت خضر نیک بے بہات مذہب +
 فردردان را طلال میکیزد + درین فردردان کیرا اگر حق طلبی + بصد کے جس قافلہ از راہ مرد +
 صائب از فردردان بخش کہ چون موج شراب + روبر سے عدم میرود این قافلہا + فردخانہ محل
 فردکش مردم غریب حکیم سنائی سے ہر بیان آفتاب بر آنے + ہر سخن فردخانہ جانے + فرد اول

فردا اول و فردا علی کنایه از چیز خوب و بسیار پسندیده از سه فریده ایم بجز که چنهای و حید و از دو فریام فرد
 اعلای و فردوس بوزن فرعون بستانے کہ آنچه در همه بیاتن شد تہا در ان توان یافت از ریاضین و انشا
 و ما تعلق بہا خواہد پس جمع دو نام ہشت بابا ہفت و ہشت کمانی الصراح و بعضی گویند طبقہ اعلیٰ ہشت و ہشت
 کہ در ان قسام گیاہ رویہ و گویند سرب پر دوست فردوس منظر فردوس روی معرفت طہوری سے
 ز فردوس رویان جو طیبیل شود و بدوزخ ہمہ شعلہا کل شود و عرفے سے فردوس منظر افلاک آری سنا
 اے انکہ حنبر کہ ہم اجا نامدی و فرزان بافتح استوار و علم حکمت فرزانہ استوار و علم حکیم دیرین
 عباس فرزانہ خوی بافتح کنایہ از پسندیدہ خوی لا بفرزانہ یعنی بعلم حکمت خلاف عباس فرزانہ
 کجاست باضافہ یعنی مولدش کجاست سلیم سے فرزند خودم ششم و مادرا یام و کاش بر سبب کہ فرزند
 کجایم و دوزین قبل است درین مطلع عرفے سے در ماندہ دیار رضا در چارہ نیت و فرزند این دیار بجز
 بیچارہ نیت و فرزند بستن در جہ نشاندن یا خواباندن اور اور عمدتاً نیر سے از دور ہمہ این کردون
 از خضر بستہ عشق فرزند سے خلعت تر و فرزند کے در گریبان انداختن ہان طفل در گریبان انداختن
 است کہ کشت ظاہر وجہ سے ز دل زاریدہ طفل اشک چشم از خویش میدانہ و جو فرزند سے
 کہ اندازند مردم در گریبانش و بفرزند ی برداشتن بر پسر خواند کے رفتن ملاقات خلیجانے سے
 دل ہان روز پر زان شہید برداشت و کہ بفرزند ہم این عشق جگر خا برداشت و میرزا ملک مشرقی
 سے جہنم آہن روز کہ گوارہ ز چشم برداشت و بر عشق بفرزند ی فریشم برداشت و در تحقیق است
 کہ خصوصیت بفرزند اندازد بلکہ برداشتن بجز سے یعنی بابر چیزی رفتن است خواہ مثبت بود خواہ منفی چنانچہ
 درین مطلع میرزا طاہر وجہ سے سوختم از بچردان ماہر ہان ماہر برداشت و بود کوہی در دیکم بکا ہے
 برداشت و فرزین در قوسے وزیر شاہ شطرنج فرزین بندہ و فرزند ز سے از منصوبہ شطرنج
 ملاحظہ در سواج سے ز دشواری فرزند جہات و حریقانہ روح الامین کشتات و ملائیس سے
 غافل مشور باز سے شطرنج حسن فریش و کائیک کین پیادہ نو فرزند شاہ برد و فرس بالتحریک سب
 از فرس فردوس جمع فرس اکلند ن و فرس ہان کنایہ از ناتوان و مخلوب گردانیدن نظامی سے
 کردون کہ فرس نہادہ نیت و باہفت فرس پیادہ نیت و فرس اکلند جو شش من پیل را و رخ
 من پیادہ کند پیل را و فرستادن معرفت و آفریدن و اول ہر دے سے درختہ اگر مجھ سے بود
 نمی شد و بر قدرت حق نفس کہ ایام فرستاد و فرسودن معرفت فرسا فرسودہ شدہ چون بادہ
 فرسا انکہ از افراط خوردن شراب فرسودہ و مضمحل شدہ باشد و کذ لک آلبہ فرسا و سبب فرسودہ
 و بادہ فرسا رجا فرسا دوست فرسودہ فر بجز فرسا فرساکہ بالیدن میرزا صاحب سے کز نزدیک
 سازد منزلم را کاسے در نہ و زنجبت و از گون از قطع رہ فرسنگ سے بالہ و فریش بافتح باط
 و گستر دے ز راندہ و منفش از صفات است و با لفظ کردن و اکلند و و نواختن و گستر و ن

در گسترانیدن و بستن و کشیدن و کشاوان و دشمن بستن سیوم در سایه برود و دشمن در سایه بران گشت
 صاحب سے پرستان تر نقش و زانو فرس شود + بساط خود اگر از بویا تو سنے کرد + نظامی سے ہم با دینوش
 اطلس کشید + زمین زیر با قوت شد نابید + زور درازه سدره تاساق عرض + قدم بر قدم عصمت افکن
 فرسش + تیر خسرو سے بیمار دره آید کان باغ کز + کز فرس دیده ز گسن بچند میل کشید + هزار نم دیده
 بایه نگاه جولا نش + که ندیم فرس در راه بر قش + شیخ شیراز سے با در سایه در خانش + گسترانید
 فرسش بوسگون + فرشته بکبرق در اصل فرستہ بسین مہلہ یعنی فرستادہ شدہ است و لهذا اطلاق
 آن بر ملائکہ کہ فرستادہ حق اند بخلق آمدہ فرشتہ مشیع است فرشتہ دوش و فرشتہ رخ و فرشتہ فرس
 و فرشتہ سرشت و فرشتہ نہاد و فرشتہ خوی و فرشتہ خصال مرد و فرشتہ تمان کنار کواکب
 از جهت انکہ علوی و نورانی اند و ساکنان افلاک مشرہ از اوانا شبریت اند و بعد دریافت انہا نمیتواند کرد یا انکہ یہ
 از ارواح نیرا کادواح از بیدار شدہ دبوی او باز گشت دارند نظامی سے فرشتہ تمان درین سادہ
 دشت + از آسمان ہم بد و باز گشت + فرشتہ ہنہ دید چون آفتاب + بر آورده اقبال در از خواب
 فرسے سے در و شندل و نگر گوی + فرشتہ منش لکہ فرزند فرسے + بر خسرو سے ناصر دین شاہ
 فرشتہ سرشت + خوی خوشش نسیم باغ بہشت + شیخ شیراز سے فرشتہ خوی شود اسے ز کم خوردن
 و ز خوردن جوہایم برفقہ جو جاد + سانی سے در و شب فرشتہ رخانہ فرشتہ تواس + مانا برورد دیده
 شب زندہ دار خویش + کلیم سے زہے کے کامل اثر کہ در گاہ + ز فیض تربتیش دیوشد فرشتہ
 نھاو + فرصت بالضم نوبت چیزی فرض بالضم جمع و بالظاہر استن و استن و شمر و ن و افاق و ن و ان
 استعمال سالک قزوینی سے فرصت بہ پیشہ استے قائل زادہ ایم + کلگون دو اندہ بر دم شمشیر خرابی +
 تک فرصت . دم فرصت . فرصت باد و فرصت باد اینے حصے دیش سے ای کہ دست در کمال خود
 ساز سے عید از خاست + فرصت باد کہ تمیر دل ویران کنے + خواجہ شیراز سے آن کہ با ہفت دینم
 آرد بے سوری نکرد + فرصت باد کہ ہفت دینم مادہ میکنی + فرض فرمودہ ہو جب کہ وہ خدا تعالی
 بیرون سے ہے کہ ہر وہم زبر خویشین + شمرض دارد چون صلوة و چون صیام + از بے ہرگز نیفتہ
 در صلال + در ضیاء گزنیفتہ در غلام + فرود فرہ در جہانگیری تہ منی فرشتہ اول معنی زود زود دوم معنی
 کہ کسے شتاب در تخیل گوید سیوم با د افراہ کہ یکی از بار بچہ کو دکان بہت دہن از ہند سے ہر کی کو سید
 سنجر کا شے بر سراج سے دران وادی بسیر در رفتہ حصہ + کہ زرق در داغ افکنندہ فرزند فریق
 بالفتح جدای کردن در میان دو چیز و جدیہ بالظہر کردن . و بنا و ن بستل فریق بودن میان فلان
 با فلان و میان فلان و فلان یعنی در حین موقع با یکے و او عاطفہ میباشد شیخ شیراز سے فریق است
 میان انکہ یارش در بر + بالانکہ دو چشم انتظارش برود + طہوری سے خرابان میان مجلس و منہ فریق
 در عشق نیز کار برود و بار بید + بر خسرو سے چون تم از ناتوانی سوی شد بی سچ فریق + فریق کن از میوان

گر میزبان از تمام باهوی خوشی + والد برود + تو بخت پر است از فرقی نهادن در میان ماحول از زبان
 آشنیانه + فرگل مفتوح اول و ضم کاف فارسی نومی از پیر این در آئین اکبری که کسی که از
 رنگ برخاسته و امروز که در نهی پوشند خوش آینه در عینده و شکوه او است ملاحظه فرمایند
 از زبانین شده جیت پوشش + بود از شفق گشته فرگل بدوشش + فرمان حکم بادشاهان فرمایند
 و این تصرف فارسی و آمان متوسلست از عالم افاغنه و تراکه جمع افغان و ترکمان و قضا جبران و لارم
 الاوغان و واجب الاوغان از صفات اوست و تقی ان با لفظ بی و نام برود صحیح کمال اسمیله سے یاد شود
 گردش بهانه + چرخش کفتم کردنا فرهنه + می خورد و نخت مست در دستم + و آنکه با او چه کرده باشم
 دانه + صاحب سے چون زانش سے شود نیت کمان سخت نرم + در دست چنان شوخ نافذ است
 حال الدین عبد الزراق سے جو آفتاب جهان سوز و پوچتر شوخ + جو روزگار بوج و جو چرخ بفرمان +
 بر موزه سے به نه بفرمان منت این دل معشوقه برست + بر سر یاد مر ازین دل بفرمان است + فرمان
 غایت فرمان که نفس از روی هر سینه نویسد دوران مطلقه دیگر نباشد و این مقابل فرمان اعتراض
 است فرمان بالمشافهه حکم المشافهه است که بادشاهان روبرو فرمانیدان محتاج هر دو نشانی و خاطر
 نیباشد تا ثیر سے خطی که مید مذرب عمل کلر خان + حکیت بالمشافهه در قتل عاشقان + سرشته
 بر سه لم ز خط نیت لب نیافت + فرمان بالمشافهه اش و قر سے نشد + در ایران قسمی که متضمن به است
 ماله باشد از دفاتر سے گذر دو به نشان و علامت مهر ارباب تحریر رسید این قسم قسم را در قری
 گویند فرمان برست و فرمان پذیر و فرمان بردار گنایه از مطیع و متقاد فرمان بر مثل فرمان بدون اطاعت
 و انقیاد کردن صاحب سے دل میست زمین مشوه دنیا برود + برست نیت که فرمان زینجا بسرد +
 شیخ شیراز سے ابرو در خوشبید رنگت که راند + تا تو نهی بگفت ارکے بغفلت بخور سے +
 همه از بهر نوم گشته فرمان بردار + بشرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری + والد برود سے جو خدا
 در عرصه ایجاد و در کتم عدم + هر که اعدا که خواهد آیه نش فرمان برست + نظامی سے کیورت از خیل تو
 چاکر سے + زیدون ز ملک تو فرمان بری + شدن ان دیران فرمان پذیر + گرفت از ان چندرنگ
 اسیر + دورین پیت که سے یزیدن از ان بانک فرمان پذیر + روان میشود سو بے که تیمو تیر +
 بانک فرمان پذیر معنی دارد که فرمان دی را شنونده قبول بکند و نمی توان گفت که این بانک فرمان پذیر
 است امر خود را که با گفته که چنین صادر شود ملاحظه بدارد + تقی سے مجلس نشینان فرمان پر + مانند
 فرمان که باید نشست + دورین شرمز ابعیدل ظاهرا غلط کاتب است در هیچ فرمان ده سے بعد
 داده اند آینه تار خبار من + شبر فرمان بر آردیم نیت اور کلم + اما فرمان رسیدن کنایه از اصل
 مقدر رسیدن نیز باشد بر حسن و خوبی سے دست سخامید جز از سر جان خواستن + عذر میا که حسن
 غیر که فرمان رسید + پیر چاک شیرازی سے بلطف تو دل وصل ایران زنده جان میل سکین

تعمیر فرمان

کعبتان نرسد تا کی کفم انتظار فرزان ترسم • فرزان برسد او فرزان نرسد • میر خسرو سے اور ذریعہ پیش
 کرتا شہسار من شکر • بر تو چہ منت جان من روزے کہ فرزان در رسد • فرزان بنو کسبی یعنی فرزان شہنوشے
 طہری سے ازان ترسم کہ طوق گروم کرد رک کردن • نکر دم حلقہ پر کوشش دل فرزان بنو شہسار ماہ فرما نہ
 حاکم و امر فرما گذار شدہ شیخ سدی سے بر سر ملک ببادان ملک فرما نہ • کہ خدا را بنو سبہ ہ فرزان بر وار •
 نظامی سے بجان بود فرزان فرزان گذار • کہ برقت مشید آن تا جدار • دین بہتی فرزان پذیر نیز آمدہ فرزان
 وادن بر کے و فرزان راندن و فرزان کردن بنی میر نوری سے اگر پیمان کنڈا بن منم در خطہ پیا نش • و گر فرزان
 و ہر بر من منم در سبہ فرما نش • استاد فرخے سے جہان کشادہ و رایت قزای ملک آرا کے • ہر کا کہ دولت
 آرزوے و فرزان ران • نظامی سے بگو ہر جہ خواہے کہ فرزان کنم • بچارہ گزے با تو پیمان کنم • و اگر فرزان
 کن یعنی فرزان دیندہ و ہشہ ہم دچی است فرزان دوا عمارت از کے کہ فرزان اور اجمع اقامی و ادنی و اکا
 را سا غر قبول کردہ باشند جہروا یعنی قبول جائز است گوئید حاجت اور درشتان کا در شروع جائز است
 و میتوان گفت کہ ر و امر کہ است از رو یعنی رفتن و رفت نسبت کہ در دنیا افادہ معنی فاعلیہ مکنہ پس یعنی رودہ
 بود جہر جہ جو از قبول دارد در زمانہ روئے می پذیرد مسدود نمیکرد و صاحب سے یوسف از ترک
 ہر کے نفس ملک مہر یافت • ہر کہ فرزان میر و فرزان ردا خواہ شدن • مسرودن حکم کردن و فرما امر است
 بر آمدن حلال آوزے سے تو چہا سکو مارادیدہ و دل بہان خانہ • اگر ایخانہ دیکر است فرما اوزان
 خانہ • حیدر رضی سے ہے بخت خانہ ام فرمودہ خاموشے مرا • گر ہان بافتت بخش پس چرامی سے
 دینے رفتن شرف الدین علی زوے و خضر نامادردہ ہان موزار شہر ہر دن فرسودہ بشین کا ہنوجہ
 شتر گشت ملا و حشی در شتر سے ناظر و منظور سے تو اورا ہن کہ مارا خواند بر خوان • خود شس فرمود
 دیگر جا بہان فرسودہ فرزان و فرما شس و یعنی فرما شسی نیز آمدہ چون جامہ فرمودہ و سو فرمودہ
 و عاشق فرمودہ وحدت سے زندہ گرد جان و ہر کار فرسودہ کن • قدر وحدت را بان گر عاشق
 فرسودہ است • شوکت سے صحرا سے ہن واد بچودہ ہنت • شریف لبر جامہ فرسودہ ہنت
 کلیم سے ہوا سے فرسودہ نرنگ • زدہ شیشہ تو بہار البنگ • فرسے بزی سفی سے چشم
 فرسے بزم صفر سے آید • ہوز از دشس بو سے شیر می آید • فرمود کی ہندہ ہر حسن دہلو سے
 سے داری جالی بی بل روی پیشی مثل • خال • دخلی بس بر بچب چشم ہی فرمودگی • تو فیاض انزل
 فرسودہ گفتمے یکسہ بہ نام • کہ در دل درشتے حرفی بین تقریب او کردی • فرنگ و فرنگان فرنگان
 بنی ارادت خان وضع سے برویم ز دل نامہ سلیم فرنگان • بستہ بزمار کہ مال دہرا • دازین مصلح
 محسن تاثیر معنی سرخ رنگ و خوش آید • مستفاد میشود سے دار مہنتے بچہ ز اطلس فرنگ ترہ
 ز ہر بلک تنہی خویش بلکتر • فرنگ عشوہ و فرنگی طہرہ و فرنگی طلعت آرا سمای محبوب است
 صاحب سے فرنگی طلعتی از دین مرا بیکانہ میا زدہ • اگر در کبہ رو سے آورد تجانہ میا زدہ • ملا بخود

بخود جامی سے قدم شد طوق فرسے سرود من شد رام و فرنگے جلوه ام را رسم و لہار سے نیابت
 فرنگ عشوہ قیامت خرام جلوه ہیبت و اندام سے زخدا بخر ہا شدہ و خود خوردن تکل کردن و بلع
 کردن و در حلق فروردن مرزا صاحب سے چون صدمت تا چند بیغیس ابر دست انور سخنی و انک حرکت
 منسرد خوردن کہر بندہ اشتن و کلیم سے بسر رحم آید از نالہ فرد خوردنم و تیر غنچکندہ ام کار افتادہ است
 سے نے بایہ فرد خوردن از فہوان و عجب کز چرخ دیگر کتبر انم و فرود آمدن در چیری میل کردن اولہ سے
 زاب بیخ تو یکدم منسرد سے آید و بنای خانہ زین گنبد سوار از سنگ و فرود آمدن خانہ دیوار
 و بنا ماندن کتابہ از فرود آمدن در پختہ شدن خانہ دیوار مخلص کاشی سے زبا افتادن تن
 نیست فیدی جان اکرا و نوہ آزاد ز زہنے جو زہنہ اش منسرد آید و اگر اندیہ ن کل باغبان نمونہ
 مخلص و جان کریم کہ دیوار کلتا نش فرود آید و فروردن در چرسے فرود آمدن و غوط خوردن
 در سیدن چنانکہ کوشش بردن و جا گرفتن صاحب سے سر دیت قامت تو کہ از جا کے سکنہ و در مرد
 کہ پیچہ فروردن ریشہ اش و منسرد رفتن خوردہ امز زہ شدن گناہ عا د بقدر سے فاش منکبہ فرودم
 صد عذ خواستم و این خوردہ نیز برین مسکین فرود رفت و فرودست فرود آید و حضور در پیش دالہ مرد
 سے شد آید بگردگان فرودست و زین نقد کہ خاک در گره بست صاحب سے مور از دست خود
 بخشہ سیلان پہ تخت و با فرودستان طریق مہر پہنے یادگیر و فرود رفتن در چیری نفوذ کردن ارشدن
 طور سے بے فرودتہ در غور باب حال و شراب خم مندل از جام نال و فرود است بیان از خن
 جزبے محال دین بلیقانے سے چون نوے سخن ایجا یفود داشت رسید و ہر جہ خواہی کہ بود آن
 توان آن تو باد و فرود کہ ارد فرود گذار شدہ نغے وبالفظ کردن مستعمل یہ خسرو سے بجاہ شوق فرد
 ماند و ام خدو نذا و منسرد کہ ارکین منسریہ خود را و فرودکش کردن طرح اقامت از نشن در جا کے
 فرودکش رسم فاعل و امر بمعنی خواہہ شیراز سے سر منزل و حاصلش توان زدست داون و اسے
 ساربان فرودکش این روہ کران مذارد و کلیم سے آتھال کہ در پنج بست گشتہ فرودکش و اگر کوشش نہیں
 سببہ دل و جان کسیت و نیز از منے دانش سے جاہم کنت را اگر کوششہ بجا نہ رسم و این بر اینہ کم
 کردہ ام جاے فرودکش را و محققے سلیم سے چون گره جا و جسم آن زلفت کس کنت کردہ ام و بای خود
 بچسبہ در دامن فرودکش کردہ ام و فرودشن مہر و فرودشن روز کتابہ از دال حیات و سببہ ان
 عمر انوری سے بر عالم جاہ تو کراری کہ زمانہ و چون مہر فرودشدہ چہ یقین با جگمان را و منی بست اکتہ
 چیز را یا بے یقین یا بجان تران و دست دہر کاہ و طلب علم جاہ تو مریقین و گمان سبر امد بدان رسبہ
 و گیر اگر امکان رسیدن بدان و دست نیست کہ انی اشرح فرودشن و فرود کشیدن بیج کردن بچہ کے
 با لیا رنگ ہر بدون صلہ نیز افتادہ ہاں سے کتہ و معنی ظاہر کردن چون با فرودشی بسنے اظہار کردن
 ہار سے خود با کے حساب سے ساکنان حرم از قبلہ نماز اوندہ چہ نہا سے بن کے خضر یا بان فرودش

طالب آملی سے وقت کو نبالہ کو شہ کے جراثیم مستی بیلان تقریباً کئے جراثیم علی فراسانی سے
 ستان تو جرم جامہ بازار فروشنہ این دلی کن برکت خار فروشنہ عظیم ہم تیغ علی با جگر ریش
 جائے کہ تک بدل لکار فروشنہ استخوان فروشی بازار فروشی باد فروشی بوفروشی تاک فروشی
 تخم فروشی نر فروشی قلعہ فروشی جامہ فروشی جلوہ فروشی حسرت فروشی خانہ فروشی
 خد فروشی خردہ فروشی خود فروشی خون فروشی برودہ فروشی دست فروشی ذنب فروشی
 رحمت فروشی رنگ فروشی زبان فروشی سالہ فروشی مرکز فروشی طاقت فروشی زہ
 فروشی دین فروشی کلہ فروشی بسم فروشی متفرق فروشی فروغ براد مہول رو ششہ و صفاد بلفظ
 زدن دوادون درگفتن و فرجین و افقادن ستل پس و تشبہات نجا کہ نشت نور الدین طبری
 سے فرغ آجنان از شاعری ہے کہ اندر ناع بال حوصلہ ہے درائش فروغی زودیدہ اندہ کہ گری
 و سرور و دیدہ اندہ زلالی سے بالاسے عروس نشت و قد نخت ہے فروغ مہر و میرا کلک حکم
 کر بکا لزو حکم اڑتے سے خدا بکامان مہان بندہ بوکتہ سے درویش نقل بنیہ فرود و کباب
 زبان خرم خدا ن شراب نشیدند کہ بر خاں گردون فروغ بوسباب فرودے سے بین سال
 جبین فریب فروغ برودے کے کیر و فروغ فروغ کے شیخ فیضی سے بیانیس از فروغ شہ
 صبح و در جہان سپر بندے فرنگ بستن کتاب از فرنگ ساختن علی خراسانی سے از کتاب عشق
 رسم نقرہ دیوانیت من بندام کہ امین عاقل ابن فرنگ بست فروہ کبر را باشت سب طرا
 سے بیاساتی سے و خوشی را فرہ کہ شد اشک غم در کلیم آہ فروختہ نیکو رو کے درود بجان
 سے زشت عاقرختہ و ناخردی آدمی روئے و در باطن ودی و فریاد او از بندہ کہ مظہر ان کسند در کوش
 در و اولو عالم سوز از صفات و برق از تشبہات است و با لفظ زدن درون و بستن و کشادن شیون
 در کلندین و بر خاستن و دواشن مستل صائب سے بے تو ایش بسر موم جدا فریاد داشت ہر کم
 در استین صد شتر فریاد داشت و طہوری سے راز دار بہا جون صبر من بیوہ باد و اقتضای شوق
 صد فریاد بر بہر از بست و فیضی فیاضی سے بر مرغ چین کشاد فریاد و فطرت سے بے اثر ناکس در دل
 مستون باد و جقدر بیدہ سر یاد زوم آہ برس و ہاتھی سے جو مرغ کوز فریاد زد و علم ریشہ بندہ او
 زوہ فریاد خواہ و فریاد خوان و فریاد ہی معلوم و داد خواہ با تر کاشے سے از بس کشیدم از دل بیرون
 کلند شش و شرمندہ ہم زنا کہ فریاد سے منت و نظامی سے جو فریاد را در کلوت براہ و کلوت
 برود فریاد خواہ و فریاد خوان گفت فریاد تراست و مراد دل است ایچہ در جان تراست و سہ
 سے ز باران ہی بارود از آسمان و نہ بر میورد و فریاد خوان و فریاد رسیدن باور رسیدن طہر حید
 سے عاشق با و خوش زبید و خود رسیدہ اندر زنگے گذشت و فریاد خود رسیدہ فریاد صنوبر
 و فریاد عوانت کہ بانہ کیسی از بگما سے اپنا اواز بر خورد و طرا سے خاتم کہ گفت بہت و خوش

عوض خویش + که فریاد خویش نیاید بگوش + وحید سے نیت بنے نالہ فریاد ضرور ہوگا + نازول بہت
نشان نالہ و شیون باقیست + فریاد چراغ مثل شیون چراغ عبارت از آواز کردن است صاحب سے
بغل بہتر بجای کہ با آواز بود + تبرکے بزرگ پریت کہ فریاد کند + فریاد گوش علی است کہ آواز تاز سے
مدی وطن خوانند اصغر سے فریاد من رسید بگشت ساجہ سود + بندہ شتے کہ گوش تو فریاد میکند
فریب باز سے دو غار بالفظ دادن + خوردن + و درین مستمل فریاد شیراز سے من مغرب کہند کسی
تو سے بنم + بیست روز کہ با خاک رہ یا نیزد + ابرکائے سے بر سر زلف یار میلزده + کہ در سب
از دم جانشورد + عالی سے بندہ شت کرد راه تو زود در شد من + لاشہ تو خورد زب از مریاب
صبح + صاحب سے عشوہ تازہ دروغ تو ان یاد + شمار ضررہ لیم شراب تو ان کرد + رخصتہ زب
ساج مرصع + ہر سربازان + کہ ترک سربازین مع ذوق تاج گیت + فریب ناک م پر خسر وہ آہ ان
خوابز ہفتہ باز + از بانے زب ناک دراز + فرید دن + صبح و آفرید دن با قصر و بلعد نام باو ستا
کہ خاک رگشتہ ہفتہ سال ملک اند و بعضے اور ذوق قرین اگر خوانندہ بعضے ذوق قرین حضور بعضی
سہزدی کسرتین ضبط کردہ و لفظ کہ او حکیم منہ بود خراج خسر این دست + بعضے ہر منہ کہ از خمیہ است
و ہر تقدیر مرکب است نہ فرے کہ کلمتین و درون کہ کلمتہ است پس فری محضت نوزین بود یا آفرین آفری
مزید علیہ فرے و چون بود و شامی عالیجاہ بودہ بادشاہان را در مقام مع خسریدن کہ کھن موجہ است
نظامی سے ولایت ستان شاہ گئے بہا + فرید دن کہ ملک خاقان کلاہ + فریاد قصیدہ بیت نکست
افضل علیا امیر محمود شہر باین معین ہر محمود بن بین الدین فریاد سے مع الزار الساری فریاد
با تخریک ترس بیم و بالفظ افکندن مستعمل ہر منہ سے کسم تو نہاد است قدم ہر جبال + عزم تو افکندن
است فریاد در دل فقیر + قرہ زشت و با خوش و بچرین و شخص مسیح کاشے سے زلف برقی
در خضر ہوتے + کہ در زمانہ مازندگے قرہ بودہ است + مع السین المہطل فسان و نس نے
کہ بدان کار وہ خجود مثال آن تیر کنسندین فعل افسان کردن و فسان کشیدن گوئیہ صاحب سے لیح
فسان کشیدہ میدان جرات اند + آن ہا کہ ن سنے نام دادہ اند + ابو نصر نصیر ہے + خسانی سے کہ دشمن
چشم بار میداند + بخواند افسان کردن + حسین شامی سے از بے فرق نشان کزن جنگ + تیغ بباد
فسان کردم + جو تیغ کوہ دہرا منظر اب خجربق + ز کوہ علم تو سنگے اگر شود سنسن + ف
سر خیزی کردن ہر منہ سے ای با مرد نے کردہ ہر کسینی فسا + کرد غز ایل ناک ہر ستہ ہام
تیغ تیغ سنخ کاشی سے بخوزبان جو کسید از توام ہر در تیغ + کہ تیغ تیغ در آیین نامی ہے +
مع الشیرین المے فمشش در جہانکے لک شہید در شہ سے دنالہ جہر و شطہ دستار خانے
تکڑ سے از عمد لوبہ تر شالی است از شاخ طنب + دست او محروم تر باشد کہ کوہ فمش تر است + جان
ازہ سے قماش روے کا راز لشت میگرد جان لیکن + توان از شیش زاہ یا فتن اندازہ فمش +

بیت

فشار و فشار بفتح از خری بزور دست آب بزور رون و با لفظ خوردن و دوان مستعمل و جده سزوی
از فشارهای آسردن و زجاج فشارده و بیرون کنج قارون و صائب س فشارگردون موی سفید
سزود و شیرینی که خورده بودم در روزگار طفلی و نزدیک من شیرینی رنگی که آید برود و تکبشمان
جهان از بس فشارم دوده اند و من تمام که خورم باروگر باز بچرخ و خورده ام زین نفس تکبشمان
که بریس و اثره غمناکها فشار خوردیم کوی کوی و تا محکم سازدم از باده روزگار و فشاردن در محبت
افشاردن گذشت فشار و چون دم تپش فشار و درستان تپش فشار و نرم فشار و فشارت با کس
و تشدید مجده علی المهدی و انوشیروانی و از نفس زدن بار و از انوشیروانی و تشدید شرف و سواد چند کوی کوی
که زنده اهل جهان اینهمه فشاریم و مع الضاد و لبع و فضاله بالضم اینهمه زیاد برآمده باشد از خرس
فصله منک و بختی نجاست و پیدی مجاز است و اصطلاح لوطیان زره را گویند فصله زار و ای نبوی کجاست
و بیدی فوستی بزوی و جهان فصله زار و دیده ام کوی کوی که حرف تپش بر صفحه خاطر رقم دارد
فضاله چین چین بری نمی آید شایسته زیاد از درختان دور کند عرسه از باغ لطف تر گلهاده که میبندد
فضاله چین زکران سوسن از میان کرس و فضول بفتح کس که بجزای زیاد یعنی استعمال کند صائب
و تقسیم ازلی باش از جهان خرسند و چون فضول شود میمان گران گردد و فضولی علامه احرار در شرح
کلتان آورده که فضولی باضم یعنی مصدر شایع است و با فضول چون مصدر است یا مصدر که در آن است
نه اردو حکیم سنائی و از فضول از میان بیرون بر و کوشش خود خورست پس خرد و درختی است
که فضول باضم جمع فعل است یعنی زیادت و از بلی و فضولی بی نسبت شخصی که بجزای زیاد دلایلی
مشغول باشد و در اصطلاح شعر آنکه عقود را بکالت و بی حاله و بی ولایت مرکت شود و از فضول
خویند و صاحب جامع الرموز گفته که اگر فضول بفتح باشد باضم کوی کوی معنی که صاحب چهره زیاد
بوده باشد بمیدانیت درین صورت فضول بفتح و با مصدری است می آید و بضم و با مصدری
که در محاورات شایع شده که فلاسه فضولی بکنه شکل منیا بگر آنکه در محاوره عارض هم تحولت شده
باشد در اصل فضول بوی بود که با اولی را با مصدر همیشه و بی ثانی را ساقط کرده باشند
فقیر و لغت گوید ضابطه فارسیان است که گاهی در آخر کلمه یا زیاده لاحق میگردد چون در لغت
در ایکان و در ایکانی و نورمان و نورمانی و فلان و فلانی و همان و همانی و عالی و عالی و عوری و قربان
و قربانی و جریان و جریانی و زیادت و زیادت و نقصان و نقصانی و زبان و زبانی و حضور و حضوری و خلاص
و خلاصی برین تقدیر برای فضولی زیاد باشد از مصدری و بضم اول و فتح آن برود و صبح بود زیرا که بضم خود
مصدر عربیت و بفتح بطور فارسی و با لفظ کردن مستعمل است از فضولهای خود صائب و حالت میگویم
منکه هشتم تا نهم تلقین که رحمت کن مرا و خواه حال الدین سلیمان است تو به در بر برای نیت کا و انفاق
ساقیای کین فضول عقل برکش میکند و نظامی که هر چهار است و هر چهار و فرود شده با

فردشده را با فضولی چه کاره کمال اسمعیل سے نہ ضرورے کتم نہ فتنہ گرسے ۴ نہ سلام طح نہ قصد عقارہ طبری
 سے چه جذبوں نے مداحی تو ۵ طبری از ضرورے شہ مسارت ۶ علاج بحر بردن ضروری واروہ ہر دست
 جان نبتوان داون ۷ نعمت خان عالی عیسوی حسن عشق سے بکوکا سے عشق با این نامبولی ۸ تر بہتر
 بر وترک ضروری ۹ طے فراسانی سے سخہا اگر چه ضروریت لیک میکوم ۱۰ کہ بجز خلقی ماورزما نہ تراوہ
 نصیحت سدی سے آدمی رازبان نصیحت کردہ ۱۱ جز بجز اسکیاری ۱۲ نصیحت افزوںے وز یاد تے
 خلافت نعیمہ دہرودانش دور جہ بلند در وقت فضایل جمع وبالفظ بہادون بصلہ برستعلی شیخ شیراز سے کوم نصیحت
 نم برکے ۱۳ جان ہنس باہن کہ باہر کے ۱۴ مع الطائر اللہ فطرت کبیر اول فتنہ راجون بست فطرت
 غلبہ فطرت مع الغن المعرف خان بالضم اما کبیر شہر است و افغان نبر علیہ آن دائر یعنی نالہ
 مستعل لیکن حقیقت است کہ نالہ و فریاد در دندہ است خواہ حقیقت خواہ مجاز و فغان شور و فریاد و نلہ
 کفہ اندہ سے کہ ہنکے لے پر وہ افغان بود ۱۵ یعنی ہر صدے کہ موافق پر وہ ۱۶ مقامی از مقامات موسیقی
 باشد آنرا سرد و نبتوان گفت بلکہ افغان مضر است کہ گوش ایذا برساند و ازین بیت طبری کہ سے
 جنین بروغم او گرتوان بروم را ۱۷ عجب کہ نالہ سازد فغان مردم را ۱۸ استفاد میشود کہ نالہ در کیفیت آواز
 زیادہ از فغان است تا پیش مجاز یعنی نالہ شہرت گرفتہ بر تقدیر بالفظ افتادون ۱۹ در درشتن و بحدین
 مستعل سے طالب جگر بخیر الماس جا ک ساز ۲۰ تا در گلو سے سینہ نہ بچہ فغان ما ۲۱ عبد الغنی قبول سے نالام
 چون دید از طفلی بر ۲۲ گفت این بابا فغانے می شود ۲۳ از سے اگر آئیہ از راز نمان بردارم ۲۴ سو سے
 خود ہمیم از شوق فغان بردارم ۲۵ فغان کردن مردوت پر مغزی سے بہ چین دروم چه حضور چین ۲۶
 ز بیم خسرد گیتی سے کسند فغان ۲۷ فغان کرد بچی نمود کرد کفہ از لیکن نہ شش ہوز بہم رسیدہ
 مع القاف ففقا ع بالضم و تشدید غیریت کہ از غلہ سازند و بعضی تفسیر ان بہ بوزہ کردہ اند و در فارسی
 بہ تخفیف و تضع بحدف الف نیز مستعل و فقا ع کشادون گناہ از لاف زدن و تفاخر نمودن و بعضی کہایہ
 آروغ زدن کفہ اند فافانے سے آجا کہ من فقا ع کشایم بدست فضل ۲۸ الاز در و دل بیخ آسردہ
 تن زبندہ ۲۹ از اب لفظ نشان کہ کشاید فتح کہ بہت ۳۰ آسردہ تر ز برف دل چون سہب نشان ۳۱
 فقا عی الکہ برف و دو شاب بفرود سے سے آن فقا عی کہ بہ از جان و جان است مرا ۳۲ برف
 و دو شاب از و رح جانست مرا ۳۳ در کوزہ فقا ع بودن تک عشی دیہ مالے تاثیر سے اوضاع تک
 شاہ کیفیت منت ۳۴ در کوزہ فقا ع زما نہ خردم ۳۵ مع الکاف التازی فکر با ترکیب
 و فکر و فکرت بالکسر اندیشہ انکار جمع و نلہ دور بقول کلوسوز جانسوز عالم سوز تازہ و غریب
 خام بوج صواب از صفات و شملہ از تشبہات اوست و بالفظ کردن و فرمودن و در شہن استعمال صاحب
 سے قاعدہ تا برہ طرز مولوی صاحب ۳۶ سببہ شملہ فکر شش شدہ است کہ کہا ۳۷ عشق فکر دل انکار
 زمین دلدیشیں ۳۸ دایہ بر نیز کہ طفل جو بار شود ۳۹ در جهان ہوا اندیشہ منزل خطاست ۴۰ پرود

سیلاب اما حکم جوی میگیم و خواجه شیراز سے حافظ ازما و خزان در چین و بر شمالی و فکر معقول بغیرا کل بخار کجاست
 غره شوخ تو خودم بچھا میریزد و در مشت باد که خوش فکر صوبے دارد و غذا مصوم تبریزی سے دور باشی
 کره چین جنیت کا فیت و فکر عقل در کجھیزے باید کرد و حکیم مغربی سے زبان برزود و آب زبالا سوی پستی
 جواز کرد و نظم و بخش بکبر و حکیم ارنقی سے عنبر اکین کرد و از خلق تو حکمت و روانع و کوہر لکین کرد و از مع
 تو منے در فکر و میر منے سے این بلا سچ زبر کرد انود اندر ضمیر و دین عبادت مسیح دانار انود اندر فکر
 حکم ای خراکی ہے منسوب بہ خزانہ خیال نور الدین طبرکے گوید سے فکر ہے فکر کنشیں زبان غیبی ہیست
 کہ در سب خود خرد و دان بیان آن ہند فکر تیر تازہ کردن و راز نیش منسوب تازہ بودن سلیم سے لذت
 زخم کین زدم ہم ای دل بوز تو برو و فکر تیر تازہ کن چون حرفت با حقہ و فکر این و آن ہو درین ترکیب جمال
 زیادت نسبت برود و در وجود سے یار کی دروغین از فکر این و از ساخت و می تواند شمع من از موم صد پروانہ
 ساخت و کیفیت از بر استہنام لبت ہند کہ بچہ علوشان امری و عادت مرتبان دیدہ و دستہ منشنم
 میشود و کاف کہ بعد از سے سے در ایہ بر بیان وقت و حالت بود شیخ شیراز سے خداوند کج سے
 کہ عبدی فرید و بار و کیفیت آن کہ عبد آفرید و طندہ کسیرین در حجت ساطع انکہ مربع و چار زانو نشیند
مع اللام فلاکت بوزن ہلاکت بکت و افلاس دین ترا شیدہ فارسی دانان متوسلت قبول
 سے بحر شیدہ بگردد جانمت و فلک نان شب از فلاکت نرارد و سند دیگر و چوب قبان گذشت
 فلان با لضم شخص غیر معلوم مفارسیان فلان و فلانہ بفتح استقامت ہند و گاہی ہاد کابی یا بہ ان سخن کنند
 چون نقصان و نقصانی در زمان و در معانی و سوار و سوارہ و جوان و جوانہ خواجہ شیراز سے اسکے
 صبا نکتی از کوئی فلانی من آری میر خسرو سے صبا یا کہ خسرو زبر سے سنت ہر شب و در دیدہ باز کردہ
 کہ فلانہ از در ایہ و ہمچنین فلان و بہان و اینجاد رہ فراست چنانچہ فلان و بہمان بخادوہ کا شان
 با خرکاشے سے یا سچ کارم ہم نیاید رہت و کز فلان بہت بہ نام قیمت و فلانہ دوکان می کشد
 یعنی بزرگ رہت شاہور سے سنشن سواد خط قوی باز شد و چشمس مرصاد کت با بزد شد و بوستہ
 یکے کان زار و برداشت و اکنون دوکان کشد کہ جا بار برد شد و فلان بزرگ کت اولیہ یعنی در بعض
 و تصرف و حکم و خیار اوست محسن مانیر سے بقصدت خاطر صاحب سخن دستہ چنان دارد و کہ جذبین
 رستم داستان بیکانشت لو بستہ و فلا بجز بہرست لینے و رند افادہ بہت و راج نیست تا نیر سے
 سہ لمانہ کردیا ر عشق دروے بر نخواست و سگ تیغ بیستون ہر بہت تا فراد رفت و فلان کفشن
 پیش ہے فلان ہیوانہ کذاشت لینے رہتیش بر اوست بہت بیشتر مقولہ زبان ولایت تا نیر سے
 چون بقصد طرہ ایہ قامت رعای توہ سہر تووانہ کہ ارد کفشن پیش بایتو و فلانی بزرگ کت زن
 خود خدیوہ بہت در مقام نفرین و دشنام گویند فلا سے بکرت من عیاست یعنی عورت ہر می نشود
 فلا بجز نازل شدہ بہت یعنی از غیبی کہ دہشتہ تزل کردہ است فلا بجز ننگ شدہ یعنی کہ ہم میرسد

هم برسد فلفل درش افکندن کنایه از بقیراگر مشین خوشترن کے راز عالم فعل درش افکندن چراگه
 برے اینکار غرمت بر فلفل خوانده درش من از اند فو قی بزوسے سے بصد افسون خورم تا کسی از
 خال چو کشتش درش افکنم بر خط تیا باز فلفلها + فلفل دکا فور چون کافور با نج صیت از طبله سو گیسند
 بر منع آن فلفل در طبله که از نه چه نکاه دشمن کافور خاصه فلفل است سلیم سے کیما ی باز فون خود بران
 شاہ این سخن فلفل دکا فور است + طاع سے وقت پیر سے بی مذاق منح توان رستن + کے تواند
 دشت بے فلفل کے کافور را + فلفل نامی خود متعارف و بد معنی درم ماہے نیز آدہ فلک با تحریک
 آسمان فلک نصبتین و افلاک جمع و طلسم ناقوس از تشبیہات است در بنقیاس فلک نور و فلک سیر و فلک
 فلک سیر و فلک پرواز و فلک جناب و فلک رفت و فلک مت و فلک رای و فلک
 فلک مرتب و فلک قدر و فلک پاہ و فلک سیر و فلک محل و فلک مرکب و فلک صید و فلک در
 عرفی سے بہر باتا بہ خدام نو میرفت بخرج + کز بود طلسم افلاک چنین مستعمل + حضرت شیخ سے رکب از نشان
 من + ہر شہر سببات + آہ فلک سیر من تحت سیلمان عشق + فیضی فیاضی سے جون اوج ستارہ یک یک
 ماند + با بر سر طلسم فلک ماند + ہر زخمہ کہ بر زم برین ساز + ناقوس فلک کم بر آواز + کشتند بر فلک
 نوردان + آہستہ روان و نیز گردان + ملا فاسم شہیدی سے بچکس نیت کہ ناکام سے و عمل نیت
 ماہ نو یک لب خشک فلک سیران را + سائب سے کل از زمین پاک فلک سیر می شود + بل بیج ما
 و اماں مریم است + فلک پرواز سازد آہ را اور در کرازا ما + بر سیر غ نجشہ تیر از ور کمان ما + ابو طالب
 کلیم سے و اد حق سایہ خود را و کرازا ز خلقی + کہ توان دید در و فلک جایی را + ظہوری سے اسے
 حوت از چشم زور یا کشیم + کشیم سے فلک یا کشیم + فلک لب از و در من سایر ان + ہر یون
 دند از زن حایران + میر خسرو سے شیر فلک صید کہ شائش نام + کلمہ زور بار پیشش غلام +
 شاہ فلک تہ جز استام + ہم شہد ہم شاہ سوار تمام + خواجه جمال الدین سلمان سے مین کہ جرم
 حرم حضرت اعلی + سلطان فلک وقت خورشید ملرا + فلک جناب شہا با جناب عالی شاہ +
 مرا زک درش گردون دون نکا تہاست + میر موزے سے خواجه ابوسعید محمد کہ است + صد فلک
 بہت خورشید فر + ز مشتری نظرت با دوز فلک عیت + کہ شہر بار فلک سے مشتری نظر کے
 بر تمام پوشیدہ نیت کہ آہ راحت سیلمان قرار و ان خلی دور از قیاس است فلک کوکب درخت
 سطح فلک ثوابت مینی کرسی فلک و یخ ما افتادہ کنایہ نذریخ و محنت دنیا است فلک زودہ فلفل
 و تہید است فلک نواز نا قابل و قابل کہ نوبہ ولت رسیدہ باشد و خود را کم کند فلک جوی باشد
 طوائف نے کہ ہر دوسرے سوراخ کنند و سیمانی از ان بگور تہ و سلطان برید با اطفال باری کو شش
 دوران شبہ کردہ تاب و نہ تا مضبوط شود انکہ جب زندہ جب و فلک نیز عبارت از مین
 علی است علی خراسانی سے ناکت سے کشنے کردہ بہ اور فلک + ما تہ طغان شہم سے

نما و فلک و سیم سے زما زکتب اطفال شسته چندی + کہ بر کہ بہت درد شکوہ از فلک دارد + سید شرف
 سے جون زولم برون جہد نالہ حسین برشم + چارہ بے فلک بود طفل گریز پکارا + حسن تا نیر سے رود
 جو طفل سر شکم برون زکتب چشم + ہندی پیش ز نرکان یوب عم فلکی + طوری سے گرچہ تا دیب خلق
 بر فلک است + اسکان ہم سے او فلک است + و جوی ہاشکہ کہ در وسط آن تسمہ ہاش فلویا و فلوسنے
 معجونت مسکہ کہ افیون و زور البیج از اجرتے اوست اول در لفظ بخت گشت طوری سے بر سر خوان
 بقمہ ہاشک + زین بہت کہ بخت دست خای کنم + رسم نشوم صاحب کیفیت اگر + از شاہ فلویا
 گدای شوم بیجے کاشی سے کفنی کہ فلانی دہت بندہ فلوسنے + کر کے بخاز تشار بسیار ندیدم فللی
 بالضم و یا جموں روغنے خوشبوی کہ از کل مویا و صلے در نہ سازد طوری سے کف مطرب از جرب ز سے
 جرتیل + تن بندہ سے عود را شد فلیل + **مع النون فن** بالفتح و شد بہ شاخ و تخت فنون
 و ز فاین جمع و فارسی بختیست ہم سوال کنند جب موانع معنی مختلفہ مثلاً معنی ہارے د فریب
 بالفظ خوردن و زردن و معنی زرخشن و کتابت بالفظ نہاون و معنی ہر دو انش بالفظ دادن و معنی تعلیم و زردن
 زرد دادن بالفظ و زردن و زردن ہم آمدہ اثر سے زردت چوب غنی فن مخور کہ سالہ + جو ہلوان بن
 خوشی بدفن خوردا + میر خسرو سے انکہ خورست کش از قلم + جن جب کجہاست بر شش قسم + صد فن بوی
 بد قرنہ + نہت نسیم بکیر بند + ارادت خان درج سے چشم کو یای ترقن ٹخنہ کے کہ داد + طفل
 دل را باز سر مشق برینا نے کہ داد + در اب یک جو یا سے چند میلافہ ہاشی در فنون عاشقی + گزنی
 چشم بر فن ہفتے اہل فنی + فرجہ نظائے سے چہ و ہنے کہ من خود چہ فن نیزم + اہل بردر خوشین
 نیزم + قوا چہ فن نیزم + چہ نیزم چہ فن ہنے راہ نیزمہ در راہ نمہ را ہم گویند و لہذا اطلاق ان
 بالفظ زردن درست شدہ و این ببارقا عدہ است کہ میر ابو الحسن ذرا ہنے در شرح قصاید اودہ الدین
 انور سے ذکر کردہ و مرزا رسم است قدار کہ ہر گاہ در لفظ موضوع ہاشہ از بر سے معنی دا حد ویکے از
 ایشان را اور سے معنی مشترک معنی ہاشہ مخصوص با بسیار ہاشہ کہ کی را ذکر کنند و دیگر را فرہندہ یعنی
 مشترک بلکہ معنی مخصوص مثلاً عطار و دیگر موضوع انداز بر سے ستارہ مشہور و تیر اور سے معنی معانی دیگر
 ہست کہ از نجلہ تیر کمانست بسیار ہاشہ کہ عطار و گویند تیرا یعنی فرہندہ چنانکہ درین بہت خاقانے سے
 چون از مرہ نوزبے عطار و + ریخ ہفت شود مرزا + یعنی چون تیر از کمان بیندہ سے ریخ ہفت آن
 تیر شود در مثال بن ملکہ دور تر ازین نیز آمدہ مثلاً انور سے گوید سے ہسم جہہ بر اور و فرودستہ نفس را +
 ہسم ہی ختہ کشاد فرودستہ ز با نرا + جہہ نبار مشہور بخاریت کہ در آخراستان از زمین بایہ و توانا بود
 کہ مراد از جہہ ہیل ہاشہ و مقایا ان با فاخہ موبد ہین معنی است جہہ ہنے ہار است و عدد کما صرح ہنے
 السامی الا سامی و ہزار ہیل رسم گویند انتہی بسیار فن بر فن فن مفرضک نام فضا کشتے ملاوتے
 یزدی سے قدر تم چون بابیہ ان زبردستے ہند + فن مفرضک ہے بروردستان نیزم + فن و فرج

نزع با ترکیب و جیم تازی اصطلاح کشته گبران و در گویند از عالم چند سبب اصطلاح در فوئان نه میرنجات
 نه کشته عشق که فن و در حشش خلاص است به نطیش حق که دل عاشق حاصل انخاص است + فنا نیست شدن
 نیست میرنجات سے نظر وضع جهان بسن نجات فنا + بسیر عالم دل گشته ز منون مارا + فنا که خانه
 نسته شوکت سے خانه نام از فنا که نیست + چشم عقاب چراغ خلوت است + فتنه ق بضم اول و سوم
 میوه معرفت و بنه ق بوجه نیز گویند فتنه ق بسن و فتنه قی کردن خالصت بسیر نکشتان چنانکه بفتنق
 مازری شاپور سے از سر نکشت حسرت بخورم خرابها + از خا جانانه فتنه ق بستر بر خا بها + فغانی سے
 ماکه سر نکشت کل کرده خزان فتنه ق + کردین برنگار پنج دست جبار + فتنه ق بند مرهه نکشتان
 که بخازنگ کرده باشند فتنه ق شکستن در محبت ساطع کنایه از بوسه دادن و گرفتن فتنه ق زدن
 آن باشد که دست چپ را مشت نموده و دست راست را بر روی در این نکشت
 سبابه و وسطی دست چپ زنده که از ان صد ابرایه چنانچه در لویان و مطربان استعمال است ششون شفرود
 سے فلک فتنه ق زمان در عهد پیری + بصیتش بقص و در ان سیمایه + فغان بالکسر سبب کو چکے کہ قہوہ
 در ان بسیر کشته ظاہر امور بنگان است یحی کاشی در صفت باغ سے شعلہ صفت لہذا صفت تیز
 نکشت بفقان طلا قہوہ ریز + ریح سے کشت کرم افادہ اسم محبت فغان باغ + قہوہ و فغان یا تو
 است داغ و ناله نیست + مع الواف و فوارہ ظاہر نکشت که زماہہ فور باشد کہ یعنی جوشید نکشت
 لیکن بر زمین و عربی استعمال است پس از تعریفات فارسی دانان شرب باشد از نجاست کہ حسب
 کشف اللغۃ در الفاظ فارسی ذکر کرده ہر تقدیر باللفظ حسین دزدون و کشادون استعمال میگند احسن
 خواستار در تعریف حمام سے کشائید فوارہ برک او + بسیل سر نکشت حوران و علان + زلالی در تعریف
 خارا نکشت سے جوزخمے برک آن خارہ میزد + زمین خون میشد فوارہ میزد + کلیم سے ہمدان خاک
 مافوارہ خون + سین شمع فرار نکشتانست + در تعریف فوارہ سے زہر فوارہ اش سبے بر افلاک +
 روان بچون و عازر سینہ چاک + ز بس تر دستے صفت نای + ز آب انداختہ تیر ہو سے زمین
 تا از وجودش سر فراز است + زبان او بگردون خوش دراز است + زو صفش چون تو نام بود
 خاموش + کہ چون فوارہ منی میزد جوش + تو صفش سخن را تا در نیست + زبان فوارہ آب معانی
 و یکے از اساتذہ گوید سے جبت فوارہ نخل سیر است + بید معنون عالم است + نواق شمشیر
 با و از در ببال رختین سلیم سے تمب خندہ نش درین مغل + نواق شمشیر می را چنین علاج کنیو + نواق
 است کہ بفارسی ہلک بضم ہک ہوز و شخ کافت از سے و ہندی چکی خوانند نواق در گلو اقدان
 بنی سبب شدن در گلو بود فونی زردی سے مدد بیکہ دوم دیگرش نجات بباد + جنین کہ در گلو سے
 عشرتم فنا و نواق + فوت بافتح مودن و مطلق رفتن در کشتن مجاز است چون فوت وقت و فوت
 دولت و فوت کار و خزان و بنی باللفظ کردن استعمال نمایند و ہر گاہ گویند کہ فلان بخرزت شد مراد آن

باشد که نایت مشه حافظه در رسوم حکمت با نبراد ان اختلاف + نکته بر لاش فوت از دل
 و نامی تو + نزدی شاه رخ فوت شد امکان حافظ + حکیم باز بی ایام مرا غافل کرد + حکیم ما اجراز
 عبادت ناکرده میریم + بر طاعتی که فوت شود بے ریاست + کمال اسمعیل سے بر باد پیش ازین + ده
 این عمر ازین + کار از فوت شد ز تلاش و نه قصاست + ملا و خسته سے وعدہ جلوہ چون
 و بے قد و اہل صوم + در رہ انتظار تو فوت کند نماز را + خان آرزو سے مرگ ارباب جہان با تم فوت
 کا رست + مرد خاک بسر از پے دیار نیند + در پیش واد بر دے سے کنڈا فوت شد در دیدہ ام پر
 عزتے او + سید پوشیدہ در بر مصرع زیاد واقفانے + ورنالہ غفلت عیش از تو فوت شد + در فکر
 ماتم و سکو نقرین خوشی پیش + صبری فضیلت فوت میگردد بیاساتی + اگر شمع از ضیاء فادہ سر بکشای
 سینارا + اوزے سے کہ این شرف اگر این بار از تو فوت شود + جان تو کہ درین جان بر ایم زجر +
 بر شاد سے کہ فتنہ زنا فوت کرده بود + آن یک لطیفه قصاکر در روزگار + سلیم سے کار ہا اہل شمار سے
 کہ فوت دولت است + ملک کر از دست جسم بیرون کنن و دے + صاحب سے حسرت واقعات
 غفلت چون زل بیرون رود + داغ فسر زند است فوت وقت از دل چون رود + ظفر سے زختر
 بیامونہ تنک صوت + مکن فرصت نغمہ عیش فوت + در تریف عود سے مکشہ ارد مسجد نغمہ
 فوت + برد سوناتش مقالات صوت + فوج نشکر سپاہ افواج جمع و با لفظ کشیدن مستعمل
 ابو نصر نصیر سے بہ ختالی سے یار بر کشیدہ فوج ستم + ہے دل این شاہ دین سپاہ نگر + فوت سے
 یکس یارب خراب جلوہ حسن مباد + فوج نازش تا طلب غارت کر آید شد + فوجدار حاکم بیرون شہر
 حاجب کو توال حاکم انزرون شہر دور عرف نہ بر فیلیان نیز اطلاق کنند و این از جہت تعظیم بود معنی
 خیفے آن مطلق صاحب فوج است ملاحظہ اور محو صدر سے کہ بیرون کند صدر را زمین دیار + کہ از نشکر
 جہلند فوجدار + فوطہ در تو سے جامہ مادہ ختہ چون کر بندہ دلنگ دستار و مال در شمال آن بنی
 دلنگ کہ مجاہد در شمال آن بردش میگد ازند از اہل زبان یخچین پوستہ وزیر آرنے محمول محالات
 جاگیر بدل بوجہ بیگاری سے ملاحظہ اور تریف مشہد سے بوجہ شخص فخر دے اگر غوطہ + نہ بستے فلنگ
 آنگون فوطہ + سیفے بر بی سے ہے آفتاب گرمی با از حسن نت + بر بند فوطہ بسر و بند قبا کش
 فونے بزورے در وقت شعرا سے کہے عیدہ بسر فوطہ شمال + کہ با ستم کرم سے حال + فوطہ
 بافت در فوطہ فردش و فوطہ دار ہر کہ ام معروف فوطہ دار در محاورہ کسی کہ فوطہ بستہ شہ و نہ آن
 در جاہ نہادن گذشت وزیر کے کہ چون بجام در آید رخت کندہ مابو سبازند و خرابی کہ زراد سے
 حصول محالات جاگیر تجویل اولی شہد درین اصطلاح مرزبان نہ است سیفے بر بی سے فوطہ بانے
 کہ مرہبت زجان شیرین تر + کے شود با من دل سوختہ چون شیر و شکر + زبسان کہ میرد دل +
 جان فوطہ دار من + ہر کس نسید جامہ تہ پیش بار من + بیرون نیرود جوز حمام در و غیب + جام

سید

عام رفق است شب و روز کار من + فوطه کردن کنایه از قبا کردن جا که نهی اللغه فوطه ربان درون
 و عیاران که فوطه دو ستار از سر و دوش مردم ناگاه می ربانید و صاف بیرون صاحب سفت از
 فوطه ربان جهان پرورش + موی ژولیده خود بر که سبزی بند + فوه باضم و تشدید جوی باشد که جان
 را بدان رنگ کنند و آنرا در عرف بنده مجتهد خوانند و بدین معنی عربیت و تحریک بدون تشدید درق طلا
 و نقره و مانند آن که در زیر نکلین گذارند تا صفا و رنگ آن بقیاید و آنرا در اصطلاح مرصع کاران بندت
 و آنک گویند و جوی اکثر رنگین می باشد میتوان گفت که ما خود است از منی اول پس مجاز بود و میتوان
 که نعتی بود بسد خود که بر منی نه کورد وضع کرده باشند مرزا صاحب سے یا قوت باده را فوه غیر
 شکر نیت + ساتی پیش چشم بکند ایشینہ را + فولاد سبل بولاد بای فارسی و فولاد بولاد عربی
 و ذال محرم سب انت و بند و جن مخصوص نظامی سے کلامی ز بولاد چین بر سرش + که کو بر بر شک
 آمد از گو برش + فولاد گرم مع الہما فہامہ و فہم بالتحریک و بالکون و استن و در یافتن ذال لفظ
 کردن مستعمل فہم بن مصدر بنامی فارسیان است مثل رقصین و طلیدین بر بنقیاس فہمہ و فہمید کی و جناب خیر المذین
 و شرح ابن عبات علامی شیخ ابو الفضل کہ اگر در جوہر شناسی یکدیگر با نظر کردم در فہمید کی خود بگمان
 شد می میفرمایند کہ در فہمید ملاحظہ ان صفت است پس در فہمید کی ملاحظہ انصاف فراتست ان صفت
 ابتدا این لفظ حلول را بر لفظ مختصر ترجیح داده اہی استاد سہمی طوسی سے عید و آدینہ من عرفہ
 ما شورا + عید روز است جو منی ہسم و عقل و فہم + پس انکہ کفہ فہم درین بیت از بہت استقامت شعر
 است از عدم تحقیق بود فیاض لاجبی سے صیغہ محبت عمر و قوسے دلائل مرگ + جرائمی فہمی مطہی برین
 بیفح + سخالی مشہدی سے از گوشہ بردنخی کفہ بگوئیم + ز فہم کہ کم فہم سخن روز ہوشم ہوشم
 معنی سے در شہر و پوسن کشتہ آفتاب + فہم کن دائرہ علم ہبوط + مع الحتمالی فی الجملہ
 قد ما یعنی حاصل کلام و مجمل سخن استعمال می نمایند و لفظ در جہت ترجمہ است و در عرف حال منی من مستعمل میشود
 خواجہ جمال الدین سلمان سے در حیرتم کہ با ذر لفت تو چون رسید + فی الجملہ چون رسید از انجا چرا کہ گشت
 خواجہ شیراز سے حافظ شراب و شاہد روز سے نہ وضع گشت + فی الجملہ میکنے روز و سکنہ است +
 فروز بیایے مجول مبدل بیروز یعنی غالب بر بعد از یعنی مبارک مجاز است و فروز مند و بیروز کرد
 فرید علیہ آن یا محقق فروزی مند و فروزی گرد بر بنقیاس فروز اختر و فروز بخت و فروز بہر و فروز
 حال و فروز سے و فروز جنگ و فروز گشت و فروز غرم طالع اللہ اتقی سے فرہے فرہم از ہا
 رزم + فرستاد سرجیل فروز عوم + نظامی سے جو بیروز بود آن نمونش بفعال + درین ہسم
 توان بود فروز حال + بہر جا کہ رود از کوبہ و درشت + ہی بادت از بیخ فروز گشت + کہ در کمر
 تا جداران دہر + بہ پیش جہاندار فروز بہر + وزیر خود مند بیروز سے + بیروز سے شاہ شد
 رہنمای + اشارت کند از قیاس بخت + بسازند با شاہ فروز بخت + جو از تاج گوشہ فلک سر بلند

سرخ باد از آن تاج فروزند و نشان حسبه بود از درفش بلند که مانند از فریون فروزند و بر خسر و
 سه من صفت آن حال چگونه کنم که هیچ و فروزند نیت بر آنم عبارتست و استناد فرعی به شمشیر فزنده
 بیستی شمشیر فروزگر کردی و بر دوسه چون بر کشتی نشانی چون بر کردی و فروسی به سباسب
 جهاندار بیروزگر و کز دست بیروزه و هم نبره میرمزی به بخورد نیت و نباشد درگ و بوسطن
 ملک شاه بیروزگر و از جهان با از جهاندار که نشانی چاره نیت و چون تو باید در جهاندار که شمشیر فروزگر
 مزا صائب به جامه در نعل محبت زین که بخشیم بود و چون بکاسمان فروز جنگ افتاده است و
 فروزه نام جوهری مروت که از مبدل بیروزه که فروز ج مروب است فروزه بود کفنی نوعی از فروزه
 قیمتی که معدن آن در نیشاپور است و ابوالحسن کینت سفینه که این فروزه را بدان منسوب میکنند فروزه مرده
 کنایه از فروزه بد رنگ مقابل فروزه ننده که کنایه از فروزه خوش رنگ است فروزه جالبه از فروزه بود
 فروزه که بشکل جناب و بشکل بادام بود میر محمد حسین شرفی مله میر عزیز الله سادجی در نسخه مخلص از تیر عسلی بود
 و عشق هر کی که بنده نیت است و فروزه جالبه گردن است است و فروزه رگدار
 نوعی از فروزه قیمتی خلاف جوهر دیگر که رگ عیب است اثره قدر بخوبی مردم چون فلک نایب باشد
 است از آن فروزه رگدار قیمت گران و فروزه چشم کنایه از کبود چشم نظامی در تریب جماعه
 از دو میان کوسه به سبب رخ روید و فروزه چشم و ز شیران ترسند هنگام چشم و فروزه تاج
 بقلب شافه که که تاج فروزه داشته باشد نظامی است شاد است کادوس فروزه تاج و ز ما پیش
 خوشتر وقت علاج و اما اگر فروزه بنویسند فروزه بود یعنی دارد که فتح لازم تاج است فیصل تاج
 صیقل حکم و حکم که فصل کند میان حق و باطل و در نتیجه حاکم انفعالی نیز گویند و فارسیان بنویسند نفعی و نفع
 سواکه استعمال نمایند چون فصل یافتن کار درین مجاز است و اگر بر دوسه به بر قیافه گفت بر کشتند و
 ریخت زین در وسط کمان نیاید فصل و فیض بفتح بخشش و با لفظ دادن و بدون در گفتن و با فن و روشن
 استمل بسین در بحث صبح و طن گشت صائب به فیضی که گوشه گریز غزلت یافتند و از گوشه های چشم
 سیاه تر یافتند و محمود نقل به روشن مگر گفتند فیضی که از آن چشم جو بادام گزفتند و میر و فیض
 جوهر سمر از گرد طال و بر که چون آمیزه صائب در مقام حیرت و ملاحظه از آن بود اگر نام از شهر جام
 با حمد که مید و فیض مدام و فیصل بالکسر مروب پیل اقبال جمع و بفتح نام طایفه از ایلات جانی بخیر
 در فیصل شهرت دارد و فیصلی بیایه مجبول طایفه از آن که بیماری مروت و حسین خان عباس از فیصلی
 از امرای شاه عباس ماضی از آنجا بود از عالم آرای عباسی سکنه ربیک نشی معلوم شد سندی در فیصل گشت
 و از فیصلی بیاید تاثیر در دوشوخ عجب زرد نکامی تاثیر و میر باید دل اگر از فیصلی باشد و از تالیف
 تغزل بر فیصلی و ماضی است فیصل بنده اصطلاح شطرنج بازان است فیصلی و بفتح اول دلام و او مروت
 بریرک و دانا در اصل فیلا سرف فیلا و دسته اردسون حکمت و بکار شخص طرار و زبان آوردرا گویند و

عوتی سے بناگے فیلسوف نے نام در دست ۴۰ هزاران شاہ از در و درون جست ۴۰ میل زور معروف و نام فنی
از کشتی و سندان در لفظ میمونہ یا بہ فیمل کمونہ فیسلے بود کہ کند مورین سعدان بران سوار میشدہ و او یکی از پہلوانان
دست راست حمزہ بود میمونہ نام فنی از کشتی و سندان در سگلی دارندہ کشت فیمل بران باران از کشتی کمال
جانجہ در ہا فارسے کشت فین تجانے معروف نام سیرکہ ہر دور کا شان شہری دایران سنجو کاشے
سے جدا فصل کل و شبہ کا شان سنجو ۴۰ کہ ز فین آمدہ سیر در دروازہ کم ۴۰ سیر فین فصل بہار ان ماد باد
آبشاران آب باران یا د باد ۴۰ فین فین بفتح ہر دو فافس تنہی ز فین گویند بنی ہاگ کن جہ فین فین مکی
آواز نفس و در وقت خوردن شغای سے سیر ہا لانگے کر مہ سیر کین شہد ۴۰ فین فینے خود انداز سبوی ہاگ
خورے ۴۰ **باب القاف مع الالف قاف** مطلق طرف چون قاف عنک عنک ان قاف
قلم حمد ان قاف آئندہ آئندہ وان قاف کناب جزو دان قاف طعام طبق دہر نقدی ترکست
تا نیرے بخت قاف عنک آئندہ در در خانہ ام ۴۰ غیر و شنل ندارد در کا شانہ ام ۴۰ طراسے
مانندہ قاف روشن ہر یک قاف معصفت ۴۰ تفسیر کشت بیتاب از بچ قاف مہفت ۴۰ شفیق اثر سے ہی
قاف عنک شہدین از شکست ۴۰ دیدہ پوشیدن زافہاست دم ر حصار ۴۰ در وطن بخت بون از
زین کیرم ہرام ۴۰ افتد از سستے یک پہلو جو قاف باین ہر قمار ۴۰ نازین شو شہد شگندہ زین بود در
ہا نئے کارشیں ۴۰ محوسر پوشن حلا قاف جیمی اسکار ۴۰ مہنی خوان چیسے مست فاد میشود در اہل
استخوان آرنج ہر یک قاف از بخت کھل زانیر قاف گویند قدسی مہنی اول سے تا شود سکل در ایام تو ہر نو سندان
کرک باوزان بر دن آرد ہا سے خوش قاف ۴۰ ہومہنی دوم شفیق اثر سے تخریبی بہت شست از نعمت
ظالم کر روزے ۴۰ کہ چون قاف طارت کردہ خاکتر شین قافش ۴۰ در استخوانیت کہ ماد قمار بار نہ دورہ ہا
نسندہ ہا سے کہ بان استخوان کسندہ از قاف ہا سے گویند سیر مہنی شیرازی در بخرا کول سے خوردن
قاف ہا مالا مال ۴۰ پیش او قاف ہا سے اطفال ۴۰ فونی زبے سے کوئی بن منصب بر شان قاف ہا سے
میگندہ ۴۰ کارج و پنے شان شود در نیم ساعت اسکار ۴۰ دہنی شتا ناسدہ وصل کوب بکان ہا سے
دعین معلہست کہ نشہ عربیت فقاریان از انیر دادہ قاف ہا فو اندہ نیز جہ سے باشد در ہا سے
میر و وزیر کہ سبب گرفتن آن میر و وزیر شوندہ ماطنرا سے گمے کہ ہا سے میر و وزیر طرح شود ۴۰ نون
زور دنیا بند و گرفتن قاف ۴۰ قاپوچی سیا شمارسی ہر جہ ہا سے در بان قابو یافتن در دست یافتن
و بعضے بنیہ اتقام کشیدن آورده اند قاف نام خود ہم رسانیدہ ہر سے قبل اتقام یعنی جہری از
کسب حلال ہم رسانیدہ ہا سے پشائے برآمد قاف قافش خربزہ در بزدا تہ آن قیر و این را بہر تر نیز
گویند قاف کسش بر تیزی کہ سورت قافش در ۴۰ ہر نیقاس قافش ہر و جدہ در بولیف او گویند
سے ز قافی کہ جانان بیاران فرشت ۴۰ دل کشت کشت من از غصہ سومت ۴۰ عدو خواہ شد جان خواہ
بیکہ کاج او کرد از طرسیر ۴۰ بنا شد برش عاریت ہر تیر ۴۰ ز خود سستہ خون ماخن زو شہر ۴۰ قاور

توانا دیندی بیلی امیر مزی سے برکنہ کار جو قادر شو سے از کرد او + مکنے یا دوزخی عفو دین است کرم بقادر
انداز و قادر دست تیر انداز و کمان اندازی کہ خطا کنہ بر خرو سے تیر از بود دست جسته و صاف + برستی
از و کجا نکاف + ز خطا با سوا قادر دست + حسبہ محبت بیشتر نشست + ظہوری سے مکنہ قادر
اندازان اندر دین گیرے + شود کرج جمع صد کابل بریشام نیسازو + زلالی سے یکے ابرو کمانی قادر
انداز + یکے اماج تیر ز کشن باز + قاروره بر شیشہ عمود شیشہ کہ بول بیماروران کردہ لطیب عرض
دینہ خصوصاً طلاق آن ببول مذکور مجاز است از قبیل تسمیہ الحال ہسم محل قارورہ برج قارورہ کہ از
برج آندازند قارورہ نام یکے از آلات حربت میر خرو سے فلک قارورہ رحبت شد ایماہ سما
قدران + ملک بروان نورت شہابی شمع جہانداران + قارورہ برنگ زدن کنایہ از ناخوش کردن عیش
و سندان و لفظ با من برست گذشت قازقان ہر دو قاف در آئے تازے دیک بزرگ و نظر ہر
ترکیت و سچا قاف و دیم نکاف فارسی نیر + مدہ و خاثر فان بجائے محمد ذرای فارسی کج کل قازکانش
سکون شدہ کنایہ از کمال بیسانی و پیریشامیت یعنی حقیقت کہ ہر جہہ و دیک بود ہم ریختہ قازک
زین خای زین ملاحظہ اور جو بوجی سے از اسب بزرگ سایہ افتد بزین + چون صورت اگر بقاشن زین سپیدہ
قاشق تراش اکہ چہما را بسازد قاشق چو نوتہ ترکیت و چچہ نیز صحیح و جید سے جلوم ازان یار قاشق
تراش + ندیم کہ قاشق بسوزد جوش + قاصد را برد صبار قار سبک بے تیز کام راہ سنج از صفات
اوست قاطبہ تمام دیمہ محسن تاثیر سے دل بستہ ام بقاطبہ سرد قاتمان + نیشکرت چاکہ فرار غضنفرم
قاطح بر نہ و محبت را ازان گویند کہ شہد رشک را میرد خواجہ صفی سے خطی کہ از تیشید و زورون
آورد + شدہ صفی بے قطع تو محبت قاطح + قاعدہ دستور دنیا و قواعد جمع و بالفظ نہادین درین
دست کردن مثل بسین کہ شدت میر مزی سے ہر کہ گستی نبای کہین او آغاز کرد + آن نبی را قاعدہ
برعت و تغیرین نہاد + عمادی شہریاری سے آن نبی پیشہ تہ اندیشہ کز غرور + در کمن شاہ قاعدہ خواجہ
شکت + کمال اسمیل سے مہر دین تو بند قاعدہ کون و فساد + کرد صد بار ازان نبی فکر تخرم + قافلہ
کاروان دگر دہ از سفر باز گردند و در تو سے باز پس آئندہ دینا بر کاروان اطلاق کنند تو فل صح برین
قیاس قافلہ سالار سردار قافلہ و قافلہ باشی نیز گویند بچین سرد قافلہ قافلہ کش و قافلہ کشیدن مرد
و قافلہ گاہ جا کے خود آمدن قافلہ تاثیر سے غجر ارجوان دل تاثیر جرس میسازد + کز چمن قافلہ سالار کند
بوی ترا + مزا محمد علی جامع سے از بس دل مردم برست چشم براہ است + در کو تو بر نقش قدم قافلہ
گاہ است + ابو طالب کلیم سے در چشم ترمخت جگر بار کشود است + ہر جا کہ چشمہ بود قافلہ گاہ
در ویش را ہر دے سے عشق با قافلہ حسن کشد برہ چشم + محل بر کہ بیخے دل دالہ جرس است + و در
صح شاہ محمد خجاری اہر دی سے او قافلہ کش متاع دین را + حافظ راہ سنت بین را + قافیہ لنگ
ملاحظہ اور قو کہ بچہ سپید حکیم نوشتہ اگر قافیہ لنگ خواہد کہ ہائے سخن درست بزین سخن گزار و غیر از سخن

غیر از رفتن بر از شفای بیت او علاجی ندارد و قافیہ بس سوزا زبند و آید و کلمه آخر که شربے آن دست نباش
 نویسنده جمع و با لفظ کردن مستل ابو طالب کلیم سے در مطبی که صحت و دانش بیان کنم و غیر از میان چه قافیہ آن در آن
 کنم و قافیہ نام خشک و فارسیان منی لغز زاتوان استمال مانید و این مجاز است تا دم سیمانی سے ہوس
 مردم از بسکہ قافیہ کشتہ تم کہ خانہ دخمہ ناگشت من مجوس نما و آواز زانغ و نوقی یزد سے ہوس
 نوقی این ہرزہ چانگی تاکی و خوش است شرم من چون کلانغ اینہو قافیہ در این تجاہلیت و دراصل کہ
 کجاست تا زبندے رفیق مجرم قافیہ شدن تیر شرف سے شرح کما نذر من مشہورہ آفاق شدہ از قدر انداز
 تیر قضا قافیہ شدہ قاسم ہوش کنیا ز سید ہوش عرفی سے بصر قاسم ہوش و شام لکون ہوش
 بصر آری قشای و چشم تشبہ و قاسم اندام کنایہ مشوق صبح میر خسرو سے قاسم اندام اشارت
 کردہ تا شود سوسے برود زہ نور و قافیہ آری لایہ و کسر آن کالبہ آدمی و خزان جہن قالی کاند
 و قالی کاشق و قالی خشت و قالی شیر تری کہ در آن شیر نیہ محسن ماثر سے خام است نقرہ ابدن
 نازین و در قالی شیر کند جان سیرین و بر محمد فصل ابیت سے پید مد روح نباشے اوست اتن کرد
 بجو آن شیر کہ در قالی قند است جوان و جزیرے کہ بر جہمہ و خزان جان نقش نشند و در عزت ہنس
 جہا بہ گویند مز طابردیدہ در اربعین ہنس سازان آفتابان سے نشاید کہ نشن زو سوسری ہک در
 قالی ادست روح برسے و مزاسر سے نظر میکشد رباب صورت اہل منی را و قالی میرند
 دریم فسرگی نقش عیسی را ہر مویہ کسرہ است این بیت شیخ شیراز سے گیسے زین چہار شد غالب جان
 شیرین بر آید از قالی و قالی زون طراسے طلمی کہ جام لبالب زودہ ہر سید کما ہر قالی
 زودہ و قالی مثالی جہن مثالی کہ پیش حکمای شرافین و صوفیہ مقرر است و در نہ سے زبان سپہ سیر
 گویند قالی کاری عارے کہ سقفت آن از آہک خشت یا سنگ سازند تا ہر سے خندہ در درون
 خانہ ساریت و ہما جہ بر قالی زہ بہر قالی کاریت و قالی تہی کردن کنایہ از مردان و بخورد شدت
 تعلق سے خواہم جو بہلہ با تودے ہری کم و دستے در آن کز زودہ قالی تہی کم و صاحب سے کرتہ بود
 دستم تا داشت اختیار سے و قالی جگر و خالے نہ پہلہ میانش و میند قالی تہی تہن کردہ
 روسے و ہر امید جان تو آید از مثال تو و قالی قالی در اصل قالی قالی بھینہ سے است رجون در شعر
 فارسی حرف آخر متحرک سے آید جہت اظہار حرکت لام ہا جان لحن کردہ جنین استمال نوردہ اند شفای سے
 رسوائی میرک کن سے و علامہ بگرفت قالی قالی و قالی و قالی نوری از فرخ شہین کمر ہما کہ در دست
 با فند از عالم شطرنجی کہ متعارف نہ دستانت در بقیاس قالی بافت و قالی و مصروف قالیست خاتونے
 سے جولد خردان بری و خلاص و قالی باقون کبیس خاص و قالیچہ سیمان و قالیچہ سیلانی بساط سیلانی
 کہ قنت حضرت برابران میگنزدند و با آرزو شستہ می برد با حینے تری منی قلعے سے چیدہ با بادمان
 کبشیم عالمی را و قالیچہ سیلانی و مان است کوی و نوقی یزدی سے فی ہیم کرشن نوقی یکد از کون ہوسرین

سیرین خوش بقالچه سیلانی + قامت مرادف قد و بجزی مرزون رعنا از صفات و شمع الف شجر حوت
 بود خط استوانه گس از تشبها تادست و با لفظ کشیدن در بهت کردن و برابر فخرن و جسم کردن استعمال
 تا تیره بنای طاقم رانوی گلی زیروز بر دارد + که شمع قاتش بر وانه از تاب کردارد + نظری سے
 از آب و گل غرض شجر قامت تو بود + عالم زیاد بهتر ازین حاصله دگر + خواجه جمال الدین سلمان سے
 نبار اگر نجراد درخت قامت تو + زجاے خود برود سرد اگر چه با بر جاست + دروشین و اله بر دی و توفیق
 خوبان نه سے آویخته شفا از ملاحه + بر ما پچه کو اقامت + کمال اسمعیل سے رخسار و قاتش بطریق
 مناسبست + ماه شب چهارم در خط استواست + حضرت شیخ سے آسان شوخ بسیر حرمین نکرست
 جلوه قامت او دید و سر افکنده پیش + خان ارزومیرزا بند که نکرکس ابا قامت خوبان مسیح مناسبست
 نیست که بدین آن نجات کشد در صورت انصریح جنین بهتر است سے دید چشم پیش او تر افکنده پیش
 صاحب پیشتر زانکه در خامه بستش استاد + الف قامت او مشق قیامت میکرد + مکرده بود تماش
 هنوز قامت رست + که شد خرام تو سیلاب عقل و پیش مرا + بوزم رفتن از کلزار جو قامت بر او از
 کل از بیطیاتی چون خارا دید و بر امانش + بر حرف زلف و حال قاتش قلم کشید + وز در قرتو خواند
 الف لام میم را + الف قامت بسهی قامت بلند قامت + چرب قامت + اخته قامت + بست قامت
 قامت کردن مراد از ان قد قامت لصلواته گفتن است شیخ او صد سے بر در مسجد کذاری کن که پیش
 قامت + در نماز ایمنه انما کے که قامت میکند + قانع خرسند بیدی بالبار صاحب سے جانے
 جسم بران فاخته کوه بین + که بیک سر و شد از عالم بالا قانع + قانون نام سار کردن نسبت
 قانون نواز و قانونی بنی محمد فضل ثابت سے آورد مسطر سے بے مجموعہ نشاط + دیدیم ساز و صحبت
 قانون نوازا + سیف سے ز بسکه دلبر قانونم معاد دارد + برابر حسن بقانون کر فہما دارد + و دستور
 و قاعدہ قدامین جمع و با لفظ نهادن و بستن مشتمل جمال الدین سلمان سے احوال مردم را را تو کرده روشن
 اعمال ملک دین را کلک تو بسته قانون + عربی سے اطلاق در غرض ششیت نهادند + از تیغ تباہ
 تر قانون سلم را + قائم انداز شرطیخ باز و زود باز کمال که باز و جریعت بازی خود را قائم دارد و خود
 سے ملک را قائم ہے تو + قائم انداز بادشاہی تو + و در بران کنایہ از مردم عاجز و ناتوان نیز آورد
 نظامی سے تو انکہ کہ بر من شوی دست یاب + زن بیوہ را داده باشی جواب + من از با تو جرم به شکام کن
 بوم قائم انداز روئے زمین + مع لسا را التاری قبا جامہ کنار بنوار و کشادہ شاہد ماند
 بر این نبود در زندستان جامہ بندہ دارا گویند شیخ قبا + قباہ مزید علیہ آن در قبا رفتن قبا پوشیدن
 خواجہ شیراز سے خوشید حاور کے گذار شک جامہ جاگ + گراہ مہر بردرین در قبا رود + حیرت سے
 چون کم تشبہ بہ روش گدازد بند + قاتسے در در زمان در قبا پر زلفت + ملاحظہ سے شب ہوا
 سروست ظرایرین جاب + بے قبہ نشین بر این خواب + خواجہ جمال الدین سلمان سے ترا شبہ